

Revue Piešťany

Leto 2012 Summer 2012 Sommer 2012

Ročník XLVIII.

Leto v Piešťanoch bude pestré

Summer in Piešťany will be Colourful

Der Sommer in Piešťany wird bunt

Storočnica hotela Thermia Palace a kúpeľov Irma

The Centenary of the Hotel Thermia Palace and Irma Spa

100 Jahre Hotel Thermia Palace und Kurhaus Irma





Krásy leta

Kornel Duffek

Minulý rok oddychovala niekoľko dní v Piešťanských kúpeľoch známa ruská herečka a režisérka Natalia Bondarčuk. Pri rozlúčke nám venovala cédečko z natáčania svojho ostatného filmu - Gogol'. Bližajšij. Odtiaľ pochádza i reprodukovaná fotografia. Keby sa po vyše 500 rokoch prebudil veľký taliansky renesančný maliar Sandro Botticelli, určite by si éterickú bytosť, evokujúcu začiatok leta, vybral za modelku pre svoje obrazy.

The Beauties of Summer

Last year, the famous Russian actress and director Natalya Bondarchuk spent a few days relaxing at the Piešťany Spa. Upon leaving she presented us with a CD of her other film - Gogol. Blizhaishi. The reproduced picture comes from here. If, after 500 years, the great Italian renaissance painter Sandro Botticelli were to awaken, surely he would choose this ethereal being, evoking the onset of summer, as the model for his paintings.

Die Schönheiten des Sommers

Im vergangenen Jahr erholte sich im Heilbad Piešťany einige Tage die bekannte russische Schauspielerinnen und Regisseurin Natalia Bondartschuk. Bei ihrem Abschied widmete sie uns eine CD mit Aufnahmen von den Dreharbeiten ihres letzten Films „Gogol. Blizhaishiy“. Daraus stammt auch das reproduzierte Foto. Wenn der große italienische Renaissance-Maler Sandro Botticelli nach über 500 Jahren erwachen würde, würde er dieses elfenhafte Wesen, das an den Frühsommer erinnert, als Modell für seine Gemälde wählen.



Revue Piešťany, ročník XLVIII.
Kultúrno-spoločenský štvrťročník.
Vydáva Mesto Piešťany.

Šéfredaktor:
Kornel Duffek

Tajomníčka redakcie:
Mgr. Barbora Piovarčiová

Redakčná rada:
Ing. Margita Galová (predsedníčka),
Kornel Duffek,
PhDr. Vladimír Krupa,
Mgr. Drahomíra Moretová,
Mgr. Jana Obertová
Spolupracovali:
Mgr. Andrej Bolerázsky,
PhDr. Robert Bača, Ing. Ivan Demovič,
Ing. Jozef Dragula, Mgr. Peter Kaclik,
Soňa Nyitrayová, Roman Tibenský

Foto:

Archív BM, archív EKOMu,
archív Mesta Piešťany,
archív R.B., Ing. Peter Bartoš,
Jiří Bureš, Ing. Ivan Demovič,
Ing. Jozef Dragula, Eva Drobná,
Ladislav Duračka, Miroslav Eliáš,
Mgr. Peter Kaclik, Dušan Knap,
Mgr. Martin Palkovič,
Roman Tibenský, Martin Viazanko

Jazyková úprava:
Kornel Duffek

Preklad nemecký jazyk:
Olga Sulzberger

Preklad anglický jazyk:



The English translation of Revue
Piešťany is provided by SKYPERS
The School of Languages
www.skypers.sk

Grafická úprava:
Re Public group s.r.o., Piešťany

Tlač:
PN print s.r.o., Piešťany

Adresa redakcie:
Revue Piešťany, Námestie SNP č. 3
921 45 Piešťany
tel.: +421 33 7765301
fax: +421 33 7765333
mob.: +421 903 712545
e-mail: sekretariat@piestany.sk
Reg. č.: EV 396/08

Revue Piešťany - Leto 2012 - Summer 2012 - Sommer 2012

2-5



Leto v Piešťanoch bude pestré (Drahomíra Moretová)

- Summer in Piešťany will be Colourful
- Der Sommer in Piešťany wird bunt

6-10



Storočnica Hotela Thermia Palace a kúpeľov Irma (Vladimír Krupa)

- The Centenary of the Hotel Thermia Palace and Irma Spa
- 100 Jahre Hotel Thermia Palace und Kurhaus Irma

11-13

Udalosti - návštevy - stretnutia

- Events - Visits - Meetings
- Ereignisse - Besuche - Treffen

14-17



Známa viac vo svete ako doma Piešťanská firma EKOM má 20 rokov

(Soňa Nyitrayová)

- Better Known Abroad than at Home
Piešťany Company EKOM Celebrates 20 Years
- In der Welt bekannter als zu Hause
Das Unternehmen EKOM aus Piešťany feiert seinen 20. Geburtstag

18-20



V živote má všetko svoj význam (Barbora Piovarčiová)

- Everything in Life Has Meaning
- Alles im Leben hat seinen Sinn

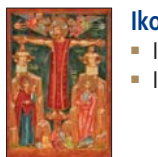
21-23



Japonský záves zo Štefánikovej pozostalosti (Andrej Bolerázsky)

- Japanese Wall Hanging from the Estate of M.R.Štefánik
- Japanischer Vorhang aus dem Nachlass von M. R. Štefánik

24-27



Ikona - okno do neba (Vladimír Krupa)

- Icon - a Window to Heaven
- Ikone - das Fenster zum Himmel

28-32



Hotel Lipa a Richard Scheibner (Kornel Duffek)

- The Hotel Lipa and Richard Scheibner
- Das Hotel „Lipa“ und Richard Scheibner

33-35



Lekár s dušou športovca (Rober Bača)

- The Doctor with the Soul of a Sportsman
- Ein Arzt mit der Seele eines Sportlers

36-39



Július Lampl I. časť Veľký bazár (Kornel Duffek)

- Július Lampl Part I The Great Bazaar
- Július Lampl I. Teil Großer Basar

40-43



Matúšovo kráľovstvo v Podolí (Peter Kaclik)

- The Kingdom of Matúš in Podolie
- „Matthias Königreich“ in Podolie

44-47



Pestroň vlkovcový v okolí Piešťan (Roman Tibenský)

- The Southern Festoon in the Area Surrounding Piešťany
- Der Osterluzeifalter in Umgebung von Piešťany

48-52



Príbeh objavu Modrovskej jaskyne Časť II. (Ivan Demovič, Jozef Dragula)

- The Story of the Discovery of Modrovská Cave Part II
- Die Entdeckungsgeschichte der „Modrovská“ Höhle Teil II.

53-56



Lietajúce motocykle na piešťanskom letisku (Kornel Duffek)

- Flying Motorcycles at the Piešťany Airport
- Fliegende Motorräder am Flughafen von Piešťany

Obálka/Cover/Titelbild
Martin Viazanko

Vodné vtáctvo je jednou z atrakcií Piešťan.
Water birds are one of Piešťany's attractions.
Wasservögel gehören zu den Attraktionen der Stadt Piešťany.



Leto v Piešťanoch bude pestré

Summer in Piešťany
will be Colourful

Der Sommer in Piešťany
wird bunt

Drahomíra Moretová

Tradičným Otvorením letnej kúpeľnej sezóny v prvú júnovú sobotu sa v Piešťanoch otvára aj pestrá paleta najrozmanitejších podujatí. Každý si spomedzi nich určite nájde niečo pre seba.

The Traditional Opening of the summer spa season in Piešťany, on the first Saturday in June, is also the beginning a wide range of diverse events. There will certainly be something for everyone.

Mit der traditionellen Eröffnung der Sommer-Kursaison am ersten Junisamstag wird in Piešťany auch eine bunte Palette an verschiedensten Veranstaltungen geboten. Darin findet sich etwas für jeden Geschmack.



▲ Rytmus pravidelne vystupuje na Carat Tuning Party.
Rytmus regularly performs at the Carat Tuning Party.
„Rytmus“ tritt auf der „Carat Tuning Party“ regelmässig auf.

Organizátori viacerých významných akcií si pochvalujú, že práve v tomto meste majú veľmi dobré podmienky na realizáciu rôznych festivalov, stretnutí či športových aktivít. Aj preto v tomto roku bude ponuka na zábavu obohatená o viaceré novinky.

K nim patrí napríklad populárny TOPFEST – festival rockovej hudby, ktorý sa po ôsmich rokoch presťahoval na piešťanské letisko. Okrem posledného júnového víkendu organizátori ponúkajú návštevníkom aj TOPFEST PLUS (13. 7.), hviezdou ktorého bude americká hardrocková legenda Guns N' Roses.

Fanúšikovia tradičných akcií si tiež prídu na svoje. V kalendári nebudú chýbať pravidelné festivaly, bez ktorých si už ani Leto v Piešťanoch

nevieme predstaviť. Už po 57-krát zaznejú 14. júna slávnostné fanfáry Piešťanského festivalu. Festival spolu s Majstrovskými speváckymi kurzami Petra Dvorského potrvá do 19. júla. Počas neho budeme môcť vidieť a počuť Slovenskú filharmóniu so Slovenským filharmonickým zborom, Balet SND, folklórnotanečné súbory SĽUK či Lúčnicu a mnoho ďalších ansámblov. Festival Doda Šošoku (1. - 9. 6.) v tomto roku ponúkne medziiným aj vynikajúce zoskupenia GRÉGOIRE MARET QUARTET (USA) či JANE MONHEIT BAND (USA). Hudba bude znieť tiež na Grape festivale (10. - 11. 8.), festivale mladých umelcov Toccata Art (12. - 18. 8.), počas Organových dní v Piešťanoch (7. - 30. 8.) či na tradičnej Lodenici (30. 8. - 1. 9.). Chýbať však nebudú ani pravidelné promenádne koncerty v hudobných pavilónoch v mestskom parku a na Kúpeľnom ostrove.

Kto má rád výtvarné umenie, poteší ho jubilejná 10. výstava Mosty – tentokrát s českými umelcami, ale aj výber diel z predchádzajúcich ročníkov tohto medzinárodného projektu (1. - 16. 7.). Jubileum slávi aj Socha piešťanských parkov. Počas celého leta budú parky mesta zdobiť umelecké diela významných sochárov.

Svoje významné miesto v programovej ponuke majú aj milovníci motorových vozidiel. Okrem karavanistov (1. - 3. 6.) či tradičného zrazu historických vozidiel CONCOURS D' ELEGANCE - Piešťanské Zlaté stuhý (7. - 9. 6.), prídu do Piešťan aj kamionisti na svoju tradičnú



TRUCK ARÉNU (15. - 17. 6.). Lákadlom je tradičná Carat Tuning Party (22. - 23. 6.). Novinkou v našom meste sú Majstrovstvá Európy v drifte a dragsteroch na podujatí KING OF EUROPE (29. 6. - 1. 7.). Po prvýkrát v histórii k nám zavítajú aj stále populárne trabanty - zraz budú mať na Lodenici (3. - 5. 8.).

Vyznávačov športu určite potešia masové Majstrovstvá Čiech a Slovenska v triatlone (4. 8.), ale i Memoriál Ivana Hlinku za účasti hokejistov z Fínska, Ruska, USA a Slovenska (8. - 13. 8.). Pre vodákov pripravujeme Preteky v jachtingu o pohár primátora (24. - 26. 8.).

V programovej ponuke Leto v Piešťanoch je toho oveľa viac. Stačí si kliknúť na HYPERLINK www.info.piestany.sk - podujatia a určite tam nájdete ďalšie zaujímavé akcie. ■

Organizers of several important events have praised the fact that there are very good conditions for staging various festivals, gatherings, and sporting events precisely in this town. As a result, this year there will be a variety of new entertainment events on offer.

Among these events is the popular TOPFEST - a rock music festival, which after eight years has moved to the Piešťany Airport. In addition to the last weekend in June, organizers are also

▼ Obľúbená letná klauniáda je určená deťom (a ich rodičom).
The favourite summer "clowning" is perfect for children (and their parents as well).
Die beliebte „Sommer-Clownerie“ ist für Kinder (und ihre Eltern) bestimmt.



Foto archív MSÚ Piešťany



offering visitors TOPFEST PLUS (July 13), headlined by the American hard rock legend Guns N' Roses.

Fans of traditional events will also not be disappointed.

The calendar will be full of the usual festivals, without which we couldn't even imagine Summer in Piešťany. For the 57th time, on June 14th, the sounds of the ceremonial fanfare of the Piešťany Festival will ring out. The festival together with virtuoso singers, who have completed Peter Dvorsky's course, lasts until July 19th. During this festival we will also have the opportunity to see and hear the Slovak Philharmonic with the Slovak Philharmonic Choir, the Slovak National Theatre Ballet, the folk-dance groups SLUK and Lúčnica and many other ensembles. This year the Dodo Šošoka Festival (June 1-9) presents among others, the superb groups GRÉGOIRE MARET QUARTET (USA) and JANE MONHEIT BAND (USA). There will also be music at the Grape Festival (August 10-11), the Toccata Art festival of young artists (August 12-18), as well as during the Piešťany Organ Days (August 7-30), and the traditional Lodenica (August 30 – September 1). Of course, there will also be the usual promenade concerts at the music pavilions in the Town Park and on the Spa Island.

▲ Televízna moderátorka Alena Heribanová často uvádza program pri Otvorení letnej kúpeľnej sezóny.

Television presenter Alena Heribanová often hosts the program during the Opening of the Summer Spa Season.

Die Programmeinführung bei der Eröffnung der Sommer-Kursaison übernimmt meist die Fernsehmoderatorin Alena Heribanová.

Those who like creative art, will enjoy the 10th anniversary jubilee of the exhibition "Bridges" (Mosty) – this year with Czech artists as well as a selection of works from previous years of this international project (June 1-30). The "Statues in Piešťany Parks" event is also celebrating a jubilee anniversary this year. Throughout the entire summer the town's parks will be adorned with the artistic works of prominent sculptors.

A prominent place in the program has also been given to events which will surely please lovers of motor vehicles. In addition to the meeting of caravan owners (June 1-3) and the traditional rally of historical vehicles CONCOURS D' ELEGANCE – Piešťany Golden Ribbons (June 7-9), truck drivers are also coming to Piešťany for their traditional TRUCK ARENA (June 15-17). Another attraction is the Carat Tuning Party (June 22-23). A new event taking place in our town is the KING OF EUROPE - European Championships in Drift and Drag Racing (June 29-September 1). Also for the first time in history the ever-popular

Trabants will be coming to visit – they will meet at Lodenica (August 3-5).

Sports fans will be delighted by the massive Czech and Slovak Triathlon Championships (August 4) and the Ivan Hlinka Memorial with hockey players from Finland, Russia, the USA, and Slovakia taking part (August 8-13). For boaters we are preparing the Mayor's Cup Yachting Regatta (August 24-26).

All you need to do is click on HYPERLINK "<http://www.info.piestany.sk>" to find further information about these, as well as other interesting, events. ■

Die Organisatoren mehrerer Großveranstaltungen schätzen die sehr guten Bedingungen, die ihnen gerade diese Stadt bei der Realisierung diverser Festivals, Meetings oder Sportevents bietet. Auch aus diesem Grund ist das diesjährige Unterhaltungsangebot um mehrere Neuheiten reicher.



▲ Historické automobily aj tento rok budú súťažiť o Piešťanskú Zlatú stuhu - Concours d' elegance.
Historical automobiles will, once again, this year compete for the Piešťany Gold Ribbon - Concours d' elegance.
Auch in diesem Jahr werden historische Fahrzeuge um den Preis „Piešťanská zlatá stuha - Concours d' Elegance“ kämpfen.

Dazu zählt unter anderem das beliebte Festival der Rockmusik „TOPFEST“ – das nach acht Jahren seines Bestehens nun auf den Flughafen von Piešťany umzieht. Neben dem Event am letzten Juniwochenende, bieten die Veranstalter den Besuchern auch das „TOPFEST PLUS“ (am 13.7.), dessen Stargast die legendäre US Hardrock-Band Guns N' Roses sein wird.

Aber auch die Fans der traditionellen Veranstaltungen kommen auf ihre Kosten. Im Kalender werden die regelmäßigen Festivals, ohne die wir uns den Sommer in Piešťany nicht vorstellen können, selbstverständlich nicht fehlen. Bereits zum 57. Mal ertönen am 14. Juni die festlichen Fanfaren des Festivals von Piešťany. Zusammen mit den von Peter Dvorský geleiteten Meisterkursen für Gesang wird es bis zum 19. Juli dauern. In seinem Rahmen können die Slowakische Philharmonie mit dem Slowakischen Philharmonie-Chor, das Ballett des Slowakischen Nationaltheaters (SND), die Folklore- und Tanzgruppen „SĽUK“ und „Lúčnica“ und viele weitere Ensembles gesehen und gehört werden. Das Dodo Šošoka-Festival (1. – 9. 6.) präsentiert in

diesem Jahr unter anderem auch die hervorragenden Formationen „GRÉGOIRE MARET QUARTET“ (USA) und „JANE MONHEIT BAND“ (USA). Im Zeichen der Musik stehen ebenfalls das „Grape Festival“ (10. – 11. 8.), das Festival der jungen Künstler „Toccata Art“ (12. – 18. 8.), die „Orgeltage in Piešťany“ (7. – 30. 8) und die traditionelle Musikveranstaltung „Lodenica“ (30. 8. – 1. 9.). Auch die regelmäßigen Promenadenkonzerte in den Musikpavillons im Stadtpark und auf der Kurinsel werden nicht fehlen.

Interessierte an bildenden Künsten können sich über die 10. Ausstellung „Mosty“ (Brücken), diesmal mit tschechischen Künstlern, aber auch über eine Auswahl von in den Vorjahren ausgestellten Werken dieses internationalen Projektes (1. – 30. 6.), freuen. Ein Jubiläum feiert auch die Freiluftausstellung „Skulptur der Parks von Piešťany“. Während des ganzen Sommers werden Kunstwerke bedeutender Bildhauer die Parks der Stadt zieren.

Einen festen Platz im Programmangebot haben auch Liebhaber von Kraftfahrzeugen. Neben

Camping-Anhängern (1. – 3. 6.) und Teilnehmern des traditionellen Treffens historischer Fahrzeuge „CONCOURS D' ELEGANCE – Piešťanské Zlaté stuhu“ (7. – 9. 6.), kommen auch Truckfahrer zur ihrer jährlichen „TRUCK ARÉNA“ nach Piešťany (15. – 17. 6.). Ein Besuchermagnet ist die traditionelle „Carat Tuning Party“ (22. – 23. 6.). Neu in unserer Stadt ist die Austragung der Europäischen Drift- und Dragster-Meisterschaft im Rahmen der Veranstaltung „KING OF EUROPE“ (29. 6. – 1. 7.). Zum ersten Mal in der Geschichte kommen auch die noch immer beliebten Trabanten zu uns, die Zusammenkunft findet auf dem Campingplatz „Lodenica“ statt (3. – 5. 8.).

Sportliebhaber lassen sich mit Sicherheit von Events wie der Tschechisch-Slowakischen Triathlon-Meisterschaft mit Massenteilnahme (4. 8.) oder dem Ivan Hlinka-Memorial mit Hockeyspielern aus Finnland, Russland, den USA und der Slowakei (8. – 13. 8.), begeistern. Für Wassersportler bereiten wir den Segel-Wettbewerb um den Pokal des Bürgermeisters (24. – 26. 8.) vor.

Das gesamte Programmangebot „Sommer in Piešťany“ hat noch viel mehr zu bieten. Es genügt ein Klick auf www.info.piestany.sk – Veranstaltungen und schon finden Sie sicher weitere interessante Events. ■



Hotel Thermia Palace z vtácej perspektívy
The Hotel Thermia Palace, an aerial view.
Das Hotel Thermia Palace aus der Vogelperspektive

Storočnica Hotela Thermia Palace a kúpeľov Irma

The Centenary of the Hotel Thermia Palace and Irma Spa

100 Jahre Hotel Thermia Palace und Kurhaus Irma

Vladimír Krupa

Najimpozantnejšie budovy Kúpeľného ostrova v Piešťanoch predstavuje ubytovací a liečebný komplex, pozostávajúci z hotela Thermia Palace a kúpeľov Irma, ktoré tento rok oslavujú svoju storočnicu. Oba objekty zvýšili ubytovací i zdravotnícky štandard piešťanských kúpeľov na začiatku 20. storočia a predstavujú klenot kúpeľnej architektúry v rámci celej strednej Európy.

The most imposing building on the Spa Island in Piešťany is the accommodation and treatment complex, made up of the Hotel Thermia Palace and the Irma Spa, which also happens to be celebrating its centenary this year. Both facilities raised the accommodation and health standards of Piešťany spas at the beginning of the 20th century and stand as a gem of spa architecture throughout Central Europe.

Die eindrucksvollsten Objekte der Kurinsel in Piešťany stellen das Hotels Thermia Palace und das Kurhaus Irma dar, die einen Gebäudekomplex mit Unterkünften und therapeutischen Einrichtungen bilden und die in diesem Jahr 100 Jahre ihres Bestehens feiern. Beide Objekte erhöhten zu Beginn des 20. Jahrhunderts den Standard der Unterkünfte und der medizinischen Dienstleistungen des Heilbades Piešťany und stellen im mitteleuropäischen Raum ein Meisterwerk der Kurarchitektur dar.

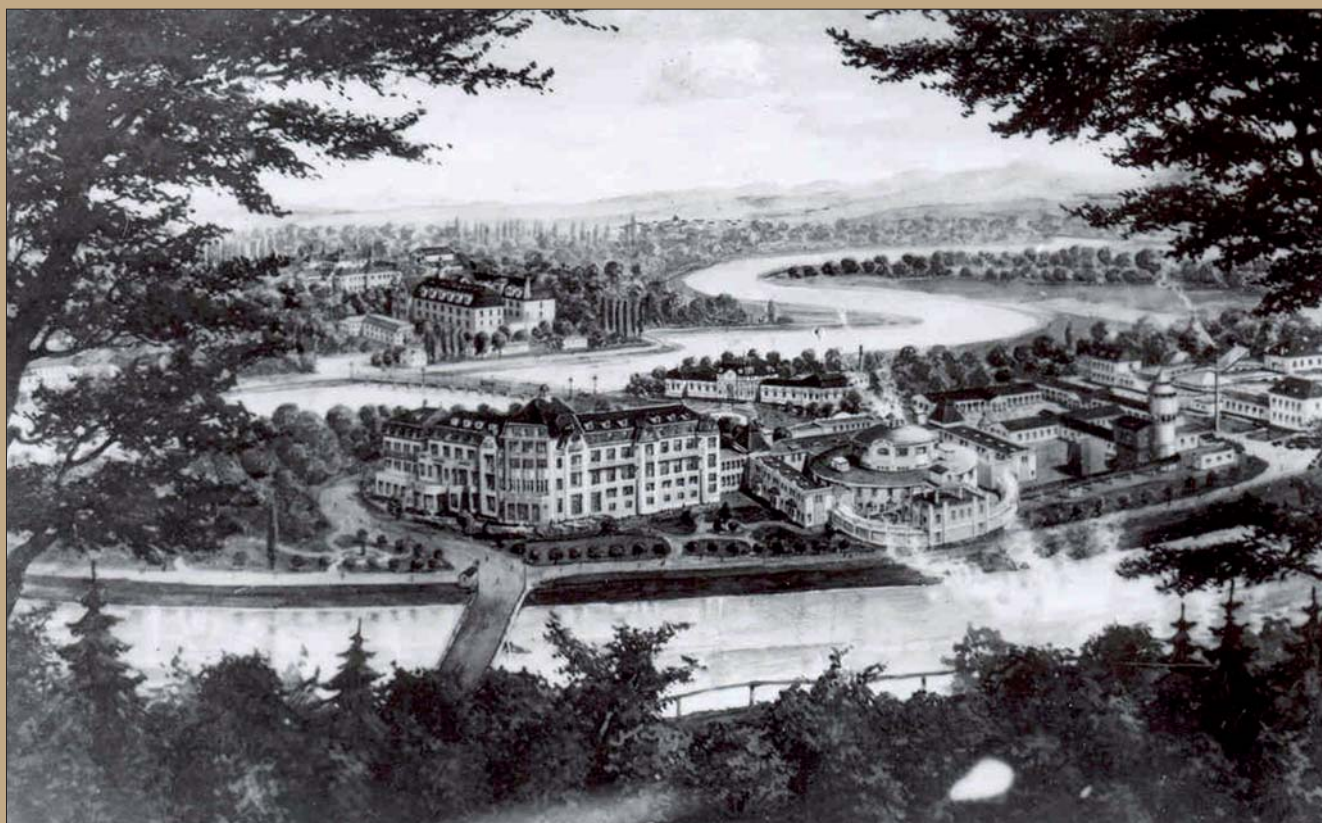
▼ Projektová kresba - južnej časti Kúpeľného ostrova (v popredí hotel Thermia Palace a kúpele Irma) nasnímaná na sklený negatív.
 Architectural drawing of the southern section of the Spa Island (in the foreground the Hotel Thermia Palace and Irma Spa) captured on a glass negative.
 Eine Projektzeichnung des südlichen Teiles der Kurinsel (im Vordergrund das Hotel Thermia Palace und das Kurhaus Irma), aufgenommen auf einem Glasnegativ

Prenajímateľia kúpeľov - Winterovci - v snahe získať do kúpeľov aj pacientov z radov bohatej šľachty a buržoázie, oslovili budapeštianskych architektov Árina Hegedúsa a Henrika Böhma, ktorí sú autormi projektov tohto komplexu. Generálnym dodávateľom stavby bola firma Bratia Grünwald a Schiffer, Budapešť. V septembri 1910 sa začalo na juhozápadnom okraji Kúpeľného ostrova vo veľmi náročných podmienkach so zakladaním stavieb. V apríli roku 1912 boli obe budovy dokončené a pripravené uvítať prvých kúpeľných hostí.

Kúpeľný hotel Thermia Palace je päťpodlažná budova zalomeného pôdorysu. Hlavný vstup do budovy zdôrazňuje vysunutý portikus. Priečelia stavby bohato členia rizality, balkóny, terasy, okenné otvory a vikiere. Okná sú zdobené farebnými vitrážami. Dominantná je vitráž s pávom – jedným zo symbolov kúpeľov. Je komponovaná do prostrednej trojice okien schodišťa. Exteriér dopĺňajú dve secesné kovové stojanové lampy stojace pred hotelom Thermia, zdobené keramickými maskarónmi.

Kúpele Irma sú priamo spojené s hotelom. Ide o dvojpodlažný trojkridlový objekt, postavený okolo centrálneho bazéna kruhového pôdorysu. Stred budovy zvýrazňuje predsadený pilierový portikus.

Nad geometricky poňatou fasádou sa vypína mohutná kupola bazéna, ukončená vetracou lucernou. Najdominantnejším priestorom Irma je kruhový centrálny bazén. Je postavený priamo nad prameňmi a jeho dno tvorí prirodzený nános minerálneho bahna. Podľa neho vznikol aj názov bazéna - Bahnisko. Podlaha ochodzu bazéna a steny



Reprofoto Eva Drobná - archív Balneologického múzea

sú obložené keramickým obkladom a v strede je umiestnená fontánka. Na mužskú a ženskú časť bazén delí elegantná vitrážová stena. V roku 2004 bola rekonštruovaná podľa pôvodných projektov a fotografií.

Celý komplex zaujíma popredné miesto medzi secesnými stavbami na Slovensku. Typická je bohatá výzdoba exteriérov i interiérov stavieb. Na fasádach Thermie a lmy nechýbajú motívy alegoricky oslavujúce liečivú silu piešťanskej termálnej vody a bahna a symbolizujúce chorobu a uzdravenie - reliéf muža, opierajúceho sa o barle a oproti nemu muž lámajúci barlu, ktorý je zároveň symbolom kúpeľov.

Názov hotela Thermia údajne navrhol manželka Alexandra Wintera Henrieta. Mal symbolizovať jeho napojenie na termálne kúpele. Slovo Palace pridal Ľudovít Winter, aby sa zdôraznil vysoký štandard služieb, luxusné vybavenie, exkluzivitu priestorov. Kúpeľný dom bol pomenovaný podľa lmy Erdődyovej, manželky vtedajšieho majiteľa kúpeľov Imricha Erdődyho.

V prízemnej časti hotela Thermia Palace sú situované spoločenské miestnosti. Návštevníkov zaujme najmä nádherná - tzv. Veľká jedáleň. Do priestoru nad veľkými dverami roku 1932 pribudol vzácny dar od majstra Alfonsa Muchu – obraz oslavujúci liečivú silu piešťanskej termálnej vody. Najvyššiu predvojnóvu návštevnosť – 16 860 kúpeľných hostí - dosiahli piešťanské kúpele v sezóne roku 1912, teda práve v tom roku, kedy bol otvorený komplex hotela Thermia Palace a kúpeľov Irma. ■



▲ Exteriér i interiérov hotela zdobia umelecké diela. Azda najviac obdivovateľov má obraz svetoznámeho českého maliara Alfonsa Muchu, ktorý je umiestnený v honosnej jedálni Thermia Palace.

The exterior and interior of the hotel are decorated with artistic works. Attracting the attention of, perhaps, most admirers is the painting of the world-renowned Czech painter Alfons Mucha, which adorns the large dining room in the Thermia Palace.

Die Außen- und Innenbereiche des Hotels sind mit Kunstwerken verziert. Die meisten Bewunderer hat vermutlich das Bild des weltweit bekannten tschechischen Malers Alfons Mucha, welches den prächtigen Speisesaal des Thermia Palace schmückt.

▼ Pohľad na kúpele Irma od termálnych jazierok.

A view of the Irma Spa from the thermal ponds.

Blick auf das Kurhaus Irma von den kleinen Thermalseen aus





▲ Bahnisko je rozdelené na mužskú a ženskú časť vitrážou.
The mud pool is divided into men and women's sections by a stained glass wall.
Das Schlammbecken ist durch eine bleiverglaste Wand in einen Frauen- und Männerbereich aufgeteilt.

The general lease-holders – the Winter family – in an attempt to attract patients from the wealthy aristocracy and the bourgeoisie, called on the Budapest architects Ármin Hegedüs and Henrik Böhm to draw up designs for this complex. The general construction contractor was the firm Brothers Grünwald and Schiffer, Budapest. In September 1910 work was begun on the building's foundation on the southwestern edge of the Spa Island under very difficult conditions. In April 1912, both buildings were finished and prepared to welcome their first spa guests.

The spa Hotel Thermia Palace is a five-storey building with a curved layout. The main entrance into the building is highlighted by a protruding portico. The facade of the building is richly divided among bays, balconies,

terraces, window openings and dormer windows. The windows are decorated with stained glass. A stained depiction of a peacock is the most dominant, as it was one of the symbols of the spa. It is situated in the middle of the staircase's three windows. The exterior is rounded off by two Art Nouveau iron lampposts in front of the Hotel Thermia, which are decorated with ceramic mascarons (architectural ornamentations depicting a face).

The Irma Spa is directly connected to the hotel. It is a two-storey, three-winged building built, according to a circular floor plan, around the central pool. The centre of the building is highlighted by the protruding pillared portico.

Above the geometric concept of the facade rises the massive dome of the spa's pool, complete with ventilation lantern. Of all places within the Irma Spa the one that stands out the most is the circular central pool. It was built directly above the springs and its bottom is made up of a natural layer of mineral mud, a fact from which the pool derives its name - the

"mud pool". The floor and the walls around the pool are lined with ceramic tiles and in the middle of the pool is a fountain. An elegant stained-glass wall divides the pool into sections for men and women. In 2004, it was renovated according to the original project designs and photographs.

The entire complex occupies a prominent place among Art Nouveau buildings in Slovakia. The richly, decorated exterior and interior of the building are typical of this style. The facades of the Thermia and Irma are also full of allegorical motifs celebrating the healing power of Piešťany's thermal water and mud while also symbolizing sickness and healing - the relief of a man, leaning on a crutch and opposite him a man breaking a crutch, which is also the symbol of the spa.

The name "Hotel Thermia" was allegedly suggested by Alexander Winter's wife Henrieta. It was meant to symbolize its connection to the thermal spa. The word "palace" was added by Ľudovít Winter to emphasize the high standard of service, luxurious facilities and exclusive spaces. The bathhouse was named after Irma Erdődy, the wife of the then-owner of the spa Imrich Erdődy.

On the ground floor of the Hotel Thermia Palace there are common rooms. Visitors usually take the greatest interest in the beautiful, so called "Big Dining room". In 1932, a rare gift from the master artist Alfonz Mucha was added to the space above the large doors - a painting celebrating the healing power of Piešťany's thermal water. The highest pre-war attendance - 16,860 spa guests - was achieved by the Piešťany spa during the 1912 season, which is the same year the Hotel Thermia Palace and Irma Spa complex was opened. ■

Foto archív MSÚ Piešťany



▲ Keramickú výzdobu bahniska dodala firma Zsolnay z maďarského mesta Pécs.

The ceramic decoration in the mud pool was provided by the Zsolnay company from the town of Pécs in Hungary.
Die Keramik-Verzierung des Schlammbeckens lieferte das Unternehmen „Zsolnay“ aus der ungarischen Stadt Pécs.

Die Pächter des Heilbades – die Familie Winter – trat in ihrer Bemühung für ihre Kureinrichtung auch eine Klientel aus den Reihen des vermögenden Adels und des Bürgertums zu gewinnen, an die Budapester Architekten Ármin Hegedüs und Henrik Böhm heran, die diesen Komplex entwarfen. Als General-lieferant des Baus fungierte das in Budapest ansässige Unternehmen „Gebrüder Grünwald und Schiffer“. Im September 1910 wurde am südwestlichen Rand der Kurinsel unter äußerst widrigen Bedingungen mit der Fundamentierung der Bauten begonnen. Im April 1912 wurden beide Gebäude fertig gestellt und waren bereit, die ersten Kurgäste zu empfangen.

Das Kurhotel Thermia Palace ist ein fünfgeschossiges Gebäude mit abgewinkeltem Grundriss. Der Haupteingang in das Gebäude wird von einem vorspringenden Portikus akzentuiert. Die Fassaden des Bauwerkes sind durch Risalite, Balkons, Terrassen, Fensteröffnungen und Erker reich gegliedert. Die Fenster sind mit farbenprächtiger Bleiverglasung verziert. Darunter besticht das gläserne Motiv eines Pfau, der zu den Symbolen des Heilbades gehört. Das Bild ist in den mittleren drei Fenstern des Treppenaufganges eingelassen. Den Außenbereich vor dem Hotel Thermia ergänzen zwei Jugendstil-Standlaternen aus Metall, verziert mit Keramik-Maskaronen.

Das Kurhaus Irma ist mit dem Hotel direkt verbunden. Es ist ein zweigeschossiges Objekt mit drei Flügeln, um das zentrale Becken von kreisförmigem Grundriss erbaut. Die Gebäudemitte wird durch einen vorspringenden Säulengang, einen sog. Portikus, betont.

Über der geometrisch aufgefassten Fassade erhebt sich die mächtige Kuppel, abgeschlossen mit einer Belüftungsöffnung. Den Hauptbereich des Kurhauses Irma bildet das runde zentrale Becken. Dieses wurde direkt über den Quellen gebaut und seinen Boden bilden natürlich abgelagerte Schichten des Mineralschlammes, von dem auch seine Bezeichnung „Schlammbecken“ stammt.

Der Beckenumlauf und die Wände sind mit Keramikbelag ausgestattet, in der Mitte des Beckens befindet sich eine kleine Fontäne. Eine elegante bleiverglaste Trennwand teilt das Becken in separate Bereiche für Frauen und Männer. Diese wurde im Jahre 2004 nach ursprünglichen Plänen und Fotografien rekonstruiert.

Der gesamte Komplex nimmt unter den Jugendstil-Bauwerken der Slowakei einen herausragenden Platz ein. Bezeichnend ist die reiche Verzierung der Innen- und Außenbereiche der Objekte. Auch Allegorien als Lobpreisung der Heilkraft des Thermalwassers und des Schlammes und Symbole für Krankheit und Genesung – das

Relief eines Mannes, der sich auf seinen Krücken stützt und ihm gegenüber ein Mann, der seine Krücke bricht und der gleichzeitig das Symbol des Heilbades ist – fehlen an den Fassaden von Thermia und Irma nicht.

Den Namen des Hotels Thermia schlug angeblich Henriette, die Ehefrau von Alexander Winter, vor. Er sollte die Verbindung zum Thermalbad symbolisieren. Das Wort Palace fügte Ludwig (Ludovít) Winter hinzu, um den hohen Dienstleistungsstandard, die luxuriöse Ausstattung und die Exklusivität der Räume hervorzuheben. Das Kurhaus wurde nach Irma Erdödy, der Ehefrau des damaligen Heilbad-Besitzers Imrich Erdödy, benannt.

In Erdgeschoß des Hotels Thermia Palace befinden sich Gesellschaftsräume. Ein besonderes Interesse der Besucher gilt vor allem dem wunderschönen „Großen Speisesaal“. Dem Bereich über der großen Tür kam 1932 ein kostbares Geschenk des Meisters Alfons Mucha zugute – ein Bild, das die Heilkraft des Thermalwassers von Piešťany anpreist. Die höchste Besucherzahl der Vorkriegszeit – 16.860 Kurgäste – verzeichnete das Heilbad von Piešťany während der Saison im Jahre 1912, also genau in demselben Jahr, in dem der Komplex des Thermia Palace und des Kurhauses Irma eröffnet wurde. ■

Foto archív MSÚ Piešťany



Päthviezdičkový hotel Thermia Palace má zvláštne čaro pri večernom osvetlení.
The five-star Hotel Thermia Palace has a distinct charm in the evening light.
Das Fünf-Sterne-Hotel Thermia Palace hat im Abendlicht einen besonderen Zauber.

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings - Ereignisse - Besuche - Treffen

Foto Martin Palkovič



Elektrizitátsverkes in Piešťany ein Projekt zur Umwandlung dieses nationalen Kulturdenkmals in ein Bildungs- und Kulturzentrum vorgestellt. Die erste Etappe des Umbaus soll im Sommer 2013 abgeschlossen sein. Die Gesamtkosten für die Realisierung dieses Projektes belaufen sich auf 3,8 Millionen Euro. Der garantierte Zuschuss der Aktiengesellschaft „Západoslovenská energetika“ (Westslowakische Energetik) beträgt eine Million Euro.

► Za veľkého záujmu verejnosti bol dňa 27. apríla 2012 priamo v imponantnom objekte piešťanskej elektrárne predstavený projekt na premenu tejto národnej kultúrnej pamiatky na vzdelávacie a kultúrne centrum. Prvá etapa rekonštrukčných prác by mala byť ukončená v lete 2013. Celkové náklady na tento projekt predstavujú 3,8 mil. €. Garantovaný príspevok Západoslovenskej energetiky na rekonštrukčné práce je 1 milión €.

On April 27, 2012, precisely in the imposing building of the Piešťany electric power plant, great public interest was focused on the presented project showing the transformation of this national cultural landmark into an educational and cultural centre. The first phase of the reconstruction should be finished by summer 2013. The overall cost of the project is 3.8 mil. €. The Western Slovak Electric Company has guaranteed a contribution of 1 million € for the reconstruction work.

Begleitet von einem großen öffentlichen Interesse wurde am 27. April direkt im imposanten Objekt des

Výskumný ústav rastlinnej výroby v Piešťanoch pripravil počas tohto roka pre školákov projekt „Úcta k chlebu“. Jeho hlavným cieľom je, aby si deti uvedomili, že nie všetci na svete sú sytí, a v prípade nadbytku chleba existujú spôsoby jeho ďalšieho využitia. Program venovaný úcte k chlebu sa ukončí v novembri.

The Plant Production Research Institute in Piešťany, this past year, prepared for school children a project called “respect for bread”. The main goal was to make children aware that not everyone in the world is well-fed and that if there is an excess of bread there are other ways to make use of it. This program in honour of bread ends in November.

Unter dem Titel „Wertschätzung für Brot“ startete das in Piešťany ansässige Forschungsinstitut für Pflanzenproduktion in diesem Jahr ein Projekt für Schüler. Sein Hauptziel ist es, den Kindern begreiflich zu machen, dass nicht alle Menschen auf dieser Welt satt sind und dass es Möglichkeiten einer weiteren Verwendung von übermäßig produziertem Brot gibt. Dieses, der Achtung von Brot gewidmete Programm, endet im November.



Foto Barbora Piovarčiová



Foto Barbora Piovarčiová

► V marci sa po rozsiahlej rekonštrukcii znova otvorili brány mestskej knižnice. K rekonštrukcii pristúpilo mesto z dôvodu zníženia energetickej náročnosti na prevádzkovanie budovy. Celkovo si obnova knižnice vyžiadala vyše 700-tisíc Eur, z toho 402 649 Eur sú oprávnené náklady hradené z grantu EÚ. Zvyšok bol poskytnutý z mestského rozpočtu.

In March, after extensive reconstruction, the gates to the town library were once again opened. The town carried out the reconstruction in order to reduce the energy demands for the operation of the building. Altogether, renovation of the library required over 700,000 Euros, of which 402,649 Euros are eligible to be covered by an EU grant. The remainder was covered by the town budget.

Nach einer umfassenden Renovierung öffnete die Stadtbibliothek in März erneut ihre Tore. Für die Baumaßnahmen entschloss sich die Stadt, um die Energiekosten für den Betrieb des Gebäudes zu senken. Die Gesamtkosten für die Rundumerneuerung der Bibliothek betragen mehr als 700 000 Euro, davon wurden 402 649 Euro als förderfähige Investitionskosten aus den EU-Mitteln gedeckt. Den Rest stellte die städtische Haushaltskasse zur Verfügung.

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings - Ereignisse - Besuche - Treffen

Foto Barbora Piovarčiová

„Európskej únii záleží na tom, ako sa žije v Piešťanoch“. S týmto mottom sa naše mesto zapojilo do „EKO-projektu“, realizovaného v spolupráci s Európskou komisiou, Informačnou kanceláriou Európskeho parlamentu a Ministerstvom zahraničných vecí SR. V rámci tejto akcie pri KSC Fontána študenti Strednej odbornej školy záhradníckej spoločne s primátorom Remom Cicuttom zasadili tri borovice himalájske.

“The European Union cares about how people live in Piešťany”. With this motto our town joined the “EKO-project”, being carried out in cooperation with the European Commission, Information Office of the European Parliament, and the Slovak Ministry of Foreign Affairs. As part of this event students from the Vocational School of Horticulture, together with Mayor Remo Cicutto, planted three Himalayan pine trees near the KSC Fontana.

„Der europäischen Union liegt das Leben in Piešťany am Herzen“. Unter diesem Motto schloss sich unsere Stadt einem Umweltprojekt an, das in einer Zusammenarbeit der Europäischen Kommission, des Informationsbüros des Europäischen Parlaments und des slowakischen Außenministeriums realisiert wurde.

Im Rahmen dieser Aktion pflanzten Schüler der Fachschule für Floristik, gemeinsam mit Bürgermeister Remo Cicutto, am Kultur- und Gesellschaftszentrum „Fontána“ drei Himalaya-Kiefer.



Foto Barbora Piovarčiová

fünf Weiß- und drei Rotweinen und mussten ihr Können auch bei der Kombination verschiedener Speisegeschmäcker und Wein unter Beweis stellen. Die fachmännische Aufsicht bei dieser Veranstaltung übernahm Professor Fedor Malík. Mit Lucia Leskovská ging der zweite Platz an eine Einheimische.

Hotelová akadémia Ľudovíta Wintera usporiadala už 13. ročník súťaže Mladý someliér. Študenti z jedenástich stredných škôl zo Slovenska a z Českej republiky súťažili v degustácii piatich bielych a troch červených vín a svoje zručnosti museli predviesť aj kombináciou chutí jedla s vínom. Odborným garantom podujatia bol profesor Fedor Malík. Druhá cena zostala na domácej pôde vďaka Lucii Leskovskej.

The Hotel Academy of Ľudovít Winter organized the 13th Young Sommelier contest. Students from 11 high schools from Slovakia and the Czech Republic competed in the tasting of five white and three red wines. They also had to show off their skills in combining different food tastes with wines. The professional guarantee of the event was professor Fedor Malík. The second prize stayed on home turf thanks to Lucia Leskovská.

Die „Ludovít Winter-Hotelakademie“ veranstaltete die bereits 13. Runde des Wettbewerbs „Der junge Sommelier“. Schüler von elf Fachschulen in der Slowakei und der Tschechischen Republik wetteiferten in der Degustation von

Primátor Remo Cicutto oficiálne prijal Mons. Róberta Bezáka. Arcibiskup sa zaujímal o dianie v meste a jeho ďalší rozvoj. Súčasťou rozhovorov bola aj pripravovaná akcia „Noc kostolov“, do ktorej sa Piešťany v tomto roku zapoja po prvý raz.

Town mayor Remo Cicutto officially welcomed Mons. Róbert Bezák. The Archbishop was interested in the current happenings in the city as well as its further development. Part of the discussions also included the event “Night of Churches”, in which Piešťany take part for the first time this year.

Bürgermeister Remo Cicutto traf im Rahmen eines offiziellen Empfanges Mons. Róbert Bezák. Der Erzbischof interessierte sich für das Geschehen in der Stadt und ihre weitere Entwicklung. Zu den Gesprächsthemen gehörte unter anderem die geplante Veranstaltung „Nacht der Kirchen“, an der sich Piešťany in diesem Jahr zum ersten Mal beteiligt.



Foto Barbora Piovarčiová

Udalosti - návštevy - stretnutia

Events - Visits - Meetings - Ereignisse - Besuche - Treffen

Foto Barbora Piovarčiová



► Pri príležitosti Svetového dňa zdravia v Zrkadlovej sieni Divadla J. Palárika v Trnave ocenil pamätnou medailou predseda TTSK Tibor Mikuš zdravotníckych pracovníkov. Z Piešťan bolo udelené ocenenie dvom lekárom - MUDr. Ivanovi Mendlovi a doc. Tiborovi Urbánkovi. Pamätný list si z rúk Tibora Mikuša prevzala Jana Bajcarová z Nemocnice A. Wintera v Piešťanoch.

As part of World Health Day commemorations the Chairman of TTSK (the Trnava Self-Governing Region) Tibor Mikuš awarded a commemorative medal to health workers in the Mirror Hall of the Palárik Theatre in Trnava. Two doctors from Piešťany were presented with the award - MUDr. Ivan Mendl and Assistant Professor Tibor Urbánek. Jana Bajcarová from the A. Winter Hospital in Piešťany also received a commemorative letter from Tibor Mikuš.

Anlässlich des Weltgesundheitstages zeichnete Tibor Mikuš, Vorsitzender des Selbstverwaltungskreises Trnava, im Spiegelsaal des J. Palárik-Theaters in Trnava, Mitarbeiter

im Gesundheitswesen mit einer Gedenkmedaille aus. Diese Ehrung wurde unter anderen auch zwei Ärzten aus Piešťany - MUDr. Ivan Mendl und Dozent Tibor Urbánek verliehen. Eine Gedenkkurkunde von Tibor Mikuš nahm Jana Bajcarová vom A. Winter- Krankenhaus in Piešťany entgegen.

Piešťany hostili Majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji hráčov do 18 rokov - divíziu IA. Svoju silu na ľade predviedli hráči z Francúzska, Japonska, Nórska, Slovinska, Talianska a Slovenska. Vo finále sa pred vypredaným hľadiskom stretli hokejisti Nórska a Slovenska. Náš tím zvíťazil vysoko 9:2 a výhrou si zabezpečil vstupenku medzi svetovú elitu v kategórii osemnásťročných.

Piešťany hosted the division IA, 18 and under World Ice Hockey Championships. Players from France, Japan, Norway, Slovenia, Italy, and Slovakia all demonstrated their skill on the ice. Norway and Slovakia met in the finals in front of a sold-out hockey stadium. Our team won by the high score of 9:2 and, with this win, ensured their place among the world elite in the 18-year old category.

Piešťany war die Gastgeberstadt der Eishockey- Weltmeisterschaften der Spieler bis 18 Jahre - Division IA. Ihre Kräfte auf der Eisfläche haben Spieler aus Frankreich, Japan, Norwegen, Slowenien, Italien und der Slowakei gemessen. Im Finale trafen vor der ausverkauften Tribüne die Hockeymannschaften aus Norwegen und der Slowakei aufeinander. Unser Team siegte hoch mit 9:2 und sicherte sich so die „Eintrittskarte“ in die Weltklasse in der Kategorie U 18.



Foto Ladislav Duračka



Foto Eva Drobná

► V komplexe hotel Thermia Palace - kúpele Irma sa konala dňa 13. 4. 2012 prezentácia druhého rozšíreného vydania dvojязыčnej slovensko-anglickej publikácie odborného pracovníka Balneologického múzea Andreja Bolerázského „Maharadžovia v Piešťanoch“. Knihu uviedol do života pán Rajiva Misra, veľvyslanec Indickej republiky na Slovensku (uprostred). Vpravo je autor, vľavo generálny riaditeľ Slovenských liečebných kúpeľov Piešťany Klaus Pilz.

On April 13, 2012, in the Hotel Thermia Palace and Irma Spa complex, a presentation of the second, expanded release of the Slovak-English bilingual publication "Maharajahs in Piešťany" ("Maharadžovia v Piešťanoch") by the scholarly worker from the Balneological Museum Andrej Bolerázsky took place. The book was presented by Mr Rajiva Misra, the Indian ambassador to the Slovak Republic (in the middle). On the right is the author and on the left is the General Manager of the Slovak Healing Spa Piešťany Klaus Pilz.

slowakisch-englischen Publikation „Maharadschas in Piešťany statt“, deren Autor, Andrej Bolerázsky, ein wissenschaftlicher Mitarbeiter des Balneologischen Museums ist. Die offizielle Einführung des Buches übernahm Rajiv Misra, Botschafter der Indischen Republik in der Slowakei (in der Mitte). Rechts ist der Autor zu sehen, links der Generaldirektor des Slowakischen Heilbades Piešťany Klaus Pilz.

Známa viac vo svete

Foto archív EKOM

Piešťanská firma EKOM má 20 rokov

20 YEARS
ROKOV  1992 - 2012

**Better Known Abroad
than at Home**

**Piešťany Company EKOM
Celebrates 20 Years**

**In der Welt bekannter
als zu Hause**

**Das Unternehmen EKOM
aus Piešťany feiert seinen
20. Geburtstag**

Soňa Nyitrayová

Spoločnosť vznikala v skromných podmienkach - dve prenajaté dielne a jedna kancelária. Jej výhodou bol však tím šiestich zakladateľov, ktorí mali dlhoročné skúsenosti v oblasti vývoja a výroby zdravotníckej techniky. Názov spoločnosti je odvodený od ich nosného výrobku ako skratka slov ekologické kompresory - EKOM. „Naše kompresory sú špecifické svojou bezolejovou konštrukciou. Vďaka vhodnej kombinácii materiálov pracujú bez mazania olejom, a potom i vzduch, ktorý z nich vychádza, je čistý a bez olejových pár a zápachov,“ vysvetľuje ich výnimočnosť jeden zo zakladateľov firmy inžinier Vladimír Bátora.

The company began under modest conditions - two rented workshops and one office. Its advantage, however, was the six founders, who all had a great deal of experience in the development and production of medical equipment. The company's name is derived from their main product, ecological compressors, abbreviated as - EKOM. "Our compressors are unique due to their oil-less construction. Thanks to an appropriate combination of materials they operate without lubrication oil, which is why the air that they produce is clean, and free of oil vapours and odours," says engineer Vladimír Bátora explaining the uniqueness of their product.

Die Gesellschaft startete in bescheidenen Verhältnissen - zwei gemietete Werkstätten und ein Büro. Ihre Stärke jedoch bestand im Team ihrer sechs Begründer, die über langjährige Erfahrungen auf dem Gebiet der Entwicklung und Herstellung medizinischer Technik verfügten. Der Firmenname wurde von dem Hauptprodukt, den so genannten ökologischen oder ölfreien Kompressoren (slowakisch: ekologické kompresory - EKOM), abgeleitet. „Unsere Kompressoren sind aufgrund ihrer ölfreien Konstruktion spezifisch. Dank der optimalen Kombination von Materialien arbeiten sie ohne Schmieröl, sodass die Luft, die aus ihnen entweicht, sauber und frei von Öldämpfen und Ölgerüchen ist“, erklärt Ingenieur Vladimír Bátora, einer der Firmengründer, die Einzigartigkeit ihrer Produkte.



ako doma

▲ Objekty firmy EKOM na Priemyselnej ulici v Piešťanoch. Vpravo nosná divízia Kompresorov, vľavo mladšia divízia Lisovňa s Lakovníou.
The premises of the EKOM company on Priemyselna Street in Piešťany. On the right, there is the main division of compressors and on the left the newer press shop division and the paint shop.
Die Firmengebäude der „EKOM“ in der Priemyselna Straße in Piešťany; rechts die Hauptsparte - die Produktion der Kompressoren; links die jüngere Division Blechstanzbetrieb mit einer Lackiererei

V roku 1992 vyrobil EKOM svoj prvý kus kompresora. Dnes sa približil k produkcii až 14-tisíc kompresorov ročne a po celom svete ich už pracuje takmer 170-tisíc. V súčasnosti sa na ich vývoji a výrobe podieľa kolektív 190 zamestnancov. Firma EKOM sa tak stala významným poskytovateľom pracovných miest v regióne. „Naše podnikateľské aktivity sa prispôbujú dvom prioritám. Prvou je stabilné zázemie pre našich zamestnancov a ich rodiny, druhou je vyrábať výrobky, ktoré životné prostredie nezaťažujú vedľajšími odpadovými produktmi, práve naopak, svojimi funkčnými vlastnosťami prispievajú k jeho ochrane,“ približuje fungovanie spoločnosti inžinier Július Ivan: „Sú napríklad zdrojom vzduchu pre umelú ventiláciu pľúc v jednotkách intenzívnej starostlivosti, čím sa stávajú časťou život zachraňujúcich technológií. Ich vzduch poháňa dentálne súpravy, na letiskách zasa pomáhajú pri kontrolách batožiny podporou röntgenových zariadení.“ Milovníci piva ich význam ocenia v pulloch na čapovanie tejto obľúbenej tekutiny, najnovšie sa nachádzajú aj vo výčapných systémoch takzvaných tankových pív. Módni nadšenci možno nevedeli, že stroj na potlač odevov funguje aj vďaka kompresorom. Široký záber využitia v spojení s kvalitou a bezolejovou technológiou zabezpečuje kompresorom spoločnosti EKOM odbyt

▼ Kompresory po finálnej montáži a výstupnej kontrole čakajú na balenie a expedíciu zákazníkom do celého sveta.
Compressors, after final assembly and inspection, await packing and shipping to customers worldwide.

Kompresoren, die nach der Endmontage und Endkontrolle darauf warten, verpackt und an Kunden in der ganzen Welt geliefert zu werden



Foto archív EKOM



▲ Operátor pri obsluhu vysekávacieho stroja, ktorý slúži na strihanie tenkých plechov na báze CNC (computer numerical control) zariadení.

Foto archív EKOM

A factory worker operating the shearing machine, which is used for cutting thin sheet metal on the base of CNC (computer numerical control) equipment.

Ein Operator bei der Bedienung einer Stanz- und Schermaschine zum Schneiden von dünnen Blechen auf Basis der CNC (Computer Numerical Control) Anlagen

na medzinárodnom trhu. Až 99 percent produkcie tejto piešťanskej firmy nájdete v 73 krajinách po celom svete. Od Ázie a Ruskej federácie cez štáty na Blízkom východe až po USA a Európu. Práve preto je firma EKOM známa viac v zahraničí ako doma. Dynamický rast a dôsledné využívanie získaných priestorov pre rozvoj firme umožnili, aby sa krátko po vzniku presunula do vlastných priestorov a uvažovala o rozšírení produktového portfólia. V roku 2000 tak vznikla divízia Lisovňa. „Táto sa zameriava na výroby z tenkých plechov. Dopomohla komplexnosti výroby kompresorov a produkuje rôzne priemyselné skriňové prvky pre telekomunikačné rozvádzače, elektrónové mikroskopy, záložné zdroje pre IT, pre bankové trezory a iné aplikácie,“ vysvetľuje inžinier Bátora. O produkty tejto divízie je záujem v dvadsiatich krajinách predovšetkým západnej Európy, ako sú Holandsko a Nemecko.

Podľa inžiniera Ivana je víziou EKOM-u najmä dlhodobá prosperita firmy: „Jej predpoklad tvorí zameranie na znalosť potrieb stávajúcich i potenciálnych zákazníkov, vyhľadávanie a využívanie šancí, porovnávanie sa s najlepšimi, vysoký stupeň inovácie produkcie a angažovanosť každého pracovníka.“ ■

In 1992, EKOM produced its first compressor. Today they are nearing almost 14,000 compressors produced yearly with approximately 170,000 already in operation throughout the world. Presently, a team of 190 employees works on their development and production. The EKOM Company has thus become a significant employer in the region. “Our business activities are guided by two priorities. The first is a stable base for our employees



▲ Finálna montáž dentálnych kompresorov typu DK50 2V.

Final assembly of the type DK50 2V dental compressor.

Die Endmontage der Dental-Kompressoren vom Typ DK50 2V

and their families, and the second is to make products that do not damage the environment with harmful waste by-products, but on the contrary, their functional properties contribute to its protection,” says Bátora further describing the company's operation.

People are often unaware of the application and importance of compressors in everyday life. Compressors made by EKOM are mostly used in dentistry, intensive medicine, and industry. Their utilization is further clarified by another founder of the company engineer Július Ivan: “For example they are the source of artificial breathing in intensive care

units making them an integral part of the life-saving technology. Their air also powers dental equipment, while at airports they are used to help inspect baggage by supporting the x-ray equipment.” Beer-lovers also greatly appreciate their value at bars where their favourite beverage is on tap as the latest usage is in tapping systems otherwise known as “tank beer”. Fashion enthusiasts might also not know that the machine that presses clothing operates thanks to compressors. A wide range of uses in conjunction with quality and oil-free technology ensures the demand for EKOM compressor on the international market. Up to 99% of this Piešťany company's production can be found in 73 countries around the world - from Asia to the Russian Federation to the Middle East all the way through to the USA and Europe. This is precisely why



▲ Obchodné rokovanie v stánku EKOMu na Medzinárodnej výstave Dental Expo Moskva 2011, ktorej sa zúčastnilo vyše 500 vystavovateľov.
Business discussions at the EKOM booth at the international exhibition Dental Expo Moscow 2011, at which over 500 exhibitors took part.
Eine Geschäftsverhandlung am Stand der EKOM auf der internationalen Ausstellung „Dental Expo Moskau 2011“, an der mehr als 500 Aussteller teilnahmen



▲ Športové zápasy divízií spoločnosti EKOM počas firemného dňa za účasti vedenia.
Even the management participates in the sports competition between the divisions of the EKOM company during its company day event.
Das sportliche Kräfterennen der EKOM-Divisionen während eines Betriebstages, unter der Teilnahme der Chefetage

Foto archív EKOM

the EKOM Company is known better abroad than at home. Dynamic growth and a consistent use of obtained funds and resources in the further development of the company enabled them, shortly after their establishment, to move to their own premises and to begin considering an extension of the product portfolio. In 2000, the division "Lisovňa" (Pressroom) was created. "This focuses on the production of thin metal sheets. It helped the production of compressors and produces various industrial cabinet components for telecommunication switchboards, electron microscopes, power supplies for IT, also for bank vaults and other applications as well," explains engineer Bátora. There is interest in this division's

products by 20 countries mostly from Western Europe, such as Holland and Germany.

According to engineer Ivan, the vision of EKOM is, above all, for the long-term prosperity of the company: "Its premise is a focus on the knowledge of the needs customers, to identify and utilize opportunities, making comparisons with the best, together with a high degree of innovation, production and the full engagement of each employee." ■

■ m Jahre 1992 stellte die EKOM den ersten Kompressor her. Heute nähert sich ihre Jahresproduktion der Anzahl von 14.000

Kompressoren und weltweit arbeiten schon knapp 170.000 dieser Maschinen. Derzeit beteiligt sich ein Kollektiv von 190 Mitarbeitern an ihrer Entwicklung und Herstellung. Die Gesellschaft EKOM wurde so zu einem wichtigen Beschaffer von Arbeitsplätzen in dieser Region. „Unsere unternehmerischen Aktivitäten unterliegen zwei Prioritäten. Die erste ist eine stabile Basis für unsere Mitarbeiter und deren Familien, die zweite ist die Herstellung von Erzeugnissen, welche die Umwelt durch Abfallprodukte nicht belasten, sondern im Gegenteil, durch ihre funktionellen Eigenschaften zu ihrem Schutz beitragen,“ erläutert Ingenieur Bátora das Funktionieren des Unternehmens. Die Anwendung von Kompressoren und ihre Bedeutung im Alltag nimmt der Mensch oft nicht wahr. Kompressoren der Gesellschaft EKOM werden vor allem in der Zahnmedizin, Intensivmedizin und der Industrie verwendet. Die Vielfältigkeit ihrer Einsatzbereiche veranschaulicht einer der Firmengründer, Ingenieur Július Ivan: „Sie dienen zum Beispiel als Luftquelle bei künstlicher Beatmung auf Intensivstationen, wodurch sie einen Bestandteil lebensrettender Technologien bilden. Ihre Luft treibt Dentaleinheiten an und auf Flughäfen machen sie sich wiederum durch die Unterstützung von Röntgeneinrichtungen bei der Gepäckkontrolle nützlich“. Bierliebhaber werden ihre Bedeutung an den Zapftheken zum Zapfen dieses beliebten Getränks zu schätzen wissen und seit neuestem befinden sie sich auch in den Zapfsystemen der sogenannten Tankbiere. Modebegeisterte wissen vielleicht nicht, dass eine Maschine zum Bedrucken von Textilien unter anderem dank Kompressoren funktioniert. Die mannigfaltigen Einsatzmöglichkeiten, gepaart mit Qualität und ölfreier Technologie, garantiert den Kompressoren der Gesellschaft EKOM einen Absatz auf dem internationalen Markt. Ganze 99 Prozent der Produktion dieses Unternehmens aus Piešťany finden sich in 73 Ländern rund um den Globus. Von Asien und der Russischen Föderation über die Länder des Nahen Ostens bis in die USA und Europa. Aus diesem Grund ist das Unternehmen EKOM im Ausland bekannter als zu Hause. Das dynamische Wachstum und die konsequente Nutzung der erhaltenen Fördermittel zur Entwicklung, machten es der Gesellschaft bereits kurze Zeit nach ihrer Gründung möglich, in ihre eigenen Räumlichkeiten zu ziehen und über die Erweiterung des Produkt-Portfolios nachzudenken. Im Jahre 2000 entstand dann die Division Blechstanzbetrieb (slowakisch:Lisovňa). „Diese ist auf Produkte aus dünnem Blech ausgerichtet. Sie trägt zur Komplexität der Herstellung von Kompressoren bei und produziert verschiedene industrielle Schaltschrank-Komponenten für Schaltschränke im Bereich der Telekommunikation, elektronische Mikroskope, Notstromaggregate für IT-Technik, Banktresoren und andere Applikationen“, erklärt Ingenieur Bátora. An den Produkten dieser Division besteht das Interesse in 20 europäischen, vor allem westeuropäischen Ländern, wie den Niederlanden oder Deutschland.

Laut Ingenieur Ivan ist die Vision des Unternehmens vor allem seine langfristige Prosperität: „Ihre Prämisse liegt im Fokus auf die Kenntnis der Bedürfnisse von bestehenden und auch potenziellen Kunden, die Suche nach Chancen und ihre Nutzung, dem Vergleich mit dem Besten, auf einem hohen Grad an Innovationen in der Produktion und das Engagement jedes einzelnen Mitarbeiters.“ ■

V živote má všetko svoj význam



Foto Barbora Piovarčiová

Everything
in Life Has
Meaning

Alles im
Leben hat
seinen Sinn

Barbora Piovarčiová

▲ Irena Michnová je vo svojej kancelárii obklopená kvetmi.
Irena Michnová in her office surrounded by flowers.
In ihrem Büro ist Irena Michnová immer von Blumen umgeben.

Myšlienky človeka sú tajomstvá plné pocitov. Veľakrát oživia ešte nezahojené rany. A hoci sa na ne nie vždy pýta ľahko, Irena Michnová vás svojim pohľadom plným pokory presvedčí o tom, že veci v jej živote sa nedejú bezdôvodne a majú svoj význam.

Human thoughts are secrets full of feelings. Many times they reopen unhealed wounds. Although this is a topic that can not easily be broached, Irena Michnova will convince you, with her humble perspective, that things in her life do not occur without reason and have their own meaning.

Die Gedanken eines Menschen sind Geheimnisse voller Emotionen. Häufig reißen sie noch nicht verheilte Wunden wieder auf. Und obwohl es nicht immer leicht fällt über sie zu sprechen, überzeugt Sie Irena Michnová mit ihren Ansichten voller Demut davon, dass die Dinge in ihrem Leben nicht ohne Grund passieren und einen Sinn haben.

Kým však túto pravdu naplno pochopila, musela si prejsť svojím vlastným peklom. Zmieriť sa s osudom a prijať krutú diagnózu - rakovinu. Tú jej diagnostikovali doslova zo dňa na deň. Dovtedy žena plná elánu sa razom ocitla na rozhraní života a smrti. „Keď lekárka vyslovila „to slovo“ tú strašnú diagnózu, zrútil sa mi celý svet. Vyšla som z ambulancie a nevedela som sa vôbec zorientovať v priestore, len som plakala a plakala,“ spomína na udalosti pred 24 rokmi. Okamžite musela podstúpiť operáciu. „Veľmi ťažko som to znášala. Rakovina prsníka je pre ženu bolestná,“ hovorí. To, v akom vážnom stave bola, jej však pre pokoj duše zatajili. „Manželovi ráno po operácii povedali, že mi dávajú rok života. Jediný on to vedel, dusil to v sebe. Až teraz, po rokoch som sa to dozvedela,“ dodáva. Manžel Alojz sa stal jej pravou rukou, denne jej ošetruje pooperačnú ranu. „Poviem to priamo, ak by som nemala jeho, už by som tu nebola.“ S rakovinou sa naučila existovať a svoju diagnózu prijala ako výzvu. Vytvorila pevný základ piešťanskej Ligy proti rakovine, ktorá vytvára zázemie nielen pre onkologických pacientov, ale aj pre zdravých členov. V roku 2008 spomedzi dvanástich nominovaných žien z okresov Trnava, Galanta,

Piešťany a Skalica získala titul Výnimočná žena Slovenska za okres Piešťany. Úraduje doma, s manželom a každý deň prijíma množstvo chorých. Počúva ich osudy, radí, povzbudí. „Je mi ťažko, keď vidím, ako sa niektorí s chorobou nevedia vyrovnáť. Niekedy si poviem, načo človek žije... Liga ma drží pri živote, za dvadsať rokov, ktoré som s ňou spätá to nie je iba moja práca, ale aj relax.“ Chorí potrebujú zdravých rovnako, ako zdraví potrebujú chorých. Jedni na to, aby pookrili a tí druhí, aby si uvedomili hodnotu života. „Všetko, čo som si zaumienila, som dokázala. Teším sa na leto,“ hovorí Irena Michnová. Okrem svojej rodiny a práce miluje kvety a mačky. Aj počas nášho rozhovoru jedna potichu celý čas priadla v kresle. „Je to moja energia, v lete sa tu cítim ako v rozprávke,“ dodáva. Život s chorobou je ťažký. Podľa Ireny Michnovej sa však netreba zľaknúť. Len ten, kto má silu pozrieť sa vlastnému strachu do očí, má šancu niečo dokázať. „Nikdy sa netreba vzdať, zdravie je nadovšetko.“ ■

By the time she realized this simple truth, she had to live through her own personal hell; come to terms with fate

and accept the cruel diagnosis of cancer. They literally made this diagnosis from one day to the next. Until this time, a woman so full of life, suddenly found herself face to face with death. "When the doctors said 'that word', that horrible diagnosis, my whole world collapsed. I left the doctor's office and had no idea where I was or what I was doing, I just cried and cried," she says recalling the events of 24 years ago. She immediately had to undergo an operation. "I took it very hard. For a woman, breast cancer is very painful," she says. However, for her peace of mind, the actual serious state of the disease had been concealed. "In the morning, after the operation, they told my husband that they were giving me a year. He was the only one who knew, and he kept it strictly to himself. Only now, after years, did I finally find out," she adds. Her husband Alojz became her right hand as he daily checked her postoperative wounds. "To tell the truth, if it weren't for him, I wouldn't be here now." She learned to live with the cancer and to accept her diagnosis as a challenge. She created a solid foundation for the Piešťany League Against Cancer, which not only provides support for cancer patients, but for healthy members as well. In 2008, she received the title "Outstanding Woman in Slovakia" (Výnimočná žena Slovenska) for the Piešťany district from among twenty nominated women from the districts of Trnava, Galanta,

▲ V rámci Dňa zdravého životného štýlu prevzala Irena Michnová pre piešťanskú pobočku Ligy proti rakovine šek v hodnote 500 Eur. As part of "Healthy Lifestyle Day" Irena Michnová accepted a check for 500 Euros for the Piešťany branch of the League Against Cancer. Im Rahmen des Tages des gesunden Lebensstils nahm Irena Michnová für die Geschäftsstelle der „Liga gegen Krebs“ in Piešťany einen Scheck im Wert von 500 Euro entgegen.



Foto Barbora Piováčiová



Piešťany and Skalica. She works from home with her husband receiving numerous patients every day. She listens to their stories, advises and encourages them. "It's very difficult for me when I see how some people just can't come to terms with their disease. Sometimes I ask myself, why do people live... The League gives me reason to live, for the twenty years that I've been linked to it, it has not only been my work, but also my relaxation." The sick need the healthy just as much as the healthy need the sick; the former, so that, for at least a moment, they have a ray of hope, and the latter so that they realize the value of life. "Everything that I was determined to do, I've done. I'm looking forward to the summer," says Irena Michnová. Besides her family and her work she also loves flowers and cats. Even during our interview, one of the cats was quietly purring in the armchair. "It is my energy, in the summer I feel here as if in a fairytale," she adds. Living with a disease is difficult. However, according to Irena Michnová there's no need to be scared. Only those, who have the strength to look their own fear straight in the eyes, have a chance to do something about it. "You can never give up because health is the most important thing of all." ■

Bis sie jedoch diese Wahrheit voll und ganz begriffen hat, musste sie zuvor ihre persönliche Hölle durchschreiten.

▲ Deň narcisov je pre Irenu Michnovú vždy sviatkom.
The "Day of Daffodils" is always a holiday for Irena Michnová.
Der Narzissen-Tag ist für Irena Michnová jedes Mal ein Feiertag.

Das Schicksal annehmen und mit der grausamen Diagnose Krebs fertig werden. Diese Krankheit wurde bei ihr buchstäblich von einem Tag auf den anderen diagnostiziert. Bis zu diesem Zeitpunkt eine Frau voller Elan, schwebte sie auf einen Schlag zwischen Leben und Tod. „Als die Ärztin „das Wort“, die schreckliche Diagnose aussprach, brach meine Welt zusammen. Ich verließ die Praxis und konnte mich überhaupt nicht mehr im Raum orientieren, ich weinte und weinte nur“, erinnert sie sich an die Geschehnisse vor 24 Jahren. Unverzüglich musste sie sich einer Operation unterziehen. „Ich kam damit sehr schlecht zu recht. Brustkrebs ist für eine Frau schmerzhaft. Wie ernst ihr Zustand war, hat man ihr – ihrem Seelenfrieden zuliebe – verheimlicht. „Am Morgen nach der Operation sagten die Ärzte meinem Mann, dass sie mir noch ein Jahr geben. Allein und einzig er wusste es und fraß alles in sich hinein. Erst jetzt, nach all den Jahren, habe ich es erfahren“, fügt sie hinzu. Ehemann Alojz wurde zu ihrer rechten Hand, versorgte täglich ihre Operationswunde. „Ich sage es offen, hätte ich ihn nicht gehabt, ich wäre nicht mehr hier.“ Sie lernte, mit dem Krebs zu leben und ihre Diagnose nahm sie als Herausforderung an. Sie schuf das feste Fundament der „Liga gegen Krebs“ die einen Stützpunkt nicht nur für onkologische Patienten, sondern auch für gesunde Mitglieder darstellt. Im Jahre 2008 erhielt sie unter 12 nominierten

Frauen aus den Kreisen Trnava, Galanta, Piešťany und Skalica den Titel „Ausnahmefrau der Slowakei“ für den Kreis Piešťany. Ihr Büro führt sie mit ihrem Mann von zu Hause aus, empfängt täglich zahlreiche Kranke. Sie hört sich ihre Schicksale an, berät und muntert sie auf. „Es fällt mir schwer, wenn ich sehe, dass sich manche mit ihrer Krankheit nicht abfinden können. Manchmal frage ich mich, wofür lebt der Mensch eigentlich... Die Liga hält mich am Leben, seit 20 Jahren, in denen ich mit ihr verbunden bin, bedeutet sie für mich nicht nur Arbeit, sondern auch Entspannung“. Kranke Menschen brauchen Gesunde gleichermaßen wie gesunde Menschen Kranke. Die einen um neuen Lebensmut zu schöpfen, die anderen, um zu erkennen, wie wertvoll das Leben ist. „Ich habe alles erreicht, was ich mir vorgenommen habe. Ich freue mich auf den Sommer“, sagt Irena Michnová. Neben ihrer Familie und ihrer Arbeit liebt sie Blumen und Katzen. Auch während unseres Gesprächs schnurrte eine die ganze Zeit im Sessel. „Das ist die Quelle meiner Energie, im Sommer fühle ich mich hier wie in einem Märchen“, fügt sie hinzu. Das Leben mit einer Krankheit ist schwer. Laut Irena Michnová sollte man nicht in Panik geraten. Nur wer die Kraft findet, sich der eigenen Angst zu stellen, hat die Chance, etwas zu erreichen. „Man sollte nie aufgeben, die Gesundheit steht über allem.“ ■



Japonský záves zo Štefánikovej pozostalosti

Expozícia Balneologického múzea v Piešťanoch je opäť bohatšia o krásny zreštaurovaný exponát, a to dokonca z pozostalosti generála Milana Rastislava Štefánika. Ide o japonský záves, ktorý generál Štefánik získal počas svojej diplomatickej cesty v Japonsku v roku 1918. Do zbierok vtedajšieho Piešťanského múzea (predchodcu Balneologického múzea) sa dostal v roku 1933, spolu s ďalšími predmetmi z jeho pozostalosti.

The exhibition at the Balneological Museum in Piešťany has once again been enriched by a beautifully restored exhibit coming from none other than the estate of General Milan Rastislav Štefánik. It boasts a Japanese wall hanging, which the general obtained during his diplomatic visits to Japan in 1918. They came into the possession of the then Piešťany Museum (the predecessor of the Balneological Museum) in 1933 together with other items from his estate.

Die Exposition des Balneologischen Museums ist wieder um etwas reicher - um ein wunderschönes, restauriertes Exponat, welches zudem aus dem Nachlass von General Milan Rastislav Štefánik stammt. Es handelt sich um einen japanischen Vorhang, den General Štefánik während seiner diplomatischen Reise nach Japan, im Jahre 1918, erhielt. In die Sammlungen des damaligen Museums von Piešťany (Vorgänger des Balneologischen Museums), gelang er im Jahre 1933, zusammen mit weiteren Gegenständen aus seiner Hinterlassenschaft.

▲ Generál M. R. Štefánik (tretí zľava) v Japonsku.
Kyóto, november 1918.
General M. R. Štefánik (third from the left) in Japan.
Kyoto, November 1918.
General M. R. Štefánik (3. v.l.) in Japan, Kyoto,
November 1918

Japanese Wall Hanging from the Estate of M. R. Štefánik

Japanischer Vorhang aus dem Nachlass von M. R. Štefánik

Andrej Bolerázsky

O vytvorení Štefánikovej zbierky a o založení Piešťanského múzea sa najväčšou mierou zaslúžil Imrich Winter, riaditeľ kúpeľov. V Piešťanskom múzeu vznikol v roku 1933 tzv. Štefánikov kútik – miestnosť venovaná osobnosti generála Štefánika. Bola to prvá expozícia na Slovensku venovaná tejto významnej osobnosti novodobých slovenských dejín. Spomínaný japonský záves sa do múzea dostal darom od Štefánikovej staršej sestry Olgy Hajtšovej.

Záves je zhotovený z hodvábnnej tkaniny atlasovej väzby oranžovohnedej farby, výzdobu na líčnej strane tvoria vzory,

zhotovené pretkávaním pozlátených papierových prúžkov. Môžeme tu vidieť motívy chryzantém so šiestimi lupeňmi – symbol japonského cisárstva (kiku), kruhový obrazec v plamennom kolese – budhistický a šintoistický symbol večného pohybu a cirkulácie energie (mitsu-tomoe) a obrazce spojených šesťuholníkov – tzv. „korytnačí pancier“ (kikkô) inšpirovaný starodávnym japonským brnením. Záves s najväčšou pravdepodobnosťou tvoril súčasť výzdoby interiéru niektorého budhistického chrámu v Japonsku.

Na zadnej strane závesu je plátnová podšívka. V jej dolnom rohu sa nachádza tušom písaný japonský nápis. Nanešťastie bol však v minulosti tento nápis čiastočne zatretý. Na jeho preklad sa podujal profesor Susumu Nagayo z univerzity Waseda. Z nápisu sa mu podarilo prečítať, že ide o určenie dátumu a miesta, odkiaľ spomínaný záves pochádza. Datovanie je určené siedmym rokom Hóreki, marec starého kalendára (rok 1757 podľa nášho kalendára), uvedená je aj lokalita – provincia Owari. Ďalej sa tu ešte nachádza znak označujúci budhistický chrám. Datovanie závesu spadá do obdobia Edo a na základe analógií ho môžeme lokalizovať do oblasti Kjóta.

Záves bol však v pomerne v zlom stave, preto sa riaditeľ múzea Vladimír Krupa rozhodol dať ho zreštaurovať. Reštaurovanie textilu však je veľmi náročné a drahé. Na túto prácu sa podujala reštaurátorka Sylvia Birkušová.

Pretože je záves pomerne veľký, nedal sa donedávna ani ideálne vystaviť. Po zreštaurovaní nebolo kvôli krehkosti pozlátených prúžkov odporúčané, aby sa záves skladal. Vďaka finančnej pomoci japonského veľvyslanectva sa podarilo získať špeciálny rám, v ktorom sa tento záves môže v expozícii múzea ukázať v celej svojej kráse. ■

Most of the credit for the creation of the Štefánik collection and the establishment of the Piešťany Museum goes to Imrich Winter, the one-time director of the spa. This collection devoted to General Štefánik – the so called Štefánik's Corner – was created in the Piešťany Museum in 1933. It was the first exposition in Slovakia dedicated to this very important figure of modern Slovak History. The previously mentioned draperies were donated to the museum by Štefánik's older sister Ol'ga Hajtášová.

The wall hanging is made of an orange-brown satin weave silk fabric decorated with patterns made of woven strips of gold paper. Various motifs can be seen such as the chrysanthemum with sixteen petals (a symbol of the Japanese Empire (Kiku)), a circular shape in a fiery wheel (a Buddhist and Shinto symbol of eternal motion and the circulation of



▲ Časť zreštaurovaného závesu.
A section of the restored wall hanging.
Ein Teil des restaurierten Vorhangs

energy (mitsu-tomoe) and patterns of connected hexagons, the so-called "tortoise shell" (kikkô) inspired by ancient Japanese armour. The wall hanging most likely made up part of the interior decoration of a Buddhist temple in Japan.

On the back side of the wall hanging is a plain lining. In the lower corner is a Japanese inscription in ink. Unfortunately, however, sometime in the past this inscription was partially covered over. Professor Susumu Nagayo from the University of Waseda took up the challenge of translating the text. He was able to ascertain from the inscription that it has something to do with the specific date and place of the wall hanging's origin. It dates back to the seventh year of Horeki, March according to the old calendar (1757 according to our calendar), and the location has been identified as the province of Owari. There is also a symbol denoting a Buddhist temple. Dating of the wall hanging puts it in the period of Edo and based on analogy we can determine its location as being in the Kyoto region.

The wall hanging was in relatively poor condition, which is why the Director of the museum Vladimír Krupa decided to have it restored. Restoring textile, however, is extremely difficult and expensive. This challenging work was undertaken by the restorer Sylvia Birkušová.

Until recently it was impossible to ideally



▲ Nápis na zadnej strane, ktorý umožnil jeho datovanie.
The inscription on the back side, which enabled it to be dated.
Innschrift auf der Rückseite, die seine Datierung ermöglichte

exhibit the wall hanging on account of its relatively large size. After its restoration it was not recommended, due to the fragility of the woven golden strips, that the wall hanging be folded. However, thanks to the financial assistance of the Japanese embassy it was possible to obtain a special frame in which this wall hanging can be seen in all its splendid beauty. ■



▲ Zreštaurovaný záves bol sprístupnený verejnosti za účasti J. E. pána Akiru Takamatsu, japonského veľvyslanca v SR. Na obrázku s reštaurátorkou závesu Sylviou Birkušovou.

The restored wall hanging was opened up to the public in the presence of His Excellency Mr. Akiru Takamatsu, the Japanese Ambassador to Slovakia. In the picture with the restorer of the wall hanging Sylvia Birkušová.

Der restaurierte Vorhang wurde der Öffentlichkeit im Beisein S. E. Akira Takamatsu, des japanischen Botschafters in der Slowakischen Republik, präsentiert. Unsere Aufnahme zeigt ihn mit der Restauratorin des Vorhangs, Sylvia Birkušová.

Um die Erschaffung einer „Štefánik-Sammlung“ sowie die Gründung des Museums von Piešťany (Piešťanské múzeum) machte sich Imrich Winter, Direktor der Kureinrichtung, mit einem Löwenanteil verdient. Im Jahre 1933 wurde im Museum von Piešťany eine „Štefánik-Ecke“, errichtet, ein Raum mit Exponaten rund um General Štefánik. Es war die erste Ausstellung in der Slowakei, die dieser bedeutenden Persönlichkeit der modernen slowakischen Geschichte gewidmet wurde. Der erwähnte japanische Vorhang gelang ins Museum als Geschenk von Štefánik's älterer Schwester Oľga Hajtšová.

Er wurde aus orange-braunem Seidengewebe in Atlasbindung gefertigt, die Verzierung der rechten Seite bilden Muster, entstanden durch das Einweben von vergoldeten Papierstreifen. Zu sehen sind 16-blättrige Chrysanthemen – das Symbol des japanischen Kaiserreichs

(Kiku), ein kreisförmiges Gebilde im Flammenkreis - das buddhistische und shintoistische Symbol der steten Bewegung und des Energieflusses (Mitsu-Tomoe) und verbundene Sechsecke – die sog. „Schildkrötenpanzer“ (Kikkô), ein Motiv, inspiriert von einer uralten japanischen Rüstung. Dieser Vorhang war sehr wahrscheinlich ein Bestandteil der Innenraumverzierung eines buddhistischen Tempels in Japan.

Die linke Seite des Vorhangs ist mit Leinenfutter unterlegt. In dessen unteren Zipfel befindet sich ein mit Tusche angebrachter japanischer Schriftzug. Dieser wurde in der Vergangenheit leider zum Teil übermalt. Die Übersetzung stellte eine Herausforderung dar, der sich Professor Susumu Nagayo von der Universität Waseda stellte. Aus der Inschrift konnte er herauslesen, dass es sich um die Angabe des Entstehungsdatums und des Herkunftsortes des besagten Vorhangs handelt. Das Datum

ist mit dem siebten Jahr Horeki, März des alten Kalenders (entspricht dem Jahr 1757 unserer Zeitrechnung) angegeben und vermerkt ist ebenfalls die Lokalität – die Provinz Owari. Außerdem befindet sich hier ein Schriftzeichen für einen buddhistischen Tempel. Die Datierung des Vorhangs geht auf die Edo-Zeit zurück und kann anhand der Analogien in die Gegend von Kyoto lokalisiert werden.

Da sich der Vorhang in einem relativ schlechten Zustand befand, beschloss der Leiter des Museums, Vladimír Krupa, ihn restaurieren zu lassen. Die Restaurierung von Textilien jedoch ist sehr aufwendig und kostspielig. Diese Aufgabe übernahm die Restauratorin Sylvia Birkušová.

Aufgrund seines beträchtlichen Ausmaßes, konnte der Vorhang bis vor kurzem nicht optimal ausgestellt werden. Nach der Beendigung der Restaurierungsarbeiten wurde aufgrund der Zerbrechlichkeit der vergoldeten Streifen empfohlen, jegliches Knicken oder Umschlagen des Stoffes zu vermeiden. Dank der finanziellen Unterstützung der japanischen Botschaft, konnte ein spezieller Rahmen angefertigt werden. Nun kann der Vorhang in der Exposition des Museums in seiner ganzen Pracht präsentiert werden. ■

Počiatky ikonopisectva, čiže tvorby ikon, sú spojené s byzantským umením. Veľké zbierky ikon sa nachádzajú v kláštore sv. Kataríny na hore Sinaj, v gréckom v kláštore na hore Athos, ale aj v galériách a múzeách, najmä v Rusku. (Múzeum Andreja Rubľova, novootvorené Súkromné múzeum ruských ikon zberateľa Michaela Abramova a ďalšie.)

The origins of iconography, in other words the creation of icons, are associated with Byzantine art. A large collection of icons can be found in the monastery of St. Katherine on Mount Sinai, in the Greek monastery on Mount Athos, as well as in galleries and museums, particularly in Russia. (The Andrei Rublev Museum, the newly opened Private Museum of Russian icon collector Michael Abram and others).

Die Anfänge der Ikonenherstellung - der Ikonenmalerei - sind mit der byzantinischen Kunst verbunden. Große Ikonen-Sammlungen beherbergen u.a. das Katharinenkloster am Fuße des Berges Sinai, das griechische Kloster auf dem Berg Athos, aber auch Galerien und Museen, vor allem in Russland (das Andrei Rublev-Museum, das neu eröffnete Privatmuseum russischer Ikonen des Sammlers Michael Abramov und andere).



▲ Narodenie Pána a Ukrižovanie Pána. Napísal Rastislav T.
The Nativity and the Crucifixion of the Lord. Painted by Rastislav T.
Geburt und die Kreuzigung Christi; geschrieben von Rastislav T.

Ikona - okno do neba

Icon - a Window to Heaven Ikone - das Fenster zum Himmel

Vladimír Krupa

Dňa 29. marca 2012 bola vo výstavných priestoroch Balneologického múzea v budove Vily dr. Lisku slávnostná vernisáž výstavy „Svetlo ikon vo svetle lámp“.

Vystavené ikony sú dielom ikonopiscov Dielne sv. Pantelejmona. Viaceré z nich sú dielom gréckokatolíckeho kňaza Róberta Demka, ktorý

pôsobí v obci Dúbravka pri Michalovciach. „Písaniu“ ikon sa venuje už osem rokov a svoje poznatky odovzdáva aj účastníkom ikonopiseckých kurzov.

Ikonopisec pri písaní ikony pozorne rešpektuje kánon písania ikon. Dôležitú úlohu zohráva farba - jej používanie nebolo nikdy náhodné. Každá farba



▲ Robert Demko na vernisáži výstavy.
Robert Demko at the opening of the exhibition.
Robert Demko auf der Vernissage der Ausstellung



▲ Bohorodička Sladkomilujúca so sviatkami. Napísal Rastislav T.
The Sweetly-Loving Mother of God with the Holidays. Painted by Rastislav T.
„Süß-Liebende“ oder „Liebkosende“ Mutter Gottes mit der Darstellung der Feiertage; geschrieben von Rastislav T.

▼ Tajomná večera. Napísal Rastislav R.
The Last Supper. Painted by Rastislav R.
Geheimnisvolles Abendmahl; geschrieben von Rastislav R.



mala svoje miesto, symbolický význam, no tento význam nebol vždy jednoznačný a preto sa ikona dnešnému človeku, ktorý nepozná ich zmysel veľmi ťažko číta.

Na výstave sú ikony s najrozličnejšími motívmi, napríklad Svätá rodina, Najsvätejšia Trojica, Panna Mária, a mnohé iné. Pôsobivý je súbor šiestich ikon z tzv. cyklu sviatkov: Zvestovanie Bohorodičky, Narodenie Pána, Premenenie Pána, Vstup Pána do Jeruzalema, Ukrižovanie, Zostúpenie Spasiteľa k zosnulým do predpekia. Typickými motívmi ikon sú rôzne zobrazenia Ježiša Krista: Kristus Pantokrator – Učiteľ a Sudca, Spasiteľ, Deesis – Kristus Vládca medzi svätými, Kristus Ženich. Ďalšími častými motívmi sú Narodenie Pána a Ukrižovanie Pána.

Početne sú zastúpené motívy svätcov a svätíc. Nájde tu patróna ikonopiseckej dielne sv. Pantelejmona, ďalej sv. Jozefa, sv. Štefana, sv. Ritu, sv. Jána Krstiteľa, sv. Kristínu, sv. Máriu Magdalénu, sv. Cyrila, Metoda a Gorazda a sv. Michala Archanjela.

Výstavu dopĺňajú veľkonočné vajčka inšpirované ikonami, ktoré vytvorila Monika Lukáčová z Prešova a vajčko s motívom Veronikinej šatky, na ktorej je portrét Ježiša Krista inšpirovaný podobou jeho tváre z Turínskeho plátna. Toto vajčko je dielom kňaza Ireneja Ciuttiho.

Chrám v Byzancii bol ožiarený mihotavým svetlom lúčov a sviečok. Ikonami sa inšpirovala vo svojej tvorbe aj piešťanská keramikárka Jana Bayer. Na výstavu vytvorila súbor keramických lúčov a kadidelníc, ktoré sú závesné, ale aj prenosné. Niektoré z nich nám pripomínajú rímske lampičky – kahančeky, na ktorých sa v prvých storočiach nášho letopočtu objavovali ranokresťanské symboly.

Výstava ikon priniesla do kultúrneho diania v Piešťanoch nový rozmer, oboznamujúci návštevníkov s málo frekventovaným umením, ktoré pretrváva bez podstatnejšej zmeny dlhé stáročia. ■

On March 29, 2012 in the exhibition spaces of the Balneological Museum in the Villa Dr. Liska the ceremonial opening of the exhibition "The Light of Icons under the Light of Lamps" took place.

The exhibited icons are the work of iconographers from the studio of St. Panteleimon (Nerezi). Many of them are the work of the Greco-Catholic Priest Róbert Demko, who works in the village of Dúbravka near Michalovce. He has already devoted eight years to the "writing" of icons and he also passes on his knowledge to participants of iconography courses.

An iconographer carefully respects the canon of writing icons. Colour plays an important role – its use was never random. Every colour had its place and symbolic meaning, but the meaning was not always clear, which is why it is very difficult for a present-day man, who does not know their meaning, to read them.

On display at the exhibition are icons with the most diverse themes, such as the Holy family, the Holy Trinity, the Virgin Mary, and many others. The set of six icons known as the "cycle of holidays" is also quite impressive: Mother of God Annunciation, Nativity,



Transfiguration, Entry of the Lord into Jerusalem, Crucifixion, and the Saviour's descent into Purgatory after the dead. Typical motifs include various depictions of Jesus Christ: Christ Pantocrator - Teacher and Judge, Saviour, Deesis - Christ the Ruler of the Saints, Christ the Groom. Other frequent motifs are the Nativity and the Crucifixion of the Lord.

There are also numerous motifs representing the saints. Found among them is the patron of iconography workshops St. Panteleimon

▲ Deesis (Kristus vládca medzi svätými - Máriou a Jánom Krstiteľom). Napísal Rastislav T. Deesis (Christ the Ruler of the Saints - with Mary and John the Baptist). Painted by Rastislav T. Deesis (Christus Herrscher unter den Heiligen Maria und Johannes dem Täufer); geschrieben von Rastislav T.

▼ Svätí Cyril, Metod a Gorazd. Napísal Rastislav R. The Saints Cyril, Methodius and Gorazd. Painted by Rastislav R. Die Heiligen Cyrillus, Methodius und Gorazd; geschrieben von Rastislav R.





▲ Ukrižovanie (sýrsky typ). Napisal Rastislav T.
The Crucifixion (Syrian type). Painted by Rastislav T.
Kreuzigung (syrischer Typ); geschrieben von Rastislav T.

(Nerezi) as well as St. Joseph, St. Stephen, St. Mary Magdalene, St. Cyril, Methodius and Gorazd and also St. Michael the Archangel.

The exhibition is nicely rounded off with icon-inspired Easter eggs, which were created by Monika Lukáčová from Prešov, and an egg with the motif of Veronica's scarf, which has a portrait of Jesus Christ on it inspired by the likeness of his face on the Shroud of Turin. This egg is the work of the priest Irenei Ciutti.

The church in Byzantium was lit by flickering lamps and candles. The work of Piešťany ceramist Jana Bayer has also been influenced by icons. For this exhibition she created a set of ceramic lamps and censers, which are hanging, but are also portable. Some of them are reminiscent of roman lamps - small burners, on which, during the first centuries of our era, appeared early Christian symbols.

This exhibition of icons has brought a new

dimension to the cultural life of Piešťany, acquainting visitors with a little-known art, which has lasted, without any major changes, for centuries. ■

Am 29. März 2012 fand in den Ausstellungsräumen des Balneologischen Museums, in der Dr. Liska-Villa, die feierliche Vernissage „Licht der Ikonen im Lampenlicht“ statt.

Die ausgestellten Ikonen sind Werke von Ikonenmalern der Werkstatt des hl. Panteleimon. Mehrere von ihnen sind Arbeiten des griechisch-orthodoxen Geistlichen Róbert Demko, dessen Wirkungsstätte sich in der Ortschaft Dúbravka bei Michalovce befindet. Dem „Schreiben“ von

Ikonen widmet er sich seit bereits acht Jahren und seine Kenntnisse gibt er auch an Teilnehmer der Ikonenmalerei-Kurse weiter.

Ein Ikonenmaler folgt bei dem Schreiben einer Ikone akribisch dem Kanon des Ikonenschreibens. Eine wichtige Rolle spielt die Farbe – ihr Einsatz erfolgte niemals zufällig. Jeder Farbe waren ein bestimmter Platz und eine symbolische Bedeutung zugeordnet, letztere jedoch war nicht immer eindeutig. Daher sind Ikonen für den heutigen Betrachter, der ihren Sinn nicht kennt, sehr schwer lesbar.

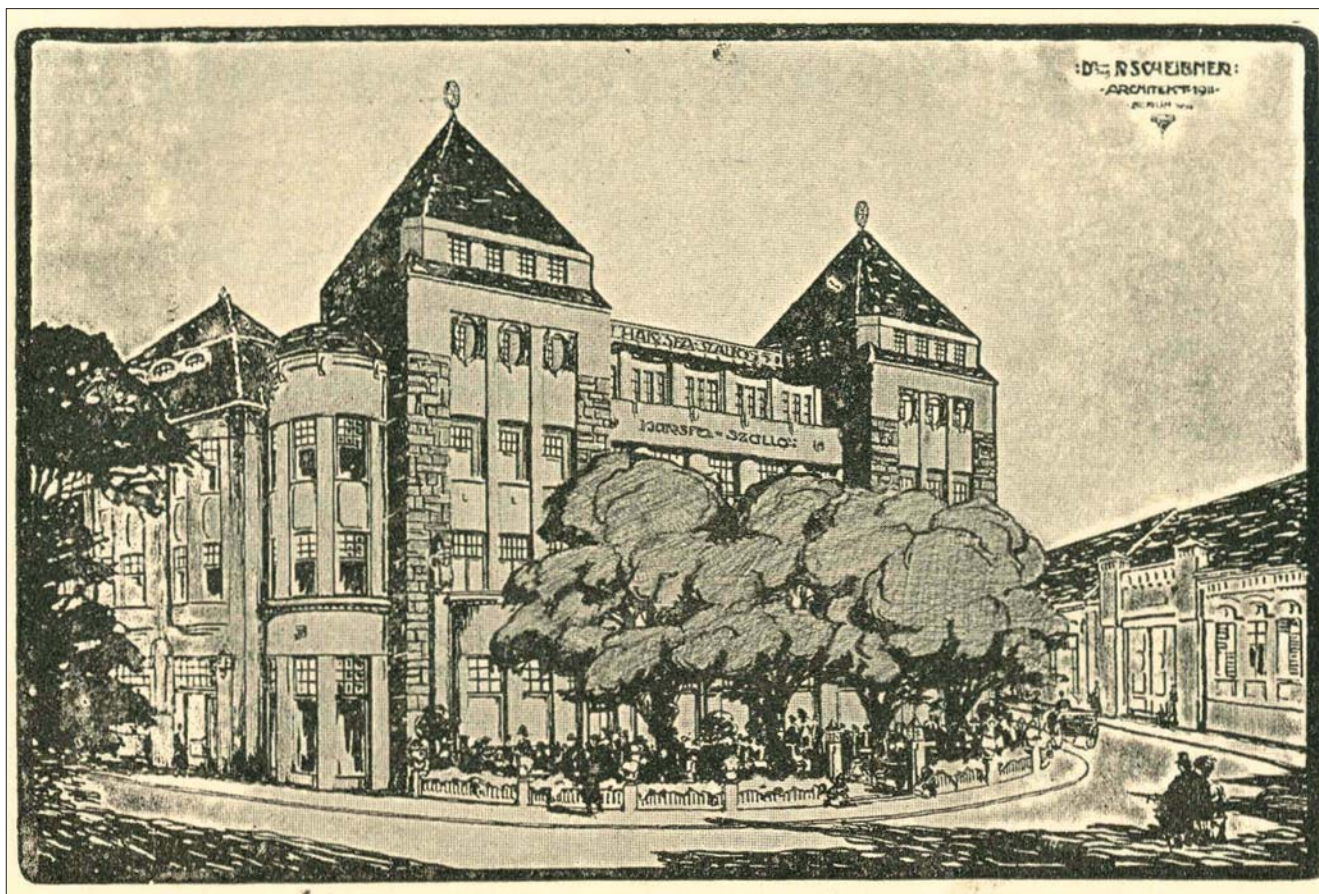
Auf der Ausstellung werden Ikonen mit den unterschiedlichsten Motiven gezeigt, darunter die Heilige Familie, die Allerheiligste Dreifaltigkeit, die Heilige Jungfrau Maria und viele andere. Beeindruckend ist eine sechstellige Ikonen-Reihe aus dem so genannten Feiertags-Zyklus: Verkündigung der Gottesmutter, Geburt Jesu Christi, Verklärung des Herrn, Einzug des Herrn in Jerusalem, Kreuzigung oder die Höllenfahrt des Erlösers zu den Toten in die Vorhölle. Zu den typischen Motiven der Ikonenmalerei gehören verschiedene Darstellungen Jesu-Christi: Christus Pantokrator – der Lehrer und Richter; der Erlöser; Deesis - Christus der Herrscher unter den Heiligen oder Christus der Bräutigam. Weitere häufig verwendete Motive sind die Geburt und die Kreuzigung Christi.

Zahlreich vertreten sind ebenfalls Heiligenmotive. Darunter zu sehen sind u.a. der hl. Panteleimon, Patron der Werkstatt für Ikonenmalerei, die Heiligen Josef, Stephan, Rita, Johannes der Täufer, Christina, Maria Magdalena, Cyrillus, Methodius und Gorazd sowie der heilige Erzengel Michael.

Eine Ergänzung der Ausstellung stellen durch Ikonen inspirierte Ostereier von Monika Lukáčová aus Prešov dar sowie ein Ei mit dem Motiv des Schweißtüchs von Veronika, auf dem sich ein Portrait Jesu Christi nach der Vorlage seines Antlitzes auf dem Turiner Grabtuch befindet. Dieses Ei ist ein Werk des Geistlichen Irenei Ciutti.

Eine byzantinische Kirche wurde von flackerndem Kerzen- und Lampenlicht beleuchtet. Von Ikonen ließ sich in ihrer Schaffung auch die Keramikerin Jana Bayer aus Piešťany inspirieren. Für die Ausstellung schuf sie eine Reihe Keramik-Lampen und Weihrauchschwenker, die sich sowohl zum Aufhängen als auch zum Tragen eignen. Einige von ihnen erinnern an römische Lämpchen – Laternen, auf denen in den ersten Jahrhunderten unserer Zeitrechnung frühchristliche Symbole auftauchten.

Die Ikonen-Ausstellung führte in das kulturelle Geschehen von Piešťany eine neue Dimension ein, die den Besuchern eine wenig frequentierte Kunst-Art näher brachte, die seit vielen Jahrhunderten ohne nennenswertere Veränderungen überdauert. ■



▲ Projekt exteriéru hotela Lipa. Vpravo hore je meno autora – Dr. R. Scheibner: architekt 1911, Berlín.
The design of the exterior of the Hotel Lipa. In the upper right is the name of the designer - Dr. R. Scheibner: architect 1911, Berlin.
Der Entwurf des Außenbereichs des Hotels Lipa; rechts oben befindet sich der Name des Autors – Dr. R. Scheibner: Architekt 1911, Berlin.

Hotel Lipa a Richard Scheibner

The Hotel Lipa
and Richard
Scheibner

Das Hotel „Lipa“
und Richard
Scheibner

Kornel Duffek



▲ Prízemný hotel Fischer, ktorý uvoľnil miesto pre hotel Lipa.
The one-floor Hotel Fischer, which made way for the Hotel Lipa.
Das ebenerdige Gebäude des Hotels Fischer, an dessen Stelle das Hotel Lipa entstand

Zo zbierky Petra Bartoša

Popri päťhviezdičkovom hoteli Thermia Palace má aj ďalší piešťanský hotel rodný list z roku 1912. Tento sa však nenarodil pod šťastnou hviezdou, a preto ani niet veľa dôvodov na oslavy storočnice. Ide o hotel Lipa. Bez zveličenia možno povedať, že patril k trojici najvýznamnejších historických hotelov v Piešťanoch. Je dokonca evidovaný v zozname národných kultúrnych pamiatok. Veľmi však doplatil na vlastnícke rošády, ktoré sa udiali v posledných dvoch desaťročiach na Slovensku. Začal chátrať a jeho celkové pustnutie urýchlil aj požiar. Ako to už však často v takýchto prípadoch dnes býva, je možné, že ani jednému z majiteľov od začiatku vlastne nešlo o rekonštrukciu a záchranu cenného historického objektu, ale skôr o získanie dobrej stavebnej parcely v centre mesta. Na objekte sa momentálne pracuje - hlavne búra. Optimisti však stále dúfajú, že hotel - teda aspoň jeho exteriér - ešte stále možno nejakým zázrakom zachrániť.

In addition to the five-star Hotel Thermia Palace another Piešťany hotel also made its debut in 1912. This one, the Hotel Lipa, however, was not born under such a lucky star, which is why there are not many reasons to celebrate its centenary. Without exaggeration we can say that it is one of the three most significant and historic hotels in Piešťany. It is even registered on the list of national, cultural landmarks. However, it suffered greatly due to the numerous changes of ownership, which have taken place during the last two decades in Slovakia. It gradually began to deteriorate with its ultimate abandonment finally being brought about by a fire. Unfortunately, as is far too often the case today, it is likely that none of the owners, right from the start, had any interest in renovating and preserving this historic building, but were rather simply interested in obtaining a valuable piece of land in the centre of town, suitable for building. At the moment there is work being done at the site - mostly demolition. Optimists still hope that the hotel - at least its exterior - can still be saved by some sort of miracle.

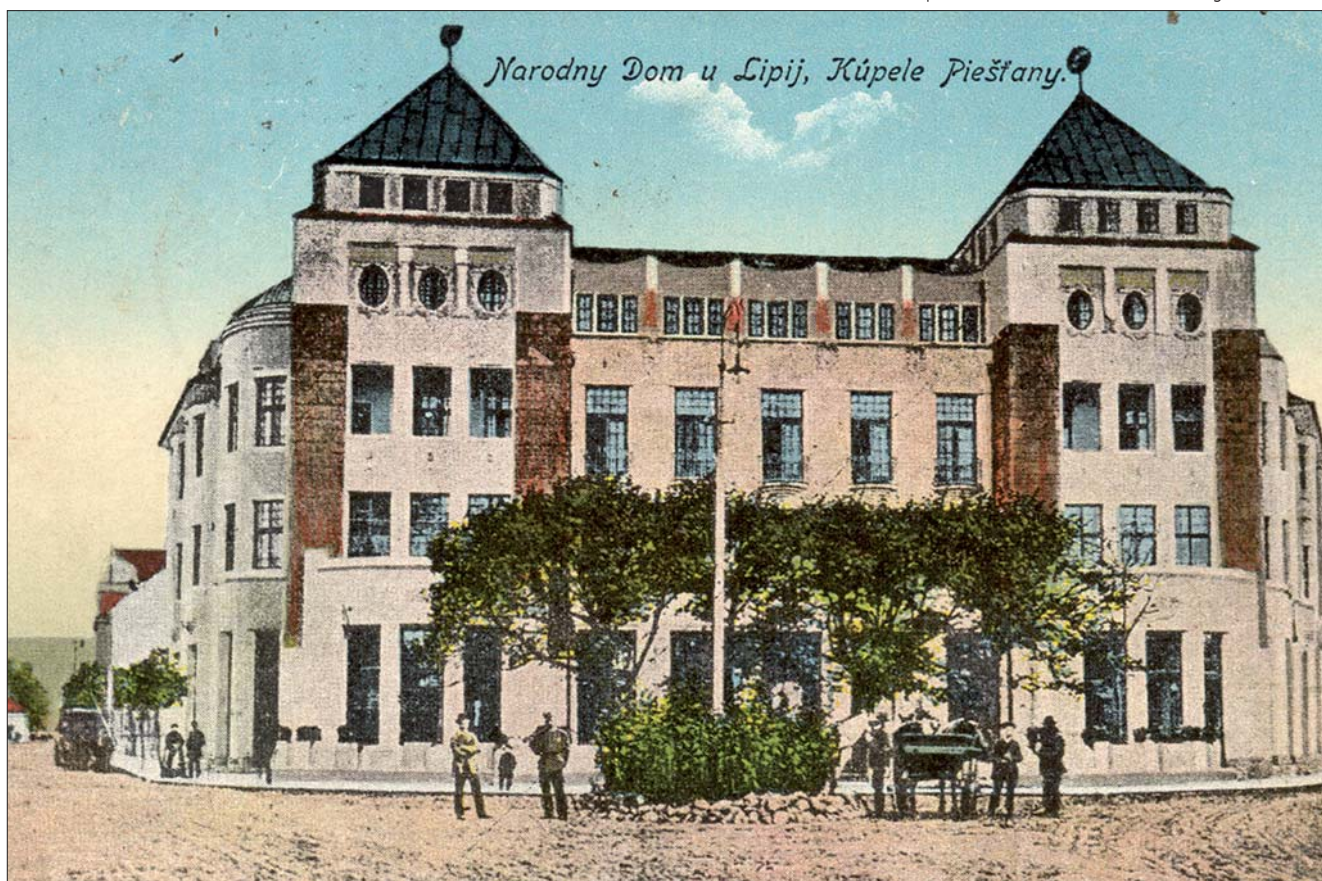
Neben dem Fünf-Sterne-Hotel Thermia Palace besitzt noch ein weiteres Hotel in Piešťany eine „Geburtsurkunde“ aus dem Jahr 1912. Dieses jedoch wurde nicht unter einem Glückstern geboren und so gibt es nicht besonders viele Gründe zur Feier des 100. Jubiläums. Es handelt sich um das Hotel „Lipa“. Ohne zu übertreiben kann gesagt werden, dass es einst zu den drei bedeutendsten historischen Hotels in Piešťany gehörte. Es wird sogar auf der Liste der nationalen Kulturdenkmäler geführt. Das Objekt zahlte jedoch einen hohen Preis für die Rochaden der Eigentümer, die sich in den letzten zwei Jahrzehnten in der Slowakei abspielten. Es wurde baufällig und seinen allgemeinen Verfall beschleunigte noch ein Brand. Und wie es in solchen Fällen heutzutage häufig ist, ging es womöglich von Anfang an keinem der Eigentümer um die Renovierung und Rettung eines wertvollen historischen Objektes, sondern vielmehr um das Erwerben eines gut liegenden Baugrundstücks im Zentrum der Stadt. Am Objekt werden derzeit Arbeiten durchgeführt - allen voraus Abrissarbeiten. Optimisten jedoch hoffen, dass das Hotel - zumindest von außen - immer noch durch ein Wunder zu retten ist.

O minulosti hotela Lipa sme doteraz presne vedeli iba to, že mu uvoľnil priestor malý prízemný hotel Fischer na mieste, kde vyúsťujú dve ulice – dnešná Winterova a Rázusova, a že investorom bol Ľudovít Kása. Vo všetkých publikáciách, venovaných dejinám slovenskej architektúry sa ako autori hotela uvádzajú dvaja budapeštianski stavitelia, ktorí v tom čase projektovali aj komplex Thermia Palace a kúpele Irma - Henrik Böhm a Ármin Hegedüs. V Piešťanoch však mali aj ďalšie stavitelské aktivity. Dnes je už ťažké zistiť, kto pustil ako prvý tento omyl do sveta. Skutočným autorom projektu hotela Lipa bol piešťanský rodák, žijúci v Berlíne, Richard Scheibner (19. 03. 1880 - ?). Jeho kresba exteriéru objektu bola uverejnená v propagačnej brožúre Lázně Pišťany (b. r.), ktorá vyšla niekedy na jar 1912. Je zvláštne, že si to doteraz nikto nevšimol.

Prvou prácou Scheibnera v rodnom meste bola prestavba starej piešťanskej radnice (dnes rímskokatolícka cirkevná škola) na Štefánikovej ulici č. 119. Napriek tomu, že pri projektovaní sa musel prispôbiť pôvodnému objektu, podarilo sa mu vytvoriť veľmi osobitú architektúru, ktorá sa odlišovala od všetkého, čo bolo v Piešťanoch dovtedy postavené.

Pri hoteli Lipa mal už voľné ruky a ničím nebol obmedzovaný. Vytvoril impozantnú štvorpodlažnú budovu s dvomi vežovými rizalitmi, ktoré sú na úrovni ďalšieho poschodia. Aj z tejto stavby - podobne ako z radnice - vyžarovala dôstojnosť a vážnosť.

O ďalších realizovaných projektoch Richarda Scheibnera na Slovensku toho veľa nevieme. Pre židovskú náboženskú obec v Trenčíne projektoval spolu s Pálom Hugóom neologickú synagógu, ktorú postavili v rokoch 1912/13. Dnes slúži ako kultúrne centrum. Je zaujímavé, že aj Trenčania považujú Richarda Scheibnera za svojho rodáka. Realita je však taká, že v Piešťanoch žila rodina veľkostatkára rovnakého mena, po ktorej zostali pomenovania Scheibnerova vila (dnes Centrum voľného času), Scheibnerov majer i Scheibnerova tehelná. A tehelná so stavitelstvom dosť úzko súvisí. Ani Nemci, ktorí ho považujú za svojho architekta, nie sú si istí miestom jeho



narodenia a uvádzajú mestečko Roetgen, ale s otáznikom. Aby nebolo toho dosť, v slovenskej odbornej literatúre ho prekrstili na Rudolfa. Rok narodenia je však vo všetkých troch prípadoch rovnaký.

V Nemecku sa Richard Scheibner zaradil medzi špičkových architektov a jeho impozantná Policajná služobná budova v berlínskej časti Charlottenburg bola zaradená do zoznamu kultúrnych pamiatok.

Dátum úmrtia Richarda Scheibnera nie je známy. Je veľmi pravdepodobné, že sa stal obeťou holokaustu. ■

Until now, the only precise information we knew about the Hotel Lipa was that its investor was Ľudovít Kása and that it originated in the space once occupied by the small, one-floor Hotel Fischer, which stood on the spot where today's Winter and Razusová Street merge. In all publications dedicated to the history of Slovak architecture the design is attributed to two Budapest builders, who during this same period were also designing the Thermia Palace and Irma Spa complex, Henrik Böhm a Ármin Hegedüs. These

two were involved in several construction activities in Piešťany, however, it appears that this was not one of them. Today it is difficult to ascertain who was first to propagate this erroneous information. The real designer of the Hotel Lipa was a Piešťany native, who lived in Berlin, Richard Scheibner (March 19, 1880 - ?). His drawings of the building's exterior were published in the promotional brochure "Lázně Píšťany" (Spa Piešťany), which was issued sometime in the spring of 1912. It is quite strange that no one had ever noticed this until now.

Scheibner's first work in his hometown was the remodelling of the old Piešťany Town Hall (today the Roman Catholic school) on Štefánikova Street no. 119. Despite the fact that he had to adapt his designs to fit the original structure, he succeeded in creating a very distinctive architectural design, which was very different from anything that had previously been built in Piešťany.

With the Hotel Lipa, however, he had a free hand and no limitations. He created an imposing four-story building with two towers, which rise one floor higher than the main building. And so with this construction – as with the town hall – he, once again, created something which

▲ Pohľad na hotel okolo roku 1920.
A view of the hotel from around 1920.
Blick auf das Hotel um das Jahr 1920

emitted dignity and austerity.

Not much is known about any other buildings in Slovakia constructed according to the designs of Richard Scheibner. Together with Pálo Hugo, he designed a neological synagogue for a Jewish community in Trenčín, which was built between 1912 and 1913. Today it serves as a cultural centre. It is also of interest that the people of Trenčín consider Richard Scheibner as a native son. The reality, however, is that a landowner family of the same name lived in Piešťany, for whom the Scheibner Villa (today's Leisure Centre) was named, as well as the Scheibner farmstead and the Scheibner brickyard, which, of course, is very closely associated with building. Not even the Germans, who also claim him as their own, are quite sure where he was born though they often cite Roetgen, although with a question mark. Just to make matters more confusing, in Slovak scholarly literature he was christened as Rudolf. However, in all three cases and places, his date of birth remains the same. In Germany, Richard Scheibner ranks



▲ Prvým realizovaným projektom Richarda Schreibernera v Piešťanoch bola prestavba budovy radnice, dnes škola.
The first completed project by Richard Schreiber in Piešťany was the rebuilding of the Town Council House, presently a school building.
Das erste in Piešťany realisierte Bauprojekt von Richard Scheibner war der Umbau des Rathauses, heute eine Schule.



▲ Neologická synagóga v Trenčíne, ďalšia známa práca Richarda Scheibnera na Slovensku, ktorú projektoval spolu s Pálom Hugóom, 1913.
The neological synagogue in Trenčín, another of Richard Scheibner's known works in Slovakia, which he designed together with Pál Hugó, 1913.
Die neologische Synagoge in Trenčín, ein weiteres bekanntes Werk Richard Scheibners in der Slowakei, entworfen gemeinsam mit Pál Hugó, 1913.

among the top architects and his impressive police station in the Charlottenburg district of Berlin is listed as a cultural landmark.

The date of Richard Scheibner's death is unknown. It is most likely that he was a victim of the Holocaust. ■

Über die Vergangenheit des Hotels „Lipa“ wussten wir bis heute mit Sicherheit nur, dass ihm einst das kleine, flache Hotel „Fischer“ weichen musste, an einem Platz, in den zwei Straßen – die heutige Winterova und die Rázusova Straße münden, und dass sein Investor Ľudovít Kása hieß. In allen der Geschichte der slowakischen Architektur gewidmeten Publikationen werden als Entwerfer des Hotels Henrik Böhm und Ármin Hegedüs aufgeführt - zwei Budapester Architekten und Baumeister, die in der damaligen Zeit auch die Entwürfe für den Komplex Thermia Palace sowie das Kurhaus Irma anfertigten. In Piešťany jedoch beteiligten sie sich auch an weiteren Bauprojekten. Heute ist es schon schwer festzustellen, wer als erster diese Mär in die Welt setzte. Der wahre Schöpfer des



Hotels Lipa war der in Piešťany geborene und in Berlin lebende Richard Scheibner (geb. am 19. 03. 1880 - ?). Seine Zeichnung des Objektes von der Außenseite wurde in der Werbebroschüre „Lázně Píšťany“ (Heilbad Piešťany, ohne Jahresangabe) gedruckt, die im Frühling 1912 erschien. Es ist schon seltsam, dass es bisher niemanden aufgefallen war.

Scheibners erstes Werk in seiner Heimatstadt war der Umbau des alten Rathauses von Piešťany (heutige römisch-katholische Schule) in der Štefánikova Straße 119. Trotz des Umstandes, dass er seinen Entwurf dem ursprünglichen Objekt anpassen musste, gelang es ihm eine sehr spezielle Architektur zu schaffen, die sich von allem, was in Piešťany bis dato erbaut wurde, abhob.

Beim Entwerfen des Hotels Lipa sind ihm die Hände nicht mehr gebunden gewesen, es gab keinerlei Einschränkungen. Scheibner schuf ein imposantes vierstöckiges Gebäude mit zwei turmartigen Risaliten auf der Ebene eines weiteren Stockwerkes. Auch dieses Bauwerk strahlte - ähnlich wie das

▲ Najznámejšie dielo Richarda Scheibnera - Policajná služobná budova v berlínskej štvrti Charlottenburg, 1930/31. Fotografia novostavby je uložená v Múzeu architektúry Technickej univerzity v Berlíne (inv. č. F 8109).

Richard Scheibner's most famous work - the police station in the Charlottenburg district of Berlin, 1930/31. The photograph of the newly constructed building is housed in the Museum of Architecture at the Technical University in Berlin (inv. no. F 8109). Das bekannteste Bauwerk Richard Scheibners - das Dienstgebäude der Polizei im Berliner Viertel Charlottenburg, 1930/31; eine Fotografie des Neubaus wird im Architekturmuseum der Technischen Universität in Berlin (Inv. Nr. F 8109) aufbewahrt.

Rathaus - Würde und Respekt aus.

Über weitere Bauprojekte, die von Richard Scheibner in der Slowakei realisiert wurden, ist nicht viel bekannt. Für die jüdische Religionsgemeinde in Trenčín entwarf er zusammen mit Pál Hugó eine neologische Synagoge, die in den Jahren 1912/13 erbaut wurde. Heute dient das Objekt als Kulturzentrum. Interessanterweise sind auch die Bürger von Trenčín der Auffassung, dass Richard Scheibner aus ihrer Stadt stammt. Die Wirklichkeit jedoch ist, dass in Piešťany die gleichnamige Familie eines Großgrundbesitzers lebte, mit der die Namensgebung Villa Scheibner (heutiges Freizeitzentrum), Scheibners Gehöft und die Ziegelfabrik Scheibner zusammenhängt. Und eine Ziegelfabrik hat schon eine enge Verbindung zum Bauwesen. Auch die Deutschen, die Scheibner für

ihren Architekten halten, sind sich hinsichtlich seines Geburtsortes nicht sicher und geben das Städtchen Roetgen, mit einem Fragezeichen versehen, an. Doch damit nicht genug: in der slowakischen Fachliteratur wurde er kurzerhand in Rudolf umbenannt. Nur das Geburtsdatum bleibt in allen drei Fällen dasselbe.

In Deutschland reihte sich Richard Scheibner in die Riege der Spitzenarchitekten ein und das von ihm entworfene imposante Dienstgebäude der Polizei im Berliner Stadtviertel Charlottenburg wurde in die Kulturdenkmaliste aufgenommen.

Das Sterbedatum Richard Scheibners ist unbekannt. Es gilt als höchstwahrscheinlich, dass er dem Holocaust zum Opfer fiel. ■

Lekár s dušou športovca

K storočnici doktora Gabriela Horvátha

The Doctor with the Soul of a Sportsman
In honour of Doctor Gabriel Horváth's centenary

Ein Arzt mit der Seele eines Sportlers
Zum 100-jährigen Jubiläum
von Doktor Gabriel Horváth

Robert Bača

Foto archív autora



Foto archív autora

▲ V ordinácii liečebne Jalta, kde bol dlhé roky vedúcim lekárom.

In a doctor's office of the Jalta treatment centre, where he served for many years as the leading physician.
In der Praxis der kurtherapeutischen Einrichtung „Jalta“, in der er lange Jahre als Chefarzt wirkte

Gabriel Horváth patril k silnej generácii piešťanských lekárov-balneológov, narodených pred 1. svetovou vojnou.

Gabriel Horváth belongs to the strong generation of Piešťany doctors/balneologists born before World War I.

Gabriel Horváth gehörte zu einer starken, vor dem 1. Weltkrieg geborenen Generation von Ärzten, Balneologen, die in Piešťany wirkten.

Narodil sa 21. 3. 1912 v kúpeľnom mestečku Trenčianske Teplice. Maturitu zložil v roku 1930 na bývalom Piaristickom gymnáziu v Trenčíne. Za lekára bol promovovaný v roku 1937 v Bratislave. Pred výkonom vojenskej služby pôsobil krátky čas na chirurgickom oddelení trnavskej nemocnice. Po ukončení vojenčiny sa vrátil do Trenčianskych Teplic, kde pracoval ako lekár v Liečebnom ústave štátnych a verejných zamestnancov. V roku 1941 odišiel do Bratislavy na Internú kliniku Fakultnej nemocnice, ale od apríla 1947 ho znova zlákali rodné Teplice. Odtiaľ z funkcie zdravotného riaditeľa Štátnych kúpeľov bol v marci 1952 ustanovený do funkcie vedúceho zdravotného odboru pri Správe kúpeľov, sanatórií a zotavovní ROH v Bratislave. V roku 1955 sa stal vedúcim lekárom liečebného ústavu Jalta v Piešťanoch, od roku 1973 v Balnea Grande a Splendide, kde zotrval až do odchodu do dôchodku 22. 9. 1989. Svoje odborné vedomosti si rozširoval po celý život, či už vo Švajčiarsku, Nemecku alebo jemu blízkom Švédsku. Hoci v meste Lund dostal v roku 1968 skvelú ponuku na riaditeľskú stoličku, on sa vrátil domov, do ruskými vojskami okupovaných Piešťan. Lekársku štafetu v Lunde prevzal jeho syn Gabriel, zubný lekár, ktorého predčasnú smrť znášal veľmi ťažko. S manželkou Máriou, rod. Sztukovou vychovali ešte dve dcéry, Máriu a Evu.

Doktor Horváth napísal vyše 150 odborných prác, bol účastníkom početných medzinárodných konferencií. Do Piešťan prilákal svojou erudovanosťou množstvo športovcov z bývalého socialistického Československa, ale aj zo zahraničia. V jeho albumoch významných pacientov nechýbajú fotografie a podpisy tých najuznávanejších, ako napríklad Věry Čáslavskej, Martiny Navrátilovej, Jozefa Adamca, Jana Kodeša, Jozefa Golonku, Vlada Dzurillu, Karola Dobiáša, Ludvíka Daněka, Ladislava Jurkemika... V Piešťanoch stál pri zrode mnohých telovýchovných jednot (tenis, vodné športy). Sám športoval aj vo vysokom veku a v rámci kondičky chodieval pomáhať rúbať drevo na Jelenie jamy pod vrchom Marhát. Ako milovník prírody nemohol nezakotviť v turistických oddieloch.

V našich spomienkach zostane doktor Horváth navždy príkladom striedmosti ako nekompromisný abstinent, propagátor zdravej výživy, najmä mliečnych výrobkov. Je preto viac než samozrejmé,



že sa zaradil k spoluzakladateľom Spoločnosti pre výživu a zdravie. Aktívne však pôsobil tiež v Červenom kríži. Pokiaľ mu to čas dovoľoval, nikdy nevynechal podujatia Balneologického múzea, kde pôsobil dlhé roky ako člen redakčnej rady zborníka Balneologický spravodajca. Vo svojom rodinnom dome v Piešťanoch uchovával vo vitrínach početné vyznamenania a diplomy. Vzrastom nižšej postavy, s vysokým čelom, výraznými okuliarmi s hrubým rámom, ale hlavne vždy prítomnou ľudskosťou a skromnosťou, tak sa vybavuje v myšliach nás mladších, ktorí mali tú česť pohybovať sa v jeho blízkosti. Doktor Horváth zomrel 18. 7. 1998 a je pochovaný v Piešťanoch na Hornom cintoríne na Žilinskej ceste. ■



He was born on December 3, 1912 in the small spa town of Trenčianske Teplice. He passed his A-levels in 1930 at the former Piarist Secondary Grammar School in Trenčín. He continued his education graduating as a doctor in Bratislava in 1937. Shortly before performing his military duties, he spent a brief period in the surgical ward of the Trnava Hospital. After his military service he returned to Trenčianske Teplice, where he worked as a doctor at the Medical Institute for State and Public Employees. In 1941, he went to the University Hospital's Internal Clinic in Bratislava, but in April 1947 he was, once again, drawn back to his hometown Teplice. Here he worked as the director of the State Health Spa, a position which he left in March 1952 when he was appointed as head of the health division for the Administration of Spas, Sanatoria and Rest Homes of ROH (Trade Union) in Bratislava. In 1955, he became the head physician at the health

▲ K šesťdesiatke mu prišli zablahoželať profesor Štefan Sitaj (vpravo) a ďalší kolegovia.

On his sixtieth birthday he was congratulated by Professor Štefan Sitaj (on the right) and other colleagues.

Zu seinem 60. Geburtstag kamen Professor Štefan Sitaj (r.) und weitere Kollegen, um ihre Glückwünsche zu übermitteln.



Foto archív autora

▲ V družnej debate počas prestávky lekárskeho sympózia.

Engaged in a friendly debate during a break at a medical symposium.

In geselliger Gesprächsrunde während der Pause eines medizinischen Fachsymposiums

institute Jalta in Piešťany and, in 1973, at the Balnea Grand and Splendid, where he remained until his retirement on September 22, 1989. He continued his professional growth and development throughout his entire life, whether in Switzerland, Germany or his much-adored Sweden. Even though he was offered the director's chair in Lund in 1968, he returned home to Piešťany, which, at the time was occupied by the Russian military. The medical baton in Lund was taken up by his son Gabriel, a dentist, whose untimely death was incredibly difficult for him to

bear. He and his wife Mária, of the Sztuk family, also raised two daughters Mária and Eva.

Doctor Horvath wrote over 150 scholarly works and was a participant at numerous international conferences. Word of his professional skill and knowledge attracted a large number of athletes both from the former socialist Czechoslovakia as well as from abroad to Piešťany. His photo albums of important patients are full of pictures and signatures of some of the most well-known athletes such as Věra Čáslavská, Martina Navrátilová, Jozef Adamec, Jan Kodeš, Jozef



▲ Miesto posledného odpočinku na piešťanskom Hornom cintoríne. His final resting place in Piešťany's Upper Cemetery (Horný cintorín). Dr. Horváth's letzte Ruhestätte am Oberen Friedhof (Horný cintorín) von Piešťany

Golonka, Vlado Dzurilla, Karol Dobiáš, Ludvík Daněk, Ladislav Jurkemik... In Piešťany, he played a part in the creation and development of many sport clubs (tennis, water sports). He was also active in sports even into his old age. To keep in shape he also used to go and cut wood at Jelenie jamy below the Marhát peak and since he was a nature-lover he was unable to tear himself away from the hiking areas.

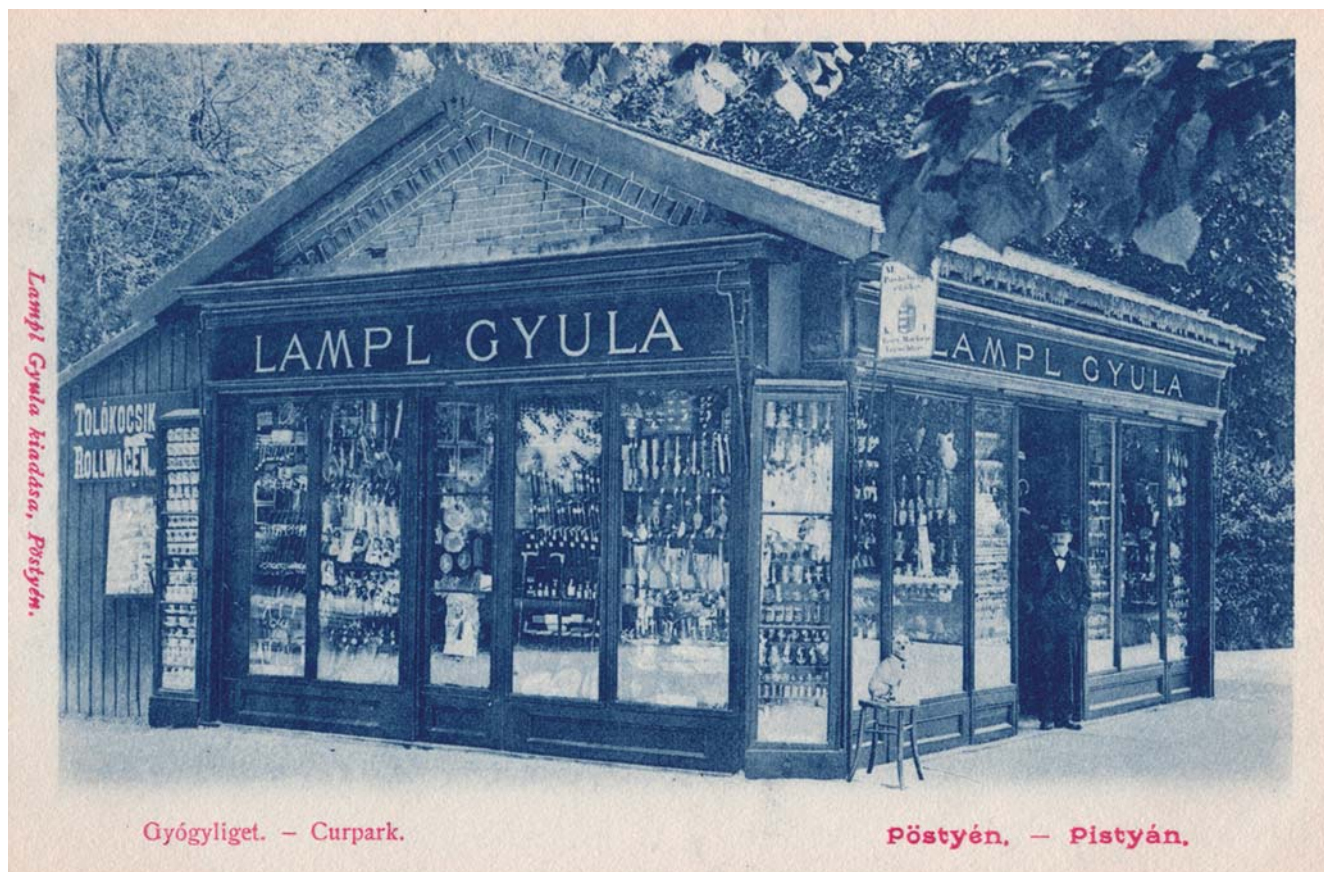
In our memories Doctor Horváth will always remain an example of an uncompromising teetotaler and a promoter of healthy food, especially dairy products. As such it was absolutely no surprise that he became the co-founder of the Society of Nutrition and Health. He was also actively involved in the Red Cross. Whenever time permitted, he never missed events at the Balneological Museum, where he served for many years as a member of the editorial board of the Balneological newsletter. In his family house in Piešťany he kept numerous honours and diplomas in glass show cases. His short physical stature, high forehead, prominent glasses with thick frames, but mostly his ever-present sense of humanity and

humility echo through the minds of those, who had the honour to be in his presence. Doctor Horváth died on July 18, 1988 and is buried in the Hornom cintorín (Upper Cemetery) on Žilinska Road. ■

Er kam am 21. März 1912 in der kleinen Kurstadt Trenčianske Teplice zur Welt. Sein Abitur legte er im Jahre 1930 am ehemaligen Piaristen-Gymnasium in Trenčín ab. Im Jahre 1937 promovierte er in Bratislava als Arzt. Vor seinem Eintritt in den Militärdienst wirkte er kurze Zeit in der chirurgischen Abteilung des Krankenhauses in Trnava. Nach der Beendigung des militärischen Pflichtdienstes kehrte Horváth nach Trenčianske Teplice zurück und arbeitete dort als Arzt im Therapeutischen Institut für Staatsangestellte und Angestellte im öffentlichen Dienst. Im Jahre 1941 wechselte er in die Klinik für interne Medizin am Universitätskrankenhaus in Bratislava, im April 1947 zog es ihn jedoch wieder in seine Heimatstadt Teplice zurück. Dort bekleidete er zunächst den Posten als medizinischer Direktor der Staatlichen Kureinrichtungen und wurde im März 1952 in die

Funktion des Leiters der Abteilung für Medizin in der Verwaltung der Kureinrichtungen, Sanatorien und Erholungseinrichtungen der Revolutionären Gewerkschaftsbewegung (ROH) in Bratislava berufen. Im Jahre 1955 trat er seine Wirkungsstätte als Chefarzt am therapeutischen Institut „Jalta“ in Piešťany und ab dem Jahr 1973 in den Kurhäusern „Balnea Grande“ und „Splendid“ an, wo er bis zu seinem Rentenanstritt im Jahre 1989 tätig war. Seine Fachkenntnisse erweiterte Horváth sein Leben lang, ob in der Schweiz, in Deutschland oder in Schweden – dem Land, mit dem er sich besonders verbunden fühlte. Obwohl er im Jahre 1968 in der Stadt Lund ein hervorragendes Angebot für eine leitende Position erhielt, kehrte er nach Hause, in das von russischen Einheiten besetzte Piešťany, zurück. Den „ärztlichen Staffeltab“ in Lund übernahm sein Sohn Gabriel, ein Zahnarzt, dessen frühzeitigen Tod Horváth nur schwer verkraftete. Mit Ehefrau Maria, geb. Sztuková, zogen sie gemeinsam noch zwei Töchter - Mária und Eva - groß.

Doktor Horváth verfasste mehr als 150 Facharbeiten und nahm an zahlreichen internationalen Konferenzen teil. Sein Fachwissen lockte zahlreiche Sportler aus der ehemaligen sozialistischen Tschechoslowakei und auch aus dem Ausland nach Piešťany. In seinen Alben mit Fotografien prominenter Patienten finden sich Bilder und Autogramme der namhaftesten Sportler, darunter Věra Čáslavská, Martina Navrátilová, Jozef Adamec, Jan Kodeš, Jozef Golonka, Vlado Dzurilla, Karol Dobiáš, Ludvík Daněk und Ladislav Jurkemik. In Piešťany stand Horváth an der Wiege etlicher Vereine für Sport und Körpererziehung (Tennis, Wassersportarten). Persönlich trieb er noch im hohen Alter Sport und im Rahmen seines Konditionstrainings half er in der einstigen Siedlung „Jelenie jamy“, unter dem Berg Marhát, beim Holzfällen. Als ausgesprochener Naturliebhaber war er natürlich Mitglied in mehreren Touristik-Vereinen. In unseren Erinnerungen behalten wir Doktor Horváth, der ein strikter Abstinenz war, für immer als Beispiel für Enthaltsamkeit und als Verfechter gesunder Ernährungsweise, vor allem des Konsums von Milchprodukten. Deshalb ist es nur selbstverständlich, dass er zu den Mitbegründern der Gesellschaft für Ernährung und Gesundheit gehörte. Aktiv wirkte er ebenfalls beim Roten Kreuz. Sofern es seine Zeit erlaubte, ließ Horváth keine Veranstaltung des Balneologischen Museums aus, in dem er lange Jahre als Mitglied der Redaktion des Sammelbandes „Balneologický spravodajca“ (Der balneologische Berichterstatter) tätig war. In seinem Familienhaus in Piešťany bewahrte er in Vitrinen zahlreiche Auszeichnungen und Diplome auf. Ein Mann von kleinerer Statur mit hoher Stirn und markanter, dick umrahmter Brille, aber vor allem ein Mann, umgeben von immerwährender Menschlichkeit und Bescheidenheit – an dieses Bild erinnern wir Jüngeren uns, denen die Ehre zuteil wurde ihn näher kennen lernen zu dürfen. Doktor Horváth starb am 18. 07. 1998. Seine letzte Ruhe fand er in Piešťany, am Oberen Friedhof in der Straße Žilinská cesta. ■



▲ Reklamná pohľadnica „veľkého bazáru“ Júliusa Lampla (majiteľ stojí pred vchodom) z prelomu 19. a 20. storočia.
Advertisement postcard for Júlíus Lampl's "great bazaar" from the turn of the 20th century (the owner is standing in front of the entrance).
Eine Werbefotografie des „großen Basars“ von Júlíus Lampl (der Inhaber steht vor dem Eingang) von der Wende des 19. zum 20. Jahrhunderts

Júlíus Lampl
Part I
The Great Bazaar

Júlíus Lampl
I. Teil
Großer Basar

Kornel Duffek

Júlíus Lampl I.časť Veľký bazár

▼ Panoramatická fotografia z roku 1925 ukazuje výklady z troch strán.
Panoramic photograph from 1925 showing the storefront windows from three sides.
Dieses Panoramafoto aus dem Jahr 1925 zeigt die Schaufenster von drei Seiten.



Krátko po príchode Winterovcov do Piešťan (1889) nastáva viditeľné oživenie podnikateľských aktivít nielen v samotných kúpeľoch, ktoré získali do generálneho prenájmu, ale nadväzne aj v obchodnej sieti a iných službách, zameraných na návštevníkov kúpeľov. Najmä časť Teplice - dnešné centrum mesta - sa dostala do pozornosti investorov.

Shortly after the arrival of the Winter family to Piešťany (1889) a visible boom in business activities took place, not only in the spa itself, of which they were the major lease holders, but also in the network of shops and other services catering to the spa visitors. In particular, the part known as Teplice – the present-day town centre - drew the greatest attention of investors.

Kurz nach der Ankunft der Winters in Piešťany (1889), kam es zu einer sichtlichen Belebung unternehmerischer Aktivitäten nicht nur in der Kureinrichtung, für die sie einen Generalpachtvertrag abgeschlossen haben, sondern ebenfalls im Bereich des Handels und anderer Dienstleistungen mit Fokus auf Besucher des Heilbades. Allen voran rückte der Stadtteil Teplice – heutiges Stadtzentrum - ins Visier der Investoren.

Svoju veľkú príležitosť zacítil i obchodník a podnikateľ Július (Gyula) Lampl, ktorý už v roku 1892 prichádza do Piešťan. Neďaleko vstupu do parku, v tesnej blízkosti kaplnky sv. Jána Nepomuckého, ktorá už čakala na asanáciu, dal postaviť pomerne veľké obchodné priestory. Solitérna budova bola ozvláštnená tým, že dookola mala výklady. Iba z ľavej strany objektu bola drevená pristavba, v ktorej majiteľ skladoval vozíky pre invalidov, ktoré sa vtedy bežne nepredávali. Obchod bol preplnený tovarom, ktorý by mohol oslaviť návštevníkov kúpeľov počas viactýždňového liečebného pobytu. Pestrosť predávaného sortimentu najlepšie ilustruje to, že majiteľ inzeroval svoj obchod ako veľký bazár. K jeho suvenírovým hitom patrili sošky barolámača. Treba podotknúť, že na prelome 19. a 20. storočia mal piešťanský barolámač inú podobu ako ten, ktorý stojí od roku 1933 na priečelí Kolonádového mosta. Lampl túto sošku

biblicky nazýval Ecce homo. Mala výšku 32 cm a predávala sa v dvoch prevedeniach. Tá lacnejšia bola zo sadry, patinovanej na farbu slonovej kosti a stála 19,50 K. Pre náročnejších ponúkal cizelovaný bronzový odliatok na mramorovej doske v cene 190 K.

Lampl ako šikovný obchodník využil vtedajší boom posielania pohľadníc, ktoré nielen predával vo svojom bazáre, ale zaradil sa aj medzi ich najvýznamnejších vydavateľov v Piešťanoch. (Jeho vydavateľskej činnosti sa budeme venovať v budúcom čísle.)

Obchod Júliusa Lampla prežil 1. svetovú vojnu a v čiastočne zmenenej podobe pokračoval v prevádzke aj po vzniku Československa. Na reklamnej panoramatickej fotografii z roku 1925 propaguje svoj „Obchodný dom LAMPL v parku“ ako „najväčší a najlacnejší nákupný prameň“, kde ponúkal „všetky pamiatkové články vo veľkom výbere“, ďalej „kožený tovar, palice, hračky,

parfumérie, toaletné a cestovné články“, ale tiež „originálne slovenské práce s dreva“.

Niekedy začiatkom 30. rokov bol objekt zrekonštruovaný. Odstránila sa nízka sedlová strecha a impozantné drevené rámy výkladov. Stavba s pôvodne secesnými prvkami sa tak priblížila k vtedy módnjej funkcionalistickej architektúre. Postupne sa menil i sortiment predajne, lebo v Piešťanoch sa medzičasom rozrástla obchodná sieť, čo prinieslo aj väčšiu konkurenciu. Po roku 1945 obchod zmenil majiteľa. Prevzala ho firma Tempo Nortík, ktorá tu zriadila papiernictvo a predaj kníh, no iba na krátky čas, lebo rok 1948 priniesol likvidáciu súkromného podnikania. Potom štyri desaťročia sídlila „u Lampla“, ako stále nazývali starí Piešťanci tento obchod, predajňa Slovenská kniha. Dnes sa v objekte nachádza reštaurácia U páva. ■

The businessman and entrepreneur Július (Gyula) Lampl, who came to Piešťany in 1892, also sensed a great opportunity. Not far from the entrance to the park very near the chapel of St. John of Nepomuk, which was already awaiting demolition, he built a relatively large store. The solitary building was quite distinctive due to the fact that it had shop windows around it. Only on the left side of the building was a wooden outcropping, in which the owner stored wheelchairs for the disabled, which at the time were not commonly sold elsewhere. The shop was full of goods geared for spa visitors on multi-week treatment stays. The great variety of goods being sold can be best seen in the fact that the owner advertised his shop as a great bazaar. One of his best-selling souvenirs was a statue of the “crutch-breaker”. However, it should be noted that, at the turn of the 20th century, the Piešťany “crutch-breaker” looked different that the one that has stood in front of the Colonnade Bridge since 1933. Lampl biblically named this statue Ecce Homo. It was 32 cm tall and was sold in two versions. The less-expensive one was made of plaster layered with ivory paint and cost 19.50 K (crowns). For the more demanding he offered an engraved bronze casting on a marble base for 190 K (crowns).

Lampl also took advantage of the popular trend at the time of sending postcards, which he not only sold in his market, but of which he was also one of the leading publishers in Piešťany. (His publishing activities will be covered in the next edition).

Julius Lampl's business survived the First World War and, in a partially modified form, continued operating even after the creation of Czechoslovakia. A panoramic photograph from 1925, used as an advertisement, promotes his “LAMPL emporium in the park” as “the largest and cheapest source for shopping” where he offered “a huge selection of all types of souvenirs”, as well as “leather goods, canes, toys, perfume, toiletries and travel items” and also “original Slovak products from wood”.

Sometime at the beginning of the 1930s the building was renovated. The low pitched roof was removed as well as the stately wooden frames around the shop windows. As such the building with its original Art Nouveau elements was brought



Zo zbierky Milana Vanču



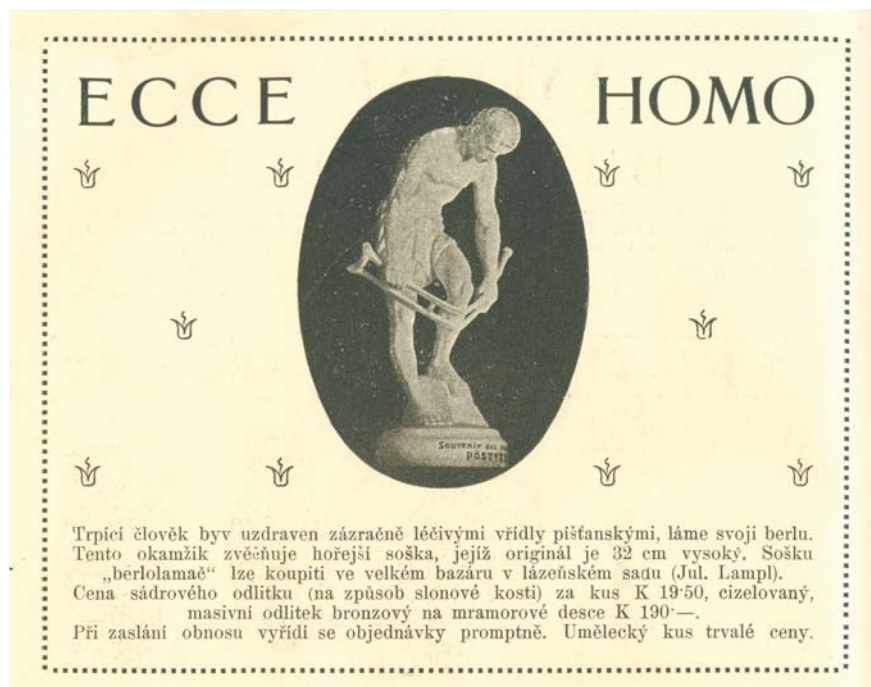
- ▲ Lamplova pohľadnica, odosiadaná v roku 1904, zachytáva dnešnú Winterovu ulicu. Vpravo stojí Kurhotel – neskoršie kúpeľné riaditeľstvo. Prízemné budovy na ľavej strane zväčša vystriedali honosnejšie objekty.
 One of Lampf's postcards sent in 1904, capturing today's Winter Street. On the right is the Kurhotel – the later seat of the spa management.
 The left side of the building's ground floor has mostly been replaced by much more upscale premises.
 Eine Ansichtskarte von Lampf, versendet im Jahre 1904, mit dem Motiv der heutigen Winterova Straße; rechts steht das Kurhotel – die spätere Kurdirektion.
 Die flachen Gebäude auf der linken Seite wurden zum größten Teil durch repräsentativere Gebäude ersetzt.

Foto archív autora

closer to the functionalist architecture, which was in fashion at the time. Gradually the assortment of goods in the store also began to change in response to the store chain that had expanded into Píšťany bringing greater competition. The store changed owners in 1945. It was taken over by the company Tempo Notik, which set up a stationery and book store, although only for a short time, as 1948 brought about the elimination of private enterprise. Later, for four decades the Slovak Book Shop was housed in "U Lampla" ("At Lampf") as old Píšťany locals had always called this building. Today the building houses the restaurant U páva ("At the Peacock"). ■



Seine große Chance witterte damals auch der Händler und Unternehmer Július (Gyula) Lampf, der bereits 1892 nach Píšťany kam. Unweit des Eingangs in den Stadtpark, in unmittelbarer Nähe der Kapelle des hl. Johannes von Nepomuk, deren Abriss zu dieser Zeit schon beschlossen war, ließ er großzügig bemessene Geschäftsräume errichten. Das Solitäregebäude bestach durch die am gesamten Verlauf angebrachten Schaufenster, ausgenommen die linke Seite, auf der sich ein aus Holz errichteter Anbau befand. Hier lagerte der Inhaber Rollstühle für Invalide, die damals sonst nirgends erhältlich waren. Das Geschäft war mit Artikeln überfüllt, welche die Kurgäste während ihres mehrwöchigen



- ▲ Suvenírový barolámač z ponuky obchodu Júliusa Lampfa. Inzerát z kúpeľného sprievodcu Lázně Píšťany, okolo roku 1912.
 The "crutch-breaker" souvenir on offer at Július Lampf's shop. An advertisement from the spa guidebook "Lázně Píšťany" from around 1912.
 Das Souvenir Krückenbrecher aus dem Geschäft von Július Lampf; eine Anzeige aus dem Kurführer des Heilbades Píšťany, um 1912

Therapieaufenthaltes ansprechen sollten. Die Vielfältigkeit des verkauften Sortiments spiegelt am besten die Tatsache wider, dass der Inhaber sein Geschäft als einen großen Basar inserierte. Zu den Verkaufshits unter seinen Souvenirs gehörten kleine

Plastiken des Krückenbrechers. An dieser Stelle sollten wir erwähnen, dass die Gestalt des Krückenbrechers von Píšťany an der Wende von 19. zum 20. Jahrhunderts - verglichen mit der Stau, die seit dem Jahr 1933 an der Front der



▲ Starý drevený most cez Váh, na druhej strane rieky Kúpeľná kaplnka a vila Löger. Pohľadnicu vydal Július Lampl tesne po roku 1900. An old wooden bridge across the Váh River and on the opposite side of the river the Spa Chapel and Villa Löger. This postcard was printed by Július Lampl just after 1900. Die alte Holzbrücke über die Waag; auf dem anderen Flussufer die Kurkapelle und die Villa „Löger“. Diese Ansichtskarte wurde von Július Lampl, unmittelbar nach dem Jahr 1900, herausgegeben.

Verlagstätigkeit widmen wir einen gesonderten Artikel in der nächsten Ausgabe.)

Das Geschäft von Július Lampl überlebte den 1. Weltkrieg und setzte seinen Betrieb, in einer etwas abgewandten Form auch nach der Gründung der Tschechoslowakei fort. Auf einem zu Werbezwecken gedruckten Panoramafoto aus dem Jahr 1925, preist der Geschäftsmann sein „Kaufhaus LAMPL im Park“ als die „größte und preiswerteste Kaufquelle“ an, in der er „alle Andenkenartikel in großer Auswahl“ bot, zudem „Lederware, Stöcke, Spielwaren, Parfümerien sowie Hygiene- und Reiseartikel“, aber auch „originelle slowakische Erzeugnisse aus Holz“.

Irgendwann zu Beginn der 30er Jahre wurde das Objekt renoviert. Dabei wurden das niedrige Satteldach und die imposanten Holzrahmen der Schaufenster entfernt. Das Gebäude, das sich ursprünglich durch Jugendstil-Elemente auszeichnete, näherte sich so in seiner Gestaltung an die damals in Mode gekommene funktionalistische Architektur an. Im Laufe der Zeit veränderte sich auch das Sortiment des Geschäftes, denn das inzwischen ausgebaute Handelsnetz in Piešťany brachte eine größere Konkurrenz mit sich. Nach dem Jahr 1945 wechselte das Geschäft auch seinen Inhaber. Es wurde von der Gesellschaft „Tempo Nortik“ übernommen, die hier eine Buchhandlung und ein Schreibwarengeschäft errichtete. Diese überdauerten jedoch nur eine kurze Zeit, denn das Jahr 1948 brachte die Liquidierung des privaten Unternehmens mit sich. Danach siedelte im Haus „Zum Lampl“, wie alteingesessene Stadtbewohner dieses Geschäft immer noch nannten, die Buchhandlung „Slovenská kniha“ (Slowakisches Buch). Heute befindet sich in diesem Objekt das Restaurant „U páva“ (Zum Pfau). ■



▲ Kúpeľný hosť nastupuje do voza infanteristov. Tieto vozy slúžili na prevoz pacientov z miesta ubytovania na kúpeľné procedúry a späť. Meno vydavateľa je v ľavom bielom ráme. A spa guest gets into a rickshaw driver's carriage. These carriages took patients from their place of lodging to where they were having their treatments and back. The name of the printer is in the white border on the left. Ein Kurgast steigt in den „Infanterie-Wagen“. Diese Wagen dienen dem Transport der Kurgäste von ihrer Unterkunft zu den Kuranwendungen und zurück. Der Name des Herausgebers befindet sich am weißen Rand links.

Kolonnadenbrücke steht - noch eine andere war. Lampl bezeichnete diese Plastik in Anlehnung an die Bibel als Ecce homo („Siehe, der Mensch“; Anm. d. Ü.). Sie war 32 cm hoch und wurde in zwei Ausführungen verkauft. Die preiswertere war aus auf Elfenbein patiniertem Gips und kostete 19,50 Kronen. Anspruchsvolleren Kunden bot der

Geschäftsmann einen ziselierten Bronzeguss auf einer Marmorplatte, zum Preis von 190 Kronen.

Als geschickter Geschäftsmann machte sich Lampl auch den damaligen Boom der Ansichtskarten zu Nutze. Er verkaufte sie auf seinem Basar nicht nur, sondern gehörte in Piešťany auch zu ihren bedeutendsten Herausgebern. (Seiner

The Kingdom
of Matúš in Podolie

„Matthias
Königreich“ in Podolie

Peter Kaclik

Matúšovo kráľovstvo v Podolí

Foto Peter Kaclik



▲ Hrad Tematín
Tematín Castle
Burg Tematín

Z menšieniny zhruba päť desiatok hradov, zámkov, kaštieľov a kostolíkov sú zhotovené v mierke 1:50 a 1:25. A prečo Matúšovo kráľovstvo? Autor si zaumienil realizovať miniatúry hradov zo západnej časti Slovenska, ktoré na prelome 13. a 14. storočia patrilo "pánovi Váhu a Tatier", Matúšovi Čákovi Trenčianskemu.

Cieľom Juraja Hlatkého je postupne zhotoviť 80 až 100 objektov. Jeho miniatúry však nemajú znázorňovať zrúcaniny, ale chce im dať podobu, akú mali hrdé hrady okolo roku 1700. Snaží sa im vrátiť zašlú slávu.

O tom, že dobové rekonštrukcie sú unikátnou myšlienkou, svedčí aj návštevnosť parku. Polovicu návštevníkov tvoria turisti z Českej republiky, mnohí prichádzajú aj zo vzdialených krajín, dokonca až z Nového Zélandu. Len náš Slovákov zrejme naša kultúra a história zaujíma iba tak poskromne. Návštevníkov často prekvapí, aké boli v minulosti naše hrady krásne a neraz aj mohutné. Veď napokon, hrady zohrávali

Park miniatúr - Matúšovo kráľovstvo sa nachádza v Podolí, neďaleko Piešťan. Za jeho projektom stojí milovník hradov a histórie, ale aj tvorca obdarený veľkou zručnosťou - Juraj Hlatký. Na Slovensku bolo v minulosti okolo 150 hradov a zámkov. Osud k nim bol zväčša nemilosrdný. Aj preto sa javí myšlienka vytvoriť ich modely ako veľmi cenná.

Park miniatures - The Kingdom of Matúš (Matthew) is located in Podolie, not far from Piešťany. This project is the work of a castle and history-lover as well as highly skilled creator Juraj Hlatký. In the past, in Slovakia there were approximately 150 castles and manor houses. Fate was unkind to most of them, which is why their re-creation in model form is greatly appreciated.

Der Miniaturen-Park „Matúšovo kráľovstvo“ (zu Deutsch: Matthias Königreich) befindet sich in Podolie, unweit von Piešťany. Hinter dem Projekt steht Juraj Hlatký - ein Liebhaber von Burgen und Geschichte und gleichzeitig ein mit großem Geschick gesegneter Mann. In der Slowakei befanden sich in einst um die 150 Burgen und Schlösser. Den meisten von ihnen war das Schicksal nicht wohlgesonnen. Allein deshalb erscheint die Idee, ihre Modelle zu erschaffen, als sehr kostbar.



Foto Peter Kaclik



▲ Hrad Čachtice
Čachtice Castle
Burg Čachtice

nielen v stredoveku, ale ešte aj začiatkom novoveku významnú strategickú úlohu.

Model hradu nevzniká ľahko. Tvorba začína od výkresovej dokumentácie, ak je vôbec dostupná. To isté platí o dobových fotografiách, malbách, nákresoch a iných podkladoch. Pomôže letecké snímkovanie, fotografovanie a ručné meranie. Proces pokračuje nákrešom modelárskej dokumentácie. V prípade zložitejších objektov sa jednotlivé časti vytvoria samostatne a neskôr sa skompletizujú.

Nemožno zabudnúť ani na to, že modely hradu musia stáť na pevných základoch. Poslednou fázou je úprava terénu, odvodnenie nádvorí a namaľovanie objektu. Celý proces tvorby jedného náročného modelu môže trvať aj dva roky. Prvou rekonštrukciou bol model hradu Branč, s ktorou sa začalo v auguste 2003. Nasledovala Krupinská Vartovka, Živánska veža Holíčskeho zámku s hospodárskymi budovami. Na zimu sa miniatúry zakryjú, vzhľadom na to, že voda a sneh by mohli spôsobiť škody. Z okolitých historických stavieb sa tu nachádzajú modely Beckovského, Dobrovodského, Čachtického, Nitrianskeho, Gymešského, Oponického,

▲ Hrad Branč
Branč Castle
Burg Branč

Trenčianskeho, Topolčianskeho, Tematínskeho, Smolenického hradu a Hlohovského zámku.

Na myšlienku miniatúr sa viaže aj viacero vzdelávacích, kultúrno-spoločenských podujatí. Projekt intenzívne pomáha cestovnému ruchu aj v širšom regióne. Je tu možné zakúpiť si rôzne suveníry, publikácie, plagáty, sprievodcov, pohľadnice, prípadne príležitostnú pečiatku. Deti aj seba môžete potešiť pexesom, skladačkou hradov a zámkov, magnetkami, pasom Matúšovho kráľovstva. Za určitých podmienok sa môžete stať aj občanom Matúšovho kráľovstva. Tie podmienky sa dozviete na mieste. Nesmiete sa však báť duchov a strašidiel.

Areál Parku miniatúr sa nachádza zhruba v strede obce Podolie pri základnej škole. Otvorený je počas letných prázdnin od utorka do nedele od 9:00 do 16:30 h. V mesiacoch máj, jún a september je prístupný pre vopred ohlásených návštevníkov. ■

Miniature versions of about 50 castles, manor houses, palaces, and churches have been built in 1:50 and 1:25 scale. So why the Kingdom of Matúš? The artist decided to create the miniature castles from western Slovakia, which at the turn of the 14th century, belonged to the "Lord of the Váh and Tatras", Matúš Čák of Trenčín (native form of his name was Csák Máté).

Juraj Hlatký's ultimate goal is to complete

80-100 pieces. His miniatures, of course, are not meant to depict the ruins of today, but rather to recreate how these noble castles appeared around 1700. He is attempting to restore their former glory.

The number of visitors to the park only helps to confirm just what a unique idea this historical reconstruction is. Half of the visitors are tourists from the Czech Republic, and many others are from far-away countries, even as far as New Zealand. It seems that only we Slovaks have but scant interest in our culture and history. Visitors are often surprised at just how beautiful and, sometimes massive, our castles once were. After all, these castles played an important strategic role, not only in the middle ages, but in the early modern era as well.

It is not easy to create a model castle. This creative work first begins with documented drawings, if at all available. Other period photographs, paintings, drawings, and other documents are also used as well. Aerial shots, photography and other hand measurements also help. The process continues with drawings from the modeller's documentation. In the case of more complicated structures, each part is created separately and then joined together as a whole. It can also not be overlooked



▲ Lančársky opevnený kostol
Lančár fortified church
Wehrkirche von Lančár

▼ Holičský zámok
Holič Manor House
Schloss von Holič



Foto Peter Kacik

that these castle models must stand on a firm foundation. The final phase is the landscaping, drainage of the courtyard and, finally, painting of the building. The entire process of creating one, demanding model may take up to two years. The first reconstruction was the model of the Branč Castle, which was begun in August 2003. This one was followed by models of Krupinská Vartovka and the Živánska Tower of the Holičský Manor House with farm buildings. During the winter the miniatures are covered as the water and snow could cause damage. Among the surrounding historic buildings that can be found here are models of the Beckov, Dobrá Voda, Čachtice, Nitra, Gýmeš, Oponice, Trenčín, Topoľčianky,

Tematín, Smolenice and Hlohovec Castles.

These miniatures have spawned a number of educational, cultural and social events. The project has also been extremely helpful in promoting tourism not only in the village, but throughout the region as well. Various souvenirs, publications, posters, guidebooks, postcards, and, occasionally, commemorative stamps are also available for purchase. You and the children can enjoy concentration cards, folding (pop-up) castles, magnets, or a passport of the Kingdom of Matúš. Under certain conditions you can even become a citizen of the Kingdom of Matúš. You can find out about these conditions on site. Of course, you must not be afraid of ghosts or spirits.

The Park of Miniatures is located approximately in the centre of the village Podolie near the elementary school. During the summer school holidays it is open from Tuesday to Sunday from 9:00 to 4:30 pm. During the months of May, June and September it is accessible to visitors only by advanced booking. ■

Die Miniaturen von etwa 50 Burgen, Schlössern, Herrenhäusern und Kirchen wurden in den Maßstäben 1:50 und 1:25 nachgebaut. Und warum „Matthias Königreich“? Der Autor nahm sich



▲ Hrad Červený Kameň
Červený Kameň Castle (Red Rock Castle)
Burg Červený Kameň

vor, Minimodelle von Burgen des westlichen Teils der Slowakei zu bauen, welcher an der Wende des 13. und 14. Jahrhunderts dem "Herrn über die Waag und die Tatra", Matthias Tschak von Trentschin (Matúš Čák Trenčiansky) gehörte.

Das Ziel von Juraj Hlatký war es, im Laufe der Zeit 80 bis 100 Objekte nachzubauen. Seine Miniaturen sollen jedoch keine Burguinen darstellen, sondern die Gestalt erhalten, die diese stolzen Burgen um das Jahr 1700 hatten. Damit versucht er ihnen ein Stück des vergangenen Ruhms zurück zu geben.

Dass solche Nachbauten zeitgenössischer Bauwerke eine hervorragende Idee sind, belegt auch die hohe Besucherzahl des Parks. Die Hälfte davon bilden Touristen aus der Tschechischen Republik und viele Besucher kommen auch aus fernen Ländern, manche sogar aus Neuseeland. Nur das Interesse von uns Slowaken, an unserer Kultur und Geschichte, fällt offenbar eher bescheiden aus. Besucher sind oft überrascht, wie wunderschön und nicht selten auch mächtig unsere Burgen einst waren. Schließlich spielten sie nicht nur im Mittelalter, sondern

auch noch in der Neuzeit eine wichtige strategische Rolle.

Die Anfertigung eines Burg-Modells ist nicht einfach. Sie beginnt mit den Zeichnungen, sofern diese überhaupt vorhanden sind. Das gleiche gilt für zeitgenössische Fotografien, Gemälde, Zeichnungen und andere Unterlagen. Behilflich sind Flugaufnahmen, Fotoaufnahmen und manuelle Vermessungen. Im weiteren Ablauf folgt die Anfertigung der Modellzeichnung. Bei komplizierten Bauwerken werden Einzelteile separat angefertigt und später zusammengestellt. Nicht zu vergessen sind stabile Fundamente, auf denen die Burgmodelle aufgestellt werden müssen. In der letzten Phase erfolgen die Landschaftsgestaltung, die Entwässerung der Burg- und Schloßhöfe sowie der Farbanstrich des Objektes. Der gesamte Prozess der Erschaffung eines komplexen Modells kann schon mal zwei Jahre in Anspruch nehmen. Der erste Nachbau, der im August 2003 begonnen hat, war das Modell der Burg Branč. Danach folgten der Wehrturm „Krupinská Vartovka“ und der Turm des Schlosses von Holič, genannt „Živánska veža“, mit Wirtschaftsgebäuden. In der Winterzeit werden die Miniaturen zugedeckt, da sie sonst durch das Einwirken von Wasser und Schnee beschädigt werden könnten. Von den

naheliegenden historischen Bauwerken sind hier die Modelle der Burgen Beckov, Dobrá Voda, Čachtice, Nitra, Gymeš, Oponice, Trenčín, Topoľčany, Tematín, Smolenice und Hlohovec zu sehen.

An die Idee der Miniaturmodelle knüpfen auch mehrere Bildungs- und kulturesellschaftliche Veranstaltungen an. Das Projekt trägt zur Entwicklung des Reiseverkehrs auch in entfernterer Region stark bei. Im Park können verschiedene Souvenirs, Publikationen, Plakate, Touristenführer, Ansichtskarten und gegebenenfalls auch Sonderstempel erworben werden. Eine Freude können sie Ihren Kindern und auch sich selbst mit einem Memory-Spiel, einem Puzzle mit Motiven von Burgen und Schlössern, Magneten oder einem Pass des Matthias Königreichs machen. Unter bestimmten Bedingungen können Sie sogar Bürger dieses Königreichs werden. Die Voraussetzungen dafür erfahren Sie vor Ort. Fest steht, dass Sie sich vor Geistern und Gespenstern nicht fürchten dürfen.

Das Areal des Miniaturen-Parks befindet sich etwa in der Mitte der Ortschaft Podolie, neben der Grundschule. Während der Sommerferien ist er vom Dienstag bis Sonntag, zwischen 9:00 und 16:30 Uhr geöffnet. In den Monaten Mai, Juni und September können ihn Besucher nach Voranmeldung besichtigen. ■

The Southern Festoon in the Area Surrounding Piešťany

Der Osterluzeifalter in Umgebung von Piešťany

Motýle sa tešia obľube širokej verejnosti, obzvlášť detí. Tento záujem sa často snažia využiť aj podnikatelia v oblasti cestovného ruchu. V niektorých mestách lákajú turistov pomocou botanických skleníkov, kde chovajú predovšetkým veľké a nápadne sfarbené tropické druhy. V Piešťanoch takúto atrakciu síce nemáme, ale v bezprostrednom okolí mesta žije motýľ, ktorý svojou kresbou na krídlach veľmi pripomína cudzokrajné druhy.

The broader public, especially children, have always enjoyed butterflies. Those working in the tourist industry have often tried to take advantage of this public interest. In some towns they try to attract tourists using botanic greenhouses, where they breed especially large and strikingly colourful species. In Piešťany there is no such attraction, however, in the immediate surroundings lives a butterfly, whose intricately designed wings make it look like some exotic species.

Schmetterlinge erfreuen sich bei der breiten Öffentlichkeit, vor allem bei Kindern, großer Beliebtheit. An dieses Interesse versuchen häufig auch Unternehmer aus der Touristikbranche anzuknüpfen. In manchen Städten locken sie Touristen mit botanischen Gewächshäusern, in denen vor allem große, auffällig gefärbte, tropische Schmetterlingsarten gehalten werden.

In Piešťany haben wir solch eine Attraktion zwar nicht, aber in der unmittelbaren Umgebung der Stadt lebt ein Schmetterling, dessen Flügel ein Muster tragen, das sehr an die Musterung seiner exotischen Artgenossen erinnert.

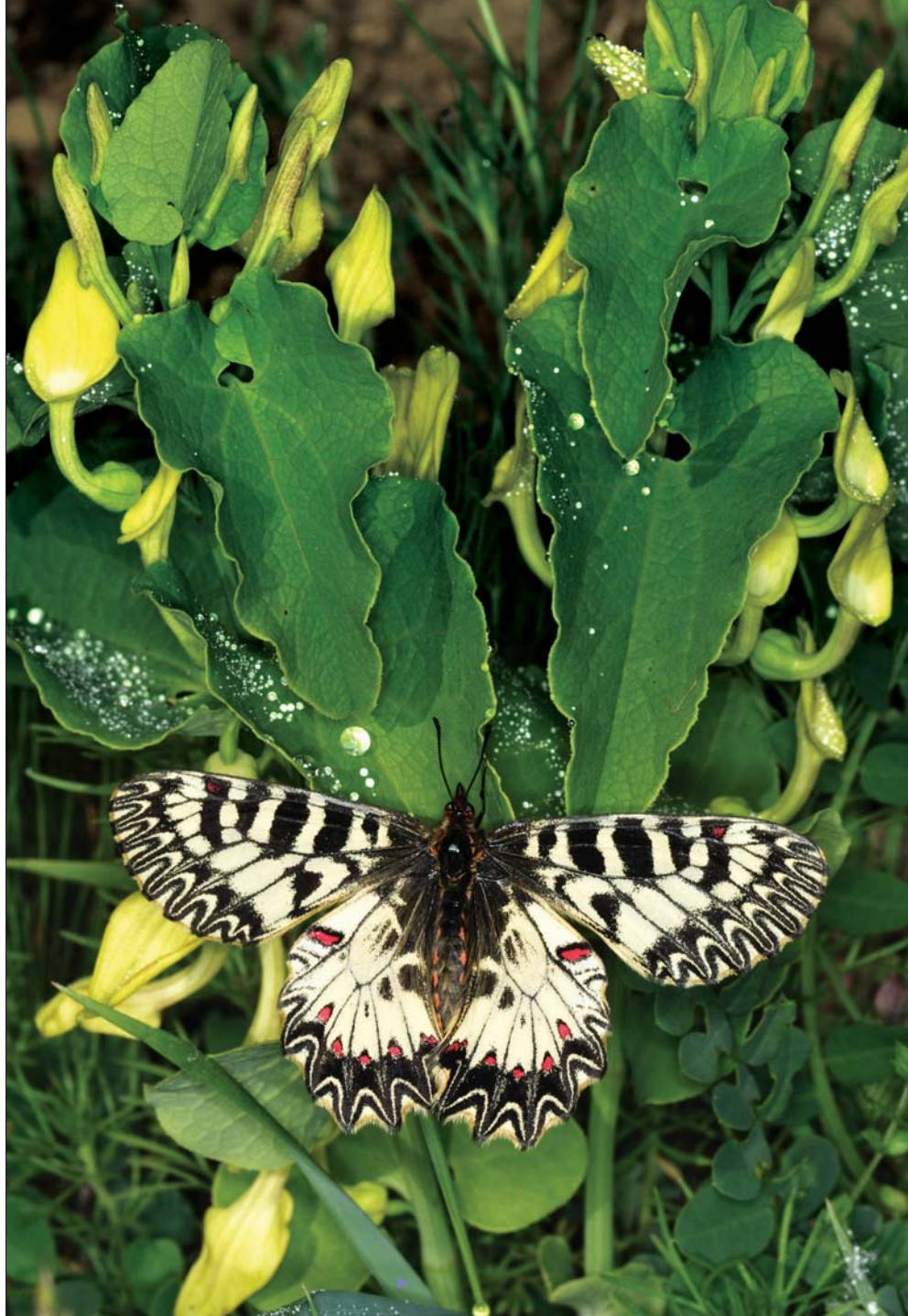


Foto Roman Tibenský

Pestroň vlkovcový v okolí Piešťan

Roman Tibenský

▲ Odpočívajúca samicu na vlkovci.

Females resting on a birthwort.

Ein Weibchen rastet auf einer Osterluzei-Pflanze.

Pestroň vlkovcový (*Zerynthia polyxena*) patrí medzi zriedkavé a zraniteľné – a preto aj chránené – druhy. Na území Slovenska dosahuje severnú hranicu svojho rozšírenia. Patrí do čeľade vidlochvostovitých, ktoré sú na Slovensku zastúpené piatimi druhmi. S pestroňom sa možno stretnúť v prírode koncom apríla a v máji. Jeho let je pomalý, trepotavý, kľukatý, občas plachtivý. Rozšírený je v južnejších teplejších oblastiach Slovenska. Môžeme ho zastihnúť na okrajoch riedkych lesov, viníc, pozdĺž vodných tokov a ich mŕtvych ramien, na železničných násypoch a na iných extenzívne obhospodarovaniach biotopoch, kde rastie vlkovec obyčajný (*Aristolochia clematitis*), hostiteľská rastlina húseníc. Samičky pestroňov v máji kladú vajčka na listy alebo na kvety



▲ Samček, spodná strana krídel.
The underside of a male's wing.
Die Unterseite der Flügel eines Männchens

- ▼ Biotop pestroňa s porastom vľkovca pri bývalých kasárňach ešte pred modernizáciou železničnej trate (12. 5. 2006).
The former habitat of the southern festoon and the birthwort plant near the former barracks, before the modernization of the railway tracks (May 12, 2006).
Ein Biotop des Osterluzeifalters mit Osterluzei-Bestand an der ehemaligen Kaserne, noch vor der Modernisierung der Bahnstrecke (12. 05. 2006).



vľkovca. Vajíčko je približne guľaté, zelenavo biele, lesklé a hladké. Húsenice sú monofágne - živia sa len jedným druhom rastliny. Požierajú listy, kvety, ale aj plody. Zvliekajú sa štyrikrát. Ukrývajú sa na spodnej strane listu. Pri podráždení vystrkujú za hlavou mäsitú oranžovú vidlicu (osmaterium), ktorá páchne. Žijú v máji a júni, potom sa skryto kuklia. Kukla je sivá, štíhla, pripradená vláknami na zadočku a opásaná okolo tela. Húsenica aj motýľ sú jedovaté pre hmyzožravé živočíchy.

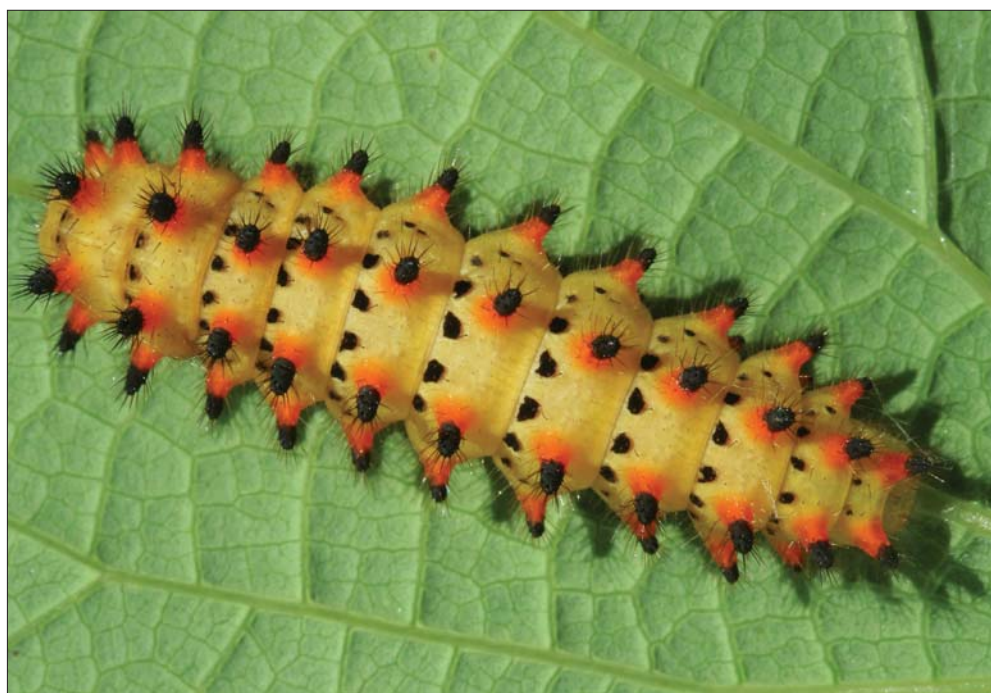
V okolí Piešťan sa v súčasnosti pestroň vľkovcový lokálne vyskytuje pozdĺž rieky Váh, pri Biskupickom kanáli, na niektorých miestach okolo vodnej nádrže Slávia. V rokoch 1990 až 2006 bol pozorovaný na viacerých miestach priamo na železničnom násype. Žiaľ, tieto lokality sa často vypaľovali, čo viedlo k zníženiu jeho početných stavov. V posledných rokoch v súvislosti s rekonštrukciou železničnej trate pre rýchlovlaky sa postavili betónové ochranné bariéry práve v tých častiach, kde žili populácie pestroňov. Vľkovec tam v súčasnosti síce miestami rastie, ale motýle ani húsenice sa tam už nevyskytujú. Nie je však vylúčené, že zaletené samičky tu časom môžu založiť nové populácie, schopné ďalšieho prežitia tohto výnimočne krásneho motýľa.■

The southern festoon (*Zerynthia polyxena*) is among a rare and endangered - as well as protected - species. The northern border of their habitation range stretches into Slovakia. It belongs to the family of swallowtail butterflies, which are represented in Slovakia by five species. The southern festoon can be seen in the wild at the end of April and in May. Its flight is slow, flapping, winding, and sometimes gliding. It is widespread in the southern, warmer parts of Slovakia. We can come across them at the edge of sparse woods, vineyards, along flowing water and their dead tributaries, railroad embankments and other extensively maintained habitats, where the common birthwort (*Aristolochia clematitis*), the caterpillar's host plant, grows. In May, the southern festoon females lay eggs on the leaves or the flowers of the birthwort. The egg is relatively round, greenish-white, shiny and smooth. The caterpillars are univorous – they live on only one species of plant. They eat the leaves, flowers and the fruit. They moult four times hiding on the bottom side of the leaf. When they are threatened a fleshy orange tentacle, with a foul-smelling odour, protrudes from behind their heads. They are alive in May and June and then go into their cocoons. The cocoon is grey, thin, and covered with fibres starting from the bottom and wrapped around the entire body. The caterpillar and butterfly are poisonous for insectivorous (insect-eating) animals.

In the present-day surroundings of Piešťany the southern festoon can most commonly be found along the River Váh, near the Biskupický canal, and in some places around the Sĺňava water reservoir. Between 1990 and 2006 they were also observed in several places right along



▲ Malé húseničky sú tmavé s oranžovočervenými a čiernymi radami škvrn.
Little caterpillars are dark with an array of orange-red and black spots.
Kleine Raupen sind dunkel, mit Reihen orangeroter und schwarzer Flecken.



▲ Dospelé húsenice sú žlté s oranžovými a čiernymi radmi škvrn.
The adult caterpillars are yellow with an array of orange and black spots.
Erwachsene Raupen haben eine gelbe Farbe, mit Reihen orangefarbener und schwarzer Flecken.

Foto Roman Tibenský



▲ Samičky kladú vajíčka na spodnú stranu najvrchnejších listov i na kvety.
Females lay eggs on the bottom side of the highest leaves and flowers.
Weibchen legen ihre Eier auf der Unterseite der obersten Blätter und auch auf den Blüten ab.

the railroad embankment. Unfortunately, this area is often burned, which has led to a decrease in their numbers. In recent years, as part of the reconstruction of the railway tracks being modified for high-speed trains, they have built protective, concrete barriers precisely in these areas, where the southern festoon once

flourished. Although, presently, the birthwort can still be found growing in places here, the butterfly and the caterpillar can no longer be found. Of course, it is not out of the question that females could fly over and, in time, give birth to a new population capable of continuing the survival of this exceptionally beautiful butterfly. ■



▲ Nenápadná kuklia dobre splyva s uschnutou vegetáciou.
The inconspicuous cocoon blends in well with the dry vegetation.
Die unauffällige Puppe verschmilzt hervorragend mit der trockenen Vegetation.

▼ Samček vyhrievajúci sa na slnku.
A male warms himself in the sun.
Ein Männchen wärmt sich in der Sonne.



Der Osterluzeifalter (*Zerynthia polyxena*) gehört zu den seltenen und zerbrechlichen und daher auch zu den geschützten Arten. Auf dem Gebiet der Slowakei erreicht er die nördliche Grenze seiner Verbreitung. Er gehört der Unterfamilie der Schwalbenschwänze an, die in der Slowakei durch fünf Arten vertreten ist. Einem Osterluzeifalter können wir in der freien Natur Ende April und im Mai begegnen. Sein Flug ist langsam, flatternd, kurvenreich, von Zeit zu Zeit segelnd. Verbreitet ist er in den südlich gelegenen, wärmeren Regionen der Slowakei. Zu sehen ist diese Art an Rändern von lichten Wäldern, in Weinbergen, entlang von Flüssen und deren Nebenarmen, an Bahndämmen und in anderen extensiv bewirtschafteten Biotopen, in denen die Gewöhnliche Osterluzei (*Aristolochia clematitis*), die Wirtspflanze der Raupen wächst. Die Weibchen des Osterluzeifalters legen im Mai ihre Eier auf den Blättern oder den Blüten der Osterluzei ab. Das Ei dieser Art hat eine fast runde Form, eine grünlich-weiße Farbe und eine glänzende, glatte Oberfläche. Die Raupen sind monophag - sie ernähren sich von nur einer Pflanzenart. Sie fressen nicht nur ihre Blätter und Blüten, sondern auch die Früchte. Sie häuten sich vier Mal und verstecken sich auf der Unterseite der Pflanzenblätter. Bei drohender Gefahr stülpen sie eine zwischen dem Kopf und dem ersten Segment befindliche orangefarbene wulstige Nackengabel (*Osmaterium*) aus, die einen unangenehmen Geruch verströmt. Aktiv leben sie im Mai und Juni, danach verpuppen sie sich versteckt. Die Puppe ist grau, schlank, durch Fäden am Hinterteil befestigt, der Körper ist mit einer Art Gürtel umspannen. Die Raupe sowie der Schmetterling sind für insektenfressende Tiere giftig.

In der Gegend von Piešťany kommt der Osterluzeifalter derzeit im Raum entlang des Flusses Waag sowie am Biskupický Kanal und einigen Stellen rund um den Stausee Slňava vor. In den Jahren 1990 bis 2006 wurde er an mehreren Orten direkt am Bahndamm gesichtet. Diese Lokalitäten wurden leider häufig brandgerodet, was zur allmählichen Reduzierung der zahlreichen Bestände dieser Schmetterlingsart führte. In den letzten Jahren wurden im Zusammenhang mit dem Umbau dieser Bahnstrecke für Hochgeschwindigkeitszüge Schutzschwalbe aus Beton ausgerechnet in den Bereichen errichtet, in denen Populationen des Osterluzeifalters ihren Lebensraum hatten. Zwar wächst die Osterluzei dort heute stellenweise wieder, aber Schmetterlinge oder Raupen kommen darin nicht mehr vor. Es ist jedoch nicht ausgeschlossen, dass eingeflogene Weibchen hier im Laufe der Zeit neue Populationen gründen, die den Fortbestand dieses außergewöhnlich schönen Schmetterlings sichern können. ■



Foto Ivan Demovič

The Story of the Discovery of Modrovská Cave Part II

Die Entdeckungs- geschichte der „Modrovská“ Höhle Teil II.

Ivan Demovič, Jozef Dragula

▲ Pohľad do Zrútenej chodby
View of the Collapsed Chamber.
Blick in den sog. Eingestürzten Gang

Príbeh objavu Modrovskej jaskyne Časť II.

Prvým väčším priestorom, do ktorého sa návštevník dostane za tesným vstupným otvorom, je Vstupná chodba. Už tu sa objavuje prvá kvapľová výzdoba v podobe tenkých brčiek a nátekov. Za ňou nasleduje úsek zvaný Morňa. Jej názov prezrádza námahu, akú tu často tí menej skúsení návštevníci vynakladajú predovšetkým pri návrate z jaskyne. Je to 5-6 m široká, ale iba 30 cm vysoká štrbina strmo klesajúca pozdĺž vrstevných plôch. Jej dĺžka je asi 8 m a prekonať sa dá iba fyzicky náročným plazením.

V minulom čísle sme sa zamerali na samotnú históriu objavu jaskyne. Teraz sa detailnejšie pozrieme do jej útrob.

In the last edition we focused on the particular history of the cave's discovery. Now we will take a more detailed look into her depths.

In der vergangenen Ausgabe konzentrierten wir uns auf die Entdeckungsgeschichte der Höhle. Diesmal werfen wir einen detaillierteren Einblick in ihr Inneres.



▲ Krása pizolietovej výzdoby
The beauty of the pisolite decorations.
Die Schönheit des Pisolith-Schmucks

Foto Ivan Demovič

▼ Pohľad z Hlavnej priepasti do Dažďového dómu.
View from the Main Abyss into the Rainy Dome.
Blick in den Regen-Dom von der Hauptschlucht aus

Foto Miroslav Eliáš



Najimpozantnejším miestom Modrovej jaskyne je Dažďový dóm. Tento podzemný priestor je popri svojich rozmeroch 20x15 m a výške 8-13 m pozoruhodný aj tým, že strop dosahuje hrúbku iba 8-10 m. Dojem mohutnosti podporuje aj klesajúce dno, ktoré pri dĺžke 20 m klesne o 10 m. Dno Dažďového dómu je pokryté množstvom zrútených balvanov a väčších kamenných blokov, na ktorých sa kde-tu stačili vytvoriť zárodoky stalagmitov. Dóm vznikol vo veľmi pestrých vápencoch, ktoré sú miestami dolomitizované a často majú kavernóznú štruktúru. Pestrá je i farebnosť vápencov – popri tmavošedých sa hojne vyskytujú najmä červenohnedé a ružovkasté vápence.

Kvapľová výzdoba je prevažne mladá a živá. Zastupujú ju biele, 20-30 cm dlhé brčky, ktorými je strop husto posiaty nad severnou stenou dómu, ďalej sú to záclony, stalagmity s výškou do 60 cm a bežné nátekové formy. Snehobielymi drapériami je pokrytá časť západnej steny. Smerom na juhozápad dno dómu prechádza do stupňovitej Hlavnej priepasti s otvorom 4x3 m a hĺbkou 8 m, do ktorej možno zostúpiť po skalných výstupkoch klasickým lezením.

V juhovýchodnom výbežku Dažďového dómu sa možno dostať cez Balkónovú sieň do fosilnej prítokovej vetvy – Koralovej chodby dlhej 35 m. Pre Koralovú chodbu je charakteristický výskyt pizolitov, tvoriacich pekné zoskupenia najmä v ťažšie dostupných výbežkoch.

Na dne Balkónovej siene sa nachádza tesný vstupný otvor 8 m hlbkej priepasti prechádzajúcej do Koralového dómu, ktorý je druhým najväčším priestorom jaskyne. Dóm dosahuje rozmery 12x5 m pri výške 8-10 m. Charakteristická je preň pizolitová výzdoba, vytvárajúca kríčkovité trsy pripomínajúce podmorské koralové útvary, ktoré pokrývajú veľkú časť juhozápadnej steny dómu a dosahujú dĺžku až 20 cm.

Modrovská jaskyňa má svoj charakter vyplývajúci z podmienok, za ktorých vznikala, z vlastností vôd, ktoré ju vytvorili, teploty a prúdenia vzduchu, vegetačného krytu nad jaskyňou, zrážok a typu vápencu. Väčšina slovenských jaskýň je iného typu, preto ju možno s nimi len ťažko porovnávať. Pre Modrovskú jaskyňu je charakteristická výzdoba z povlakov a trsov aerosólových foriem sintra, ktoré sú zastúpené rôznorodými tvarmi pizolitov, vyrastajúcich v podobe bradavíc, tyčiek, strapcov alebo kríčkov.

Možno považovať skoro za zázrak, že v drobných zvyškoch vápencových masívov pohoria Považského Inovca neďaleko Piešťan sa vôbec vyskytuje takáto rozsiahla sústava podzemných priestorov, a to dokonca s perspektívou ďalšieho pokračovania. Veď dosiaľ objavené priestory zaberajú v pôdoryse oblasť iba 50x60 m a rozloha masívu s priaznivými podmienkami pre existenciu ďalších podzemných priestorov dosahuje viac než 1 km². ■



Foto Jozef Dragula

The first larger place into which a visitor steps after the very tight entry opening is the entrance chamber. The first stalactite decorations appear here in the form of thin braids and overflows. This area is followed by the section called Morňa. Its name refers to the effort exerted by less-experienced visitors especially when returning from the cave. It's 5-6 metres wide, but has only a 30 cm high slit dropping steeply along the layered surface (bedding plane). It's about 8 m long and is navigable only by a physically demanding crawl.

The most impressive place in the Modrovska Cave is the Rainy Dome. This

underground space, in addition to its dimensions of 20 m X 15 m and height of 8-13 m is also remarkable for the fact that its ceiling reaches a thickness of 8-10 m. This impression of massive grandiosity is also contributed to by the descending bottom, which drops 10 m in a length of 20 m. The bottom of the rain dome is covered by a number of fallen boulders and large stone blocks, upon which, here and there, have formed the beginnings of stalagmites. The dome was created from very colourful limestones, which have undergone, in places, dolomitization and often have a cavernous structure. The limestones have a variety of

▲ Pod baldachýnom v Daždovom dóme.

Under the canopy of the Rainy Dome.

Unter einem Baldachin im Regen-Dom

colours - along with the dark gray there is also an abundant of reddish and pinkish limestone.

The dripstone decoration is mostly young and lively. They are represented by 20-30 centimetre-long, white braids, which are quite thick on the ceiling over the north wall of the dome as well as the curtains of 60 cm-long stalagmites with a standard flowing form. A section of the western wall is covered with snow-white draperies. The bottom of the chamber



Foto Jozef Dragula

◀ Kvapľové útvary v Pagodovej sieni.
Dripstone formations in the Pagoda Hall.
Tropfsteingebilde im Pagoden-Saal



leads, in a southwest direction, to a stepped, main pass with a 4 m x 3 m and 8 m deep opening, whose rocky ridges can be accessed by classic crawling.

In the south-eastern tip of the rain dome it is possible to cross through the Balcony Hall into a fossil inflow branch – the 35 m-long Coral Corridor. The Coral Corridor is characterized by the occurrence of pisolites, nicely grouped especially on the more difficult to reach ledges.

On the bottom of the Balcony Hall there is a tight entry opening into the 8 metre-deep gap passing into the Coral Dome, which is the second largest space in the cave. The dome is 12 m x 5 m and reaches a height of 8-12 m. The dome's main characteristics include pisolite ornamentation forming elongated stemmed and branched clusters resembling undersea coral, which covers a large section of the chamber's south-western wall and reaches a length of 20 m.

The Modrovská Cave has its own character, which has been influenced by the conditions from which it was created; from the properties of the water, which created it, the temperature and flow of air, the vegetation covering the cave, and the type of limestone as well as how it collided. Most of Slovakia's caves are of a different type, which is why it is difficult to compare with them. Also characteristic of the Modrovská Cave is the decoration from the film and clusters of aerosol forms of sinter (rock made of fine-grained silica), which appear in the diverse shapes of the pisolite, growing up like bumps, sticks, tassels and stems.

It may be considered a miracle that in the scant remnants of the limestone massifs of the Považský Inovec mountain range, not far from Piešťany, exists such an extensive system of underground spaces, with the potential to continue even farther. So far the discovered and mapped out spaces measure only 50 x 60 metres, however, the area of the massif, with favourable conditions for the emergence of other underground spaces reaches up to 1 km². ■

◀ Zárodok stalagmitu na dne Daždového dómu.
Beginning of a stalagmite on the bottom
of the Rainy Dome.
Ein entstehender Stalagmit am Grund des Regen-Doms

Foto Miroslav Eliáš



Foto Jozef Dragula

▲ Stalagmity s jazierkami.
Stalagmites with little lakes.
Stalagmiten mit kleinen Seen

Der erste größere Raum, in den ein Besucher gleich hinter dem engen Höhleneingang gelangt, ist der Eingangskorridor. Bereits hier zeigt sich der erste Tropfsteinschmuck in Form von dünnen Sintertröhrchen und Sinter-Anschwemmungen. Danach folgt ein Bereich, genannt „Morňa“. Sein Name (der slowakische Begriff moriť sa bedeutet so viel wie sich plagen, sich abmühen) verrät, welch Anstrengung hier häufig besonders den weniger erfahrenen Besuchern abverlangt wird, vor allem auf dem Rückweg aus der Höhle. Es ist ein 5-6 m breiter, aber nur 30 cm hoher, steil abfallender Spalt, der entlang der Schichtflächen verläuft. Seine Länge beträgt

etwa 8 m und zu bewältigen ist er nur durch körperlich anstrengendes Kriechen. Den eindrucksvollsten Raum der Modrovská Höhle stellt der Regen-Dom (Dažďový dóm) dar. Dieser unterirdische Raum ist neben seinen Maßen von 20x15 m Breite und 8-13 m Höhe auch deshalb bemerkenswert, weil die Höhlendecke nur 8-10 m dick ist. Den gewaltigen Eindruck verstärkt zusätzlich der abfallende Boden, der auf einer Länge von 20 m um 10 m sinkt. Der Grund des Regen-Doms ist mit zahlreichen eingestürzten Felsen und größeren Felsblöcken bedeckt, auf denen sich inzwischen stellenweise Stalagmiten zu bilden begannen. Der Dom entstand in verschiedenartigen Kalksteinen, die gebietsweise dolomitisiert sind und eine kavernöse Struktur besitzen. Ähnlich vielfältig ist auch die Färbung des Gesteins - neben dunkelgrau gefärbten kommen

häufig auch rotbraune und leicht rosa schimmernde Kalksteine vor.

Der Tropfsteinschmuck ist überwiegend jung und lebendig. Er setzt sich aus weißen, 20-30 cm langen Röhrchen, mit denen die Höhlendecke über der nördlichen Wand des Doms dicht übersät ist zusammen; aus „Vorhängen“; Stalagmiten mit einer Höhe von bis zu 60 cm und gängigen Anschwemmungen. Mit schneeweißen Draperien ist ein Teil der westlichen Wand überzogen. In der südwestlichen Richtung läuft der Boden des Doms in die stufenartig abfallende Hauptschlucht mit einer Öffnung von 4x3 m und einer Tiefe von 8 m über, zu deren Grund ein klassischer Abstieg über Felsvorsprünge möglich ist.

Vom südöstlichen Ausläufer des Regen-Doms aus führt ein Zugang über den Balkon-Saal (Balkónová sieň) zu einem fossilen Zufluss-Zweig, dem so genannten Korallengang (Koralová chodba), mit einer Länge von 35 m. Charakteristisch für den Korallengang ist das Vorkommen von Pisolithen, die vor allem in schwieriger zugänglichen Ausläufern hübsche Gefüge bilden.

Auf dem Grund des Balkon-Saals befindet sich eine gedrängte Eintrittsöffnung in eine 8 m tiefe Schlucht, die in den Korallen-Dom, den zweitgrößten Raum der Höhle, übergeht. Der Dom erreicht eine Größe von 12x5 m bei einer Höhe von 8-10 m. Er zeichnet sich durch Pisolith-Gebilde in Form von strauch-artigen, korallenähnlichen Stöcken aus, die einen großen Teil der südwestlich liegenden Wand des Doms bedecken und eine Länge von bis zu 20 cm erreichen.

Der Charakter der „Modrovská“ Höhle resultiert aus den Bedingungen, unter denen sie entstanden ist; den Eigenschaften der Gewässer, die sie herausbildeten; der Lufttemperatur und Luftzirkulation; der Vegetationsdecke über der Höhle; der Niederschläge und der Art des Kalksteins. Der Großteil der slowakischen Höhlen gehört einem anderen Typus an, deshalb ist es schwierig, sie mit ihnen zu vergleichen. Bezeichnend für die „Modrovská“ Höhle ist der aus Schichten und Sträuchern der Aerosolform des Sinters bestehende Schmuck, vertreten durch vielfältige Pisolith-Gebilde, die hier in Form von Warzen, Röhrchen, Trauben oder Sträuchern wachsen.

Es ist schon fast ein Wunder, dass in den kleinen Überresten der Kalksteinmassive im Gebirge Považský Inovec, unweit von Piešťany, überhaupt solch ein weitläufiges System unterirdischer Hohlräume vorkommt, und das sogar mit der Aussicht, dass es noch weiter geht. Denn der Grundriss der bisher entdeckten Bereiche nimmt nur eine Fläche von 50x60 m ein und der Teil des Massivs, in dem günstige Bedingungen für das Vorkommen weiterer unterirdischer Hohlräume bestehen, eine Fläche von mehr als 1 km². ■



Lietajúce motocykle na piešťanskom letisku

Flying Motorcycles at the Piešťany Airport
Fliegende Motorräder am Flughafen von Piešťany

Kornel Duffek

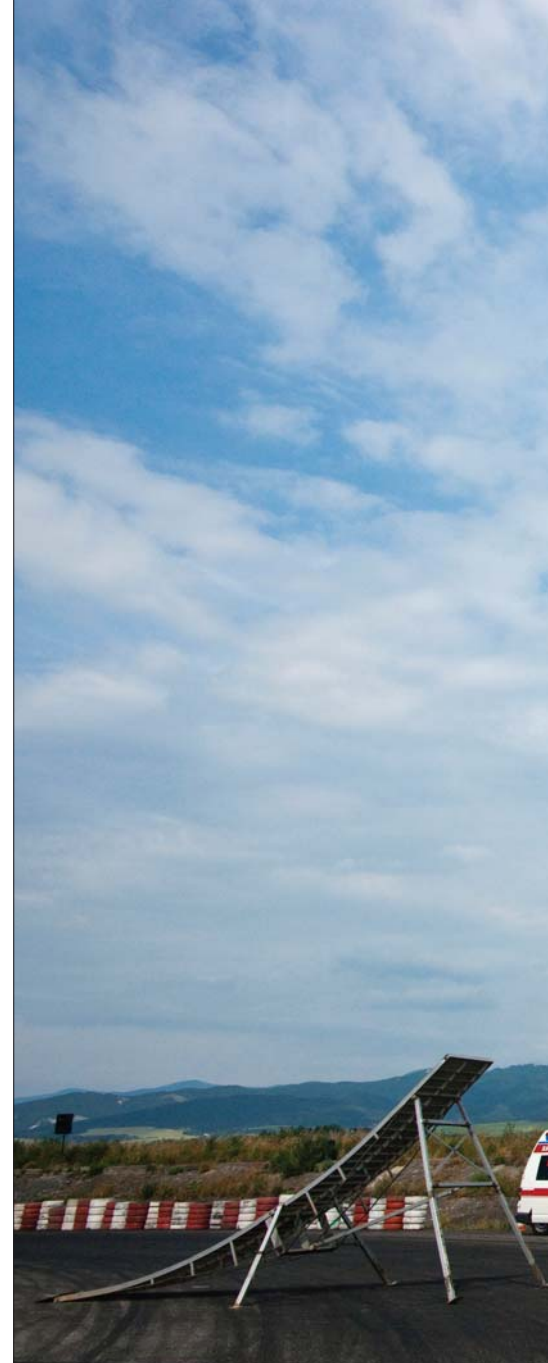
V dňoch 22. - 23. júna bude na piešťanskom letisku ďalší - už ôsmy - ročník
najväčšieho tuningového podujatia na Slovensku.

On June 22nd and 23rd, for already the 8th year, the largest tuning event in Slovakia
will take place at the Piešťany Airport.

In den Tagen vom 22. bis 23. Juni findet auf dem Flughafen von Piešťany
die nächste - bereits 8. Folge der größten Tuning-Veranstaltung in der Slowakei statt.



Foto Martin Viazanko



Organizátori sľubujú okrem exkluzívnych áut, súťaží (šprinty, drifts a slalom), aj krásne finalistky Miss Carat Tuning Party, ktoré už „neodlučiteľne patria do blízkosti tých najlepších a najmä najkrajších áut“. Vo večernom programe vystúpi ako headliner večera Rytmus & Ego. Žiadna iná akcia na Slovensku neponúka takúto koncentráciu vône benzínu, spálených gúm, adrenalínu a skelej atmosféry.

Hoci v programe sa to neuvádza, ani tento rok nebude na Carat Tuning Party chýbať fotograf Martin Viazanko (30), ktorý nie je v Piešťanoch celkom neznámy. Istý čas pracoval ako fotoreportér Piešťanského týždňa a príležitostne spolupracuje aj s webovými novinami PNky, ale tiež s viacerými celoslovenskými periodikami. Od roku 2009 je členom Slovenského syndikátu novinárov.

Martin už niekoľko rokov monitoruje napínavé i uvoľnené chvíle na tejto párty motoristov. Vďaka svojej nevšednej pohotovosti zachytáva na čip fotoaparátu neraz krkolomné akrobatické kúsky motocyklistov. Niekedy sa až zdá, akoby sa títo novodobí rytieri, ktorí kone majú ukryté v motorkách, pokúšali poprieť Newtonov zákon



gravitácie. Väčšina z nás by takéto pohybové kreácie nezvládla ani na pevnej zemi.

Najzaujímavejšie fotografie Martina Viazanka – aspoň z pohľadu laika – sú štúdie letu motorkárov, nasnímané ako sekvencie, a potom pospájané v počítači.

Uverejnené snímky predstavujú iba malý výsek – chuťovku – z bohatého programu Carat Tuning Party i z fotografickej tvorby autora.. ■

Organizers are promising, in addition to exclusive cars and competitions (sprints, drifts, and slalom), the finalists of the Miss Carat Tuning Party, who have become “an inextricable part of posing near the best and, especially, the most beautiful cars”. The evening program will be headlined by Rytmus & Ego. No other event in Slovakia offers such a concentration of petrol aroma, burned rubber, adrenaline and a terrific atmosphere.

Although it's not mentioned on the program, the Carat Tuning Party will once again this year



Foto Martin Viazanko



include photographer Martin Viazanko (30), who is not completely unknown in Piešťany. For a certain period of time he worked as a photojournalist for the Piešťany Weekly and occasionally worked on the online newspaper PNky, as well as on various other nationwide periodicals. He has been a member of the Slovak Syndicate of Journalists since 2009.

Martin has been monitoring the exciting and free-spirited moments of this motorist party for several years. Thanks to his remarkable readiness he is always able to capture, on his camera chip, many of the breakneck, acrobatic motorcycle stunts. Sometimes it seems as if these modern-day knights, whose horses are hidden in their motorcycles, are trying to prove Newton's law of gravity wrong. The majority of us wouldn't be able to manage such creative movements even on solid ground.

The most interesting pictures by Martin Viazanko, at least from a layman's point of view, are the ones of motorcyclists in flight, captured in sequence and then run together on a computer.

The posted images are just a small sample – an appetizer – from the abundant program of the Carat Tuning Party and the photographic work of the artist. ■

Die Organisatoren versprechen neben exklusiven Autos und Wettbewerben (Sprint, Drift und Slalom) auch die Anwesenheit der wunderschönen Finalistinnen der „Miss Carat Tuning Party“, die schon untrennbar in die Nähe der besten und vor allem der schönsten Autos gehören“. Als Headliner des Abendprogramms tritt das Duo „Rytmus & Ego“ auf. Kein anderer Event in der Slowakei bietet diese hochdosierte Mischung von Benzindämpfen, dem Geruch von brennendem Gummi, Adrenalin und einer großartigen Atmosphäre.

Obwohl es aus dem Programm nicht hervorgeht, wird der Fotograf Martin Viazanko (30), der in Piešťany kein Unbekannter ist, auf der „Carat Tuning Party“ auch dieses Jahr nicht fehlen. Eine Zeit lang wirkte er als Fotoreporter der Zeitung „Piešťanský týždeň“ und gelegentlich arbeitet er auch mit der Webzeitung „PNky“, aber auch mit mehreren slowakischen Zeitschriften zusammen. Seit 2009 ist er Mitglied des Slowakischen Journalisten-Syndikats.

Seit mehreren Jahren beobachtet Martin bereits sowohl die spannenden als auch die entspannten Momente dieser Motorradfahrer-Party. Dank seiner bemerkenswerten Fertigkeit

hält er auf der Speicherkarte seiner Kamera oft halbsbrecherische Stunts der Motorradfahrer fest. Manchmal weckt es den Eindruck, dass diese modernen Ritter, deren Pferde in den Motorrädern stecken, das Newtonsche Gravitationsgesetz zu widerlegen versuchen. Die meisten von uns würden diese Bewegungskreationen nicht einmal mit festem Boden unter den Füßen hinbekommen.

Die interessantesten Fotografien von Martin Viazanko – zumindest aus der Sicht eines Laien – sind Studien der Sprünge von Motorradfahrern, aufgenommen als einzelne Sequenzen, die anschließend am PC zusammengefügt werden.

Die veröffentlichten Aufnahmen stellen nur einen geringen Ausschnitt – eine kleine Geschmacksprobe – aus dem vielfältigen Programm der „Carat Tuning Party“ und aus der fotografischen Schaffung des Autors dar. ■



Bohovia v rukách reštaurátorov

Barbora Piovarčiová

Ceres - bohyňa úrody, Flóra - bohyňa jari a kvetov, Merkur - okrídlený posol bohov a Palas Aténa - bohyňa múdrosti, stratégie a vojny spred hotela Thermia Palace, si po vyše dvesto rokoch odišli na „skrášľovaciu kúru“. Reštaurovanie sôch finančne podporila Nadácia VÚB v rámci programu Poklady môjho srdca. Sochy vytvoril riaditeľ viedenskej akadémie Josef Klieber. Pôvodne zdobili park pálfyovského kaštieľa v Kráľovej pri Senci.

Gods in the hands of restorers

Ceres - the goddess of the harvest, Flora - the goddess of spring and flowers, Mercury - the winged messenger of the gods and Palas Athena - the goddess of wisdom, strategy and war, all from in front of the Hotel Thermia Palace, after 200 years, have gone in for a "beauty treatment". The restoration of these statues has received financial support from the VUB Foundation as part of the program "Treasures of my Heart". The

statues were created by the director of the Vienna Academy Josef Klieber. They originally adorned the park around the Pálffy Mansion in Kráľová pri Senci.

Götter in Händen der Restauratoren

Ceres - die Göttin des Ackerbaus und der Fruchtbarkeit, Flora - Göttin des Frühlings und der Blüte, Merkur - der geflügelte Bote der Götter und Pallas Athene - die Göttin der Weisheit, Strategie und des Krieges - nach über zwei Jahrhunderten verließen diese Gottheiten ihren Platz vor dem Thermia Palace, um sich einer „Schönheitskur“ zu unterziehen. Die Restaurierung der Skulpturen wird von der Stiftung der Slowakischen Kreditbank VÚB, im Rahmen des Programms „Die Schätze meines Herzens“ gefördert. Die Statuen wurden von Josef Klieber, Leiter der Wiener Akademie, erschaffen. Ursprünglich zierten sie den Park des Pálffy-Schlusses in Kráľová bei Senec.

INVITATIONS/EINLADUNG

Events Summer 2012 ■ Veranstaltungen Sommer 2012

LETO - 2012

1. 6. - 16. 7. 2012

MOSTY - X. medzinárodná výstava.
Slovensko - Česká republika. Dom umenia
BRIDGES - 10th International Exhibition.
Slovakia - Czech Republic. House of Art.
„MOSTY“ - X. internationale Ausstellung.
Slowakei - Tschechische Republik. Haus der Kunst

1. 6. 2012

Otvárací koncert 4. ročníka Medzinárodného jazzového festivalu Dodo Šošoka. **SAXIGIRLS & Petr Svoboda Bigband.**
Opening concert of the 4th Dodo Šošoka International Jazz Festival **SAXIGIRLS & Petr Svoboda Big band.**
Eröffnungskonzert des 4. internationalen Jazzkonzerts des Dodo Šošoka **SAXIGIRLS & Petr Svoboda Bigband.**
Dom umenia / House of Art / Haus der Kunst

1. 6. 2012

NOC KOSTOLOV / The Night of Churches / Nacht der Kirchen

1. - 3. 6. 2012

ČESKO - SLOVENSKÝ ZRAZ KARAVANISTOV.
Czecho-Slovak Association of Caravan Owners.
Tschechisch-Slowakisches Autocamper-Treffen.
Kemping Lodenica / Lodenica Camping / Camping Lodenica

2. 6. 2012

Otvorenie letnej kúpeľnej sezóny
Opening of the summer spa season
Eröffnung der Sommer-Kursaison

6. 6. 2012

Jubilejný koncert Heleny Vondráčkovej
Sprevádza **Charlie band**, hosť **David Deyl**. Dom umenia
Jubilee Concert by **Helena Vondráčková**
accompanied by the **Charlie Band**, guest **David Deyl**. House of Art
Jubiläumskonzert von **Helena Vondráčková**
Begleitet von: **Charlie Band**, Gast: **David Deyl**. Haus der Kunst

7. - 9. 6. 2012

CONCOURS D' ELEGANCE - Piešťanské Zlaté stuhý 2012,
prehliadka historických vozidiel
CONCOURS D' ELEGANCE - Piešťany Golden Ribbons 2012,
a parade of historical cars
CONCOURS D' ELEGANCE - Piešťanské Zlaté stuhý 2012,
Wettbewerb historischer Fahrzeuge

8. 6. - 16. 7. 2012

Karikatúra a Jazz 2012. Výstava je súčasťou Medzinárodného jazzového festivalu Dodo Šošoka. Dom umenia
Caricature and Jazz 2012. The exhibition is part of the Dodo Šošoka International Jazz Festival. House of Art.
Karikatur und Jazz 2012. Ausstellung im Rahmen des internationalen Jazzfestivals des Dodo Šošoka. Haus der Kunst

9. 6. 2012

Záverečný koncert Medzinárodného jazzového festivalu Dodo Šošoka. Hostia: **GRÉGOIRE MARÉT QUARTET (USA), JANE MONHEIT BAND (USA).**
Closing concert of the Dodo Šošoka International Jazz Festival.
Abschlusskonzert des internationalen Jazzfestivals des Dodo Šošoka.
Dom umenia / House of Art / Haus der Kunst

14. 6. - 19. 7. 2012

57. PIEŠŤANSKÝ FESTIVAL, medzinárodný hudobný festival
57th PIEŠŤANY FESTIVAL, international music festival
57. FESTIVAL VON PIEŠŤANY. Internationales Musikfestival

15. - 17. 6. 2012

TRUCK ARÉNA. Kemping Lodenica / Lodenica Camping / Camping Lodenica

22. - 23. 6. 2012

CARAT TUNING PARTY VIII.
Letisko Piešťany / Piešťany Airport / Flughafen Piešťany

29. - 30. 6. 2012

TOPFEST - rockový festival / rock festival/ Rockfestival.
Letisko Piešťany / Piešťany Airport / Flughafen Piešťany

29. 6. - 2. 9. 2012

SOCHA PIEŠŤANSKÝCH PARKOV. 30. ročník.
STATUES OF PIEŠŤANY PARKS. 30th year.
STATUE DER PARKS VON PIEŠŤANY. 30. Ausstellung

29. 6. - 1. 7. 2012

KING OF EUROPE. Majstrovstvá Európy v drifte a dragsteroch.
European Championships in drift and drag racing.
Europäische Drift- und Dragster-Meisterschaft.
Letisko Piešťany / Piešťany Airport / Flughafen Piešťany

3. 7. - 31. 8. 2012

Život a dielo Jána Cikkera - výstava. Dom umenia
The life and work of Jan Cikker - exhibition. House of Art
Das Leben und Werk von Ján Cikker - Ausstellung. Haus der Kunst

4. 7. 2012

Slovenský ľudový umelecký kolektív - Tanec medzi črepinami. Dom umenia
Slovak folk artistic collective - Dance among the shards. House of Art
Slowakisches Volkskunst-Ensemble - Ein Tanz zwischen Scherben. Haus der Kunst

10. 7. 2012

Zbor umeleckého súboru LÚČNICA
a Orchester Zlaté husle pod vedením Martina Sleziaka. Dom umenia
Artistic folklore group LÚČNICA and the Golden Violins Orchestra
under the direction of Martin Sleziak. House of Art.
Chor des Kunst-Ensembles „LÚČNICA“ und das Orchester „Zlaté husle“
(Goldene Geige) unter der Führung von Martin Sleziak. Haus der Kunst

12. 7. - 10. 10. 2012

IMPRESIE 1912 - 2012. Liečba a medicína. Výstava. Hotel Thermia Palace
IMPRESSIONS 1912 - 2012. Treatment and medicine. Exhibition. Hotel Thermia Palace
IMPRESSIONEN 1912 - 2012. Therapie und Medizin. Ausstellung. Hotel Thermia Palace

13. 7. 2012

TOPFEST plus. Host festivalu: GUNS N' ROSES. Letisko Piešťany
TOPFEST plus. Festival guest: GUNS N' ROSES. Piešťany airport
„TOPFEST plus“. Stargast des Festivals: GUNS N' ROSES. Flughafen Piešťany

19. - 21. 7. 2012

PUNKÁČI DEŤOM. Benefičný punkový festival. Kemping Lodenica
PUNKERS FOR CHILDREN. Charity punk festival. Lodenica Camping
PUNKER FÜR KINDER. Punkfestival zu Benefizzwecken. Camping Lodenica

3. - 5. 8. 2012

CELOSLOVENSKÝ ZRAZ TRABANTOV. Kemping Sĺňava II
NATIONAL GATHERING OF TRABANTS. Camping Sĺňava II
SLOWAKISCHES TRABANT-TREFFEN. Camping Sĺňava II

4. 8. 2012

MAJSTROVSTVÁ ČIECH A SLOVENSKA V TRIATLONE. Lodenica
THE CZECH AND SLOVAK TRIATHLON CHAMPIONSHIPS. Lodenica
SLOWAKISCHE UND TSCHJECHISCHE TRIATHLON-MEISTERSCHAFT. Lodenica

8. - 13. 8. 2012

MEMORIÁL IVANA HLINKU. Medzinárodný hokejový turnaj hráčov
do 18 rokov. Zimný štadión
THE IVAN HLINKA MEMORIAL. International hockey tournament
of players 18 and under. Winter stadium.
IVAN HLINKA-MEMORIAL. Internationales Hockeyturnier der Spieler
bis 18 Jahre. Winterstadion.

10. - 11. 8. 2012

GRAPE FESTIVAL
Letisko Piešťany / Piešťany Airport / Flughafen Piešťany

12. - 18. 8. 2012

TOCCATA ART. Hudobný festival mladých umelcov
Musical festival of young musicians / Musikfestival junger Künstler
Thermia Palace, hudobný pavilón Harmony / Thermia Palace,
Harmony music pavilion / Thermia Palace, Musikpavillon Harmony

7. - 30. 8. 2012

Organové dni v Piešťanoch - 13. ročník medzinárodného festivalu
organovej hudby. Dom umenia, Kostol sv. Cyrila a Metoda
Organ days in Piešťany - 13th annual international festival of organ music.
House of Art, St. Cyril and Methodius Church
Orgeltage in Piešťany - 13. Internationales Festival der Orgelmusik.
Haus der Kunst, Kirche des hl. Cyrillus und Methodius

19. 8. 2012

PIEŠŤANSKÉ HODY / PIEŠŤANY FEAST / „PIEŠŤANSKÉ HODY“ - Volksfest

30. 8. - 1. 9. 2012

LODENICA 2012. Česká a slovenská country
Czech and Slovak country music / Tschechische und slowakische Country-Musik
Kemping Lodenica / Lodenica Camping / Camping Lodenica

POZVÁNKA NA PODUJATIA